

MATIĆA

Uskrsni običaji u Vodicama: ŽUDIJE – čuvari Isusova groba

Hrvatska postala punopravna
članica NATO-a

*Sretan
Uskrs!*

PROGRAMI HMI-a
LJETO 2009.

Poseban prilog:
Ljetni programi HMI-a

ISSN 1330-2140

9 771330 214009

MATIČA

Mjesečna revija
HRVATSKE MATICE ISELJENIKA /
Monthly magazine of the
Croatian Heritage Foundation

Godište / Volume LIX
Broj / No. 4/2009

Nakladnik / Publisher
Hrvatska matica iseljenika /
Croatian Heritage Foundation

Za nakladnika / For Publisher
Danira Bilić

Glavni urednik / Chief Editor
Hrvoje Salopek

Uredništvo / Editorial Staff
Željka Lešić, Vesna Kukavica

Tajnica / Secretary
Snježana Radoš

Dizajn i priprema / Layout & Design
Krunoslav Vilček

Tisak / Print:
Vjesnik, Zagreb

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
www.matis.hr

Naslovnica:

Žudije - uskršni običaji u Vodicama
Snimio: Šime Strikoman

Drage Hrvaticice i Hrvati,
dragi građani hrvatskoga podrijetla!

Uoči najvećega kršćanskog blagdana, u Velikom tjednu kada ujedinjeni molitvom iščekujemo uskrsnuće Kristovo, upućujem svima vama u ime Hrvatske matice iseljenika iskrene uskršne čestitke.

Neka i ove godine dolazak Uskrsa vama i vašim obiteljima donese obilje Božjega blagoslova, mira, zajedništva i uzajamne ljubavi. Podijelite s njima duhovno bogatstvo

koje ste, odlazeći u mnoge zemlje svijeta, ponijeli iz domovine u svojim srcima. Prenesite tradiciju i svjetlost hrvatskoga Uskrsa svim prijateljima koje ste stekli živeći diljem svijeta. Neka ovaj blagdan, kao simbol novoga života, bude nadahnuće za bolju i ljepšu budućnost.

Sretan vam Uskrs!

Danira Bilić

Ravnateljica Hrvatske matice iseljenika

www.matis.hr

Posjetite stranice web portala Hrvatske matice iseljenika!

Web stranice HMI
čitaju se diljem
svijeta, dostupne su
na tri jezika
(hrvatski, engleski,
španjolski)
i bilježe stalan
porast posjećenosti.

Budite korak ispred ostalih i predstavite se hrvatskim iseljeničkim zajednicama, uglednim poslovnim Hrvatima u svijetu i njihovim partnerima.

Oglašavajte na web portalu Hrvatske matice iseljenika!

Internet marketing HMI osmislio je nekoliko načina oglašavanja:

■ BANERI ■ SPONZORIRANI ČLANAK ■ SPONZORIRANE RUBRIKE

Odjel za marketing i promociju HMI - Ivana Rora

tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522

mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matris.hr

22

Hrvati u Sarajevu

- 7 Kanada ukinula vize
- 8 Razgovor: Petar Barišić
- 12 Iseljništvo Kukljice
- 15 Obnovljena crkva sv. Marka u Zagrebu
- 18 Sastanak Hrvatskog svjetskog kongresa
- 21 O periodici Hrvata u Mađarskoj
- 22 Hrvati u Sarajevu
- 25 Predstavljena knjiga Tomislava Krole

- 26 Marko Polo – novi hrvatski brend
- 28 Renato Huljev – Hrvat iz Švedske
- 29 Petar Frano Bašić - Hrvat iz JAR
- 30 "Croatian Diaspora Community"
- 34 Vodice: Žudije – čuvari Isusova groba
- 36 Časopis "Most/The Bridge"
- 37 Roman u književnosti Hrvata u Vojvodini

16

Obljetnica ansambla LADO

- 41 Startasice osvajaju svijet
- 42 Slovenija: Hrvatske katoličke misije

46

Australija: O Hrvatskim danima za djecu

- 49 Kriza i Hrvati u Njemačkoj
- 50 Sjećanje na dr. Josipa Gamulina
- 52 Povijest: Iseljenički hotel u Rijeci
- 53 Australija: Konferencija o hrvatskom jeziku
- 57 Dan zajedništva Maora i Hrvata u Aucklandu

KOLUMNE

11
Globalna Hrvatska
(Vesna Kukavica)

38
Hrvatske županije
(Zvonko Ranogajec)

54
Povijesne obljetnice
(Željko Holjevac)

59
Govorimo hrvatski
(Sanja Vulić)

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matis.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION
(zračnom poštom / airmail)
SAD / USA 60 USD, Kanada / Canada 65 CAD,
Australija / Australia 80 AUD,
Novi Zeland / New Zealand 60 USD,
Južna Afrika / South Africa 60 USD,
Južna Amerika / South America 60 USD
(običnom poštom / regular mail)
Europa / Europe 25 EUR, Hrvatska / Croatia 100 kn

DEVIZNI RAČUN BROJ /
FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:
Acc. No. 702000-VAL-9100000-132344-273
IBAN HR06 2340 0091 5102 96717
Privredna banka Zagreb, Račkog 6

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA /
DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):
Acc. No. 2390001-1100021305
Hrvatska poštanska banka

Naručite i vi svoju MATICU jer MATICA je most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

Fax.

E-mail

Datum / Date

Povijesni dani za Hrvatsku

Prema Sanaderovim riječima, Hrvatska je na ulasku u NATO radila od prvih slobodnih višestranačkih izbora 1990. do danas. Pritom je posebno zahvalio prvome hrvatskom predsjedniku Franji Tuđmanu i hrvatskim braniteljima rekavši da bez njih Hrvatska ne bi ostvarila taj cilj

Prigodnom svečanošću u zagrebačkom Hrvatskom narodnom kazalištu proslavljeno je pristupanje Hrvatske NATO savezu

Pripremio: **Hrvoje Salopek** (izvor: *Vjesnik i HINA*) Snimke: **HINA**

Sve ono što se 4. i 5. travnja događalo u Kehl i Strasbourgu na summitu NATO-a, a zatim 7. travnja u Bruxellesu i Zagrebu, bez sumnje će ostati zapisano u povijesti, ali ne samo hrvatskoj, nego i NATO-voj. Na 60. rođendan najmoćnije svjetske organizacije vojnom savezu su se pridružile Hrvatska i Albanija koje su odsad pod sigurnosnim kišobranom najmoćnijih vojnih sila demokratskog svijeta.

U 19 godina upornoga rada i provođenja reformi, Hrvatskoj se trud isplatio. Bilo je zaista impresivno gledati kada je novi američki predsjednik Barack Obama, bez sumnje glavna zvijezda skupa u Njemačkoj i Francuskoj, čestitao Hrvatskoj na uspjesima. "Ponosni smo i uzbuđeni što vas imamo za saveznike. Zasluzili ste mjesto za zajedničkim stolom. Čestitam na napretku koji ste napravili u teškim reformama koje su vas dovele do ove točke. Nastavljajući tim putem, još ćete se više približiti euroatlantskim integracijama", rekao je Obama te hrvatskim i albanskim dužnosnicima predao kopiju ratifikacijskog ugovora koji je pohranjen u Washingtonu. Pohvalio je i albanski i hrvatski angažman u Afganistanu te je istaknuo da

su te dvije zemlje do sada puno učinile za NATO time što je 140 albanskih i 296 hrvatskih vojnika u Afganistanu.

Prema Sanaderovim riječima, Hrvatska je na ulasku u NATO-u radila od prvih slobodnih višestranačkih izbora 1990. do danas. Pritom je posebno zahvalio hrvatskim braniteljima rekavši da bez njih Hrvatska ne bi ostvarila taj cilj. "Svijet poštuje one koji znaju riješiti svoje probleme, koji se znaju obraniti i koji mogu pridonijeti svjetskom miru", istaknuo je Sanader. Predsjednik Mesić ocijenio je da je Hrvatska cilj ulaska u NATO ostvarila vrlo uspješno, za što je dobila pohvale svih sudionika summita NATO-a.

Američki predsjednik Barack Obama uručuje predsjednicima Hrvatske i Albanije Stjepanu Mesiću i Bamiru Topiju kopiju Washingtonskog ugovora

PREDSEDNIK OBAMA ZAŽELIO DOBRODOŠLICU

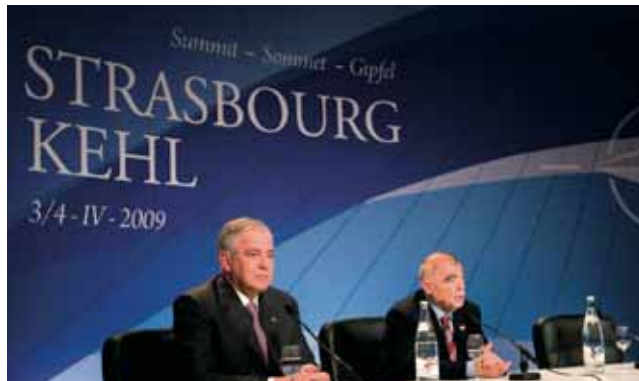
"Svi su nas prihvatili s poštovanjem, a važnost ulaska Hrvatske i Albanije istaknuta je protokolom", rekao je Mesić, govoreći o trenutku kada je Barack Obama, kao depozitar Washingtonskih ugovora, uručio kopiju ugovora čelnicima dviju zemalja i tako im simbolično poželio dobrodošlicu u NATO. Predsjednik Mesić i premijer Sanader ustvrdili su kako će ulaskom u NATO Hrvatska postati privlačnija za strana ulaganja i kao lojalna članica sudjelovat će u kolektivnoj obrani i operacijama Saveza. "Hrvatska mora sudjelovati u kolektivnoj obrani, a u svim drugim operacijama prema svojim mogućnostima i prema odluci vlade", rekao je Mesić. Premijer smatra da su koristi od članstva u NATO-u puno veće od troškova. "Članstvo u NATO-u godišnje će koštati nekoliko milijuna eura što je puno manje nego da sami opremamo svoju vojsku", rekao je.

SVEČANO PODIGNUTE ZASTAVE HRVATSKE I NATO-A

U utorak, 7. travnja, održane su završne svečanosti u povodu ulaska Hrvatske u Sjevernoatlantski savez. Uz izvođenje hrvatske himne, ispred zgrade Sjevernoatlantskoga saveza u Bruxellesu u utorak ujutro svečano je podignuta hrvatska zastava. U Bruxellesu će se odsad viori-

Hrvatska je polaganjem hrvatskoga ratifikacijskog dokumenta u State Departmentu postala punopravnom članicom NATO saveza. Na slici zamjenik državne tajnice James Steinberg, albanski veleposlanik Alexander Sallabanda i veleposlanica RH u SAD Kolinda Grabar Kitarović

Hrvatski premijer Ivo Sanader i predsjednik Stjepan Mesić na zajedničkoj konferenciji za novinare nakon sjednice Sjevernoatlantskog vijeća

ti hrvatska zastava u društvu 27 zastava zemalja članica vojnoga saveza. Svečanosti su nazočili glavni tajnik NATO-a Jaap de Hoop Scheffer, premijer Ivo Sanader i albanski premijer Sali Berisha, a svečano je podignuta i albanska zastava.

Svečanosti su nastavljene u Zagrebu. Nakon prijavka Počasno-zaštitne bojne vrhovnome zapovjedniku, NATO-va zastava u Hrvatskoj se zavihčila ispred sjedišta Ministarstva obrane. Pred sjedištem Ministarstva okupio se cijeli politički i vojni vrh. Na platou koji je bio posebno uređen za tu prigodu bili su svi aktivni i umirovljeni časnici Hrvatske vojske, generali i admirali koji su gradili obrambeni sustav prema NATO-vim standardima.

Intoniranje hrvatske himne ispred sjedišta NATO saveza

Na večer je održan svečani koncert u zagrebačkome Hrvatskome narodnom kazalištu u nazočnosti cijeloga državnog vrha, sadašnjih i bivših čelnika Vlade i Sabora, oporbenih čelnika, vojnih i sudskih dužnosnika, predstavnika vjerskih zajednica, diplomatskoga zbora, sindikata. Predsjednici Republike, Sabora i Vlade - Stjepan Mesić, Luka Bebić i Ivo Sanader čestitali su hrvatskim građanima te poručili u svojim uvodnim govorima da je Hrvatska time ostvarila polovicu svojih strateških vanjskopolitičkih ciljeva. Predsjednik Vlade Ivo Sanader u svome je govoru zahvalio prvome hrvatskom predsjedniku Franji Tuđmanu, koji je svojom vizijom hrvatske državnosti trasirao put za ulazak Hrvatske u obitelj ravnopravnih i suverenih naroda Europe. "Hrvatska je u svega 15 godina prošla put od primateljice međunarodne pomoći i objekta do subjekta odnosno sudjelovanja u donošenju odluka od međunarodnog značaja", naglasio je Sanader. Predsjednik Hrvatskoga sabora Luka Bebić istaknuo je presudnu ulogu svih hrvatskih branitelja te poručio kako bez mladosti koja je sa žarom krenula u obranu domovine ne bi bilo ni ovoga velikog uspjeha. Predsjednik države Stjepan Mesić podsjetio je da su Oružane snage RH provele nužne reforme i prihvatile odgovarajuće standarde. Nije trenutak za euforiju, nego za trijeznu procjenu onoga što je Hrvatska do sada učinila, a to nije malo, uz obveze i odgovornosti koje je preuzela svojim

članstvom, rekao je. "Ušli smo u organizaciju koja nije samo vojna i preuzeli smo odgovornost na vojnome i političkome polju", poručio je predsjednik države. Svečanost u HNK započela je izvedbom hrvatske himne te himni EU-a i NATO-a, a nastavljena je prigodnim koncertom. ■

Svečanost podizanja zastave NATO-a ispred zgrade Ministarstva obrane RH u Zagrebu

ENG Croatia participated as a full member at the NATO summit held on the occasion of the 60th anniversary of this military alliance, on April 4th and 5th, in Kehl and Strasbourg. Croatian Prime Minister Ivo Sanader noted that Croatia has worked on its accession to NATO from the first multi-party elections held in 1990 to the present day. He expressed his particular gratitude to Croatian war veterans, saying that Croatia would ever have achieved this goal without them.

Sastanak s predstavnicima hrvatskih udruga u Münchenu

NJEMAČKA - U organizaciji Generalnog konzulata RH u Münchenu, 20. ožujka, održan je treći godišnji sastanak generalnog konzula Vladimira Duvnjaka i suradnika s predstavnicima hrvatskih udruga koje djeluju u Bavarskoj. Sastanku, koji je okupio predstavnike dvadesetak udruga, nazočila je i Danira Bilić, ravnateljica Hrvatske matice iseljenika. Konzul Duvnjak predstavio je gošću iz domovine, ravnate-

ljicu HMI-ja i zamolio je da izvijesti prisutne o aktivnostima i programima HMI-ja.

Ravnateljica Bilić naglasila je da je HMI središnja državna institucija za povezivanje hrvatskoga iseljeništva i svih građana hrvatskoga podrijetla s domovinom, za očuvanje i razvitak hrvatskoga kulturnog identiteta. Izvijestila je o na- zočne o ustroju HMI-ja, aktivnostima svih odjela i mnogo- brojnim programima.

Zatim je generalni konzul izvijestio o radu i aktivnostima GKRH u Münchenu i naglasio njegovu suradnju s hrvatskim udrugama, svećenicima koji vode katoličke misije u Bavarskoj, hrvatskim nastavnicima, športskim udrugama, kao i s hrvatskim gospodarstvenicima. Budući da je u nekoliko posljednjih godina osnaženo djelovanje pojedinih udruga, kao što su Hrvatska kulturna zajednica u Regensburgu ili ogranak MH u Münchenu, zaključeno je da bi bilo korisno pristupiti organiziranju jedne koordinacije hrvatskih udruga u Bavarskoj. (*GKRH München*)

BLAGDAN RIJEČI HRVATSKE U STUTTGARTU

NJEMAČKA – U povodu Dana hrvatskoga jezika koji se obilježavaju u ožujku, GK RH Stuttgart i Hrvatska nastava u Baden-Württembergu organizirali su književni susret, nazvan "Blagdan riječi hrvatske", s pjesnikinjom Malkicom Dugeč, prof., koja dugi niz godina živi i djeluje u Stuttgartu. Konzulica prof. Jadranka Fumić-Belamarić predstavila je pjesnikinju koja cijeli svoj život piše i diše hrvatski, a do sada je izdala 18 zbirki pjesama i jednu zbirku proze "Domaće zadaće". Malkica Dugeč govorila je o svim nedaćama koje su se dogodile Hrvatima nakon donošenja "Deklaracije o hrvatskome književnom jeziku" prije 42 godine te o svojoj želji da se njezine knjige nađu i na policama hrvatskih knjižara i knjižnica. Zahvalila je HMI-ju na organizaciji predstavljanja njezina pjesništva na sajmu "Interliber" u Zagrebu koji joj je jedna od važnih spona s domovinom. (J.F:B)

IRENA KRAKIĆ NAJUSPJEŠNIJA JE UČENICA U VICTORIJI

AUSTRALIJA - Sredinom ožujka na melbournškom Sveučilištu održana je ceremonija dodjele svjedodžbi najboljim maturantima, a među hrvatskim učenicima najbolje rezultate postigli su: Irena Krakić (na slici s gen. konz. RH u Melbourneu Antunom Babićem), Kristina Tarle, Nikola Načinović i Veronica Jasminka Drnda. Irena Krakić postigla je najbolji mogući rezultat od 50 bodova i tako postala najuspješnija učenica u Victoriji. Irena Krakić obratila se nazočnima na završetku ceremonije u ime učenika cijele škole, vrlo dojmljivim govorom te je objasnila zašto se odlučila učiti hrvatski jezik. U četvrtak, 26. ožujka, u prostorijama Generalnog konzulata održan je prijam za najbolje maturante, njihove učitelje i roditelje. Domaćini su Generalni konzulat RH i Udruga hrvatskih učitelja u Victoriji.

PREDSTAVLJENA KNJIGA PROF. MARKA SAMARDŽIJE U SYDNEYU

AUSTRALIJA - Krajem veljače u H. D. "Sydney" u Punchbowlu predstavljena je knjiga "Hrvatski jezik, pravopis i jezična politika u NDH" autora prof. dr. Marka Samardžije s Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Knjigu su predstavili: prof. Luka Budak, s Centra za studij hrvatskoga jezika sa Sveučilišta Maquarie, Anita Šikić, ravnateljica Hrvatske sveučilišne naklade iz Zagreba, i sam autor prof. dr. Marko Samardžija. Organizatori ovoga književnog susreta su bili H. D. "Sydney" i Centar za studij hrvatskog jezika sa Sveučilišta Maquarie u Sydneyu. Dvorana je bila puna poštovatelja pisane riječi, a nazočan je bio i generalni konzul RH u Melbourneu Antun Babić. (A. Glavor)

Veliki uspjeh hrvatskoga lobiranja

Ministar Kenney istaknuo je ključni doprinos hrvatske veleposlanice u Kanadi Vesele Mrđen Korać za ukidanje viza, što su ponovili i predstavnici hrvatskih udruga okupljeni u Norvalu

Pripremio: **Hrvoje Salopek**

Kanadski ministar useljeništa Jason Kenney 29. ožujka je u Hrvatskome kulturnom centru u Norvalu, blizu Torontoa, pred čelnicima hrvatskih iseljeničkih udruga u Kanadi službeno objavio odluku o ukidanju kanadskih viza za državljane Republike Hrvatske.

Predstavnici hrvatske zajednice u Kanadi, koja ima oko 130.000 pripadnika, pozdravili su ukidanje viza kao 'velik uspjeh' i dokaz napretka hrvatsko-kanadskih odnosa, te kao prihvaćanje njihovih zahtjeva. Ukidanje viza, koje stupa na snagu odmah, olakšat će rodbini iseljenika posjete Kanadi te imati pozitivan učinak na jačanje poslovne i trgovinske suradnje, ulaganja, kulturne i znanstvene razmjene te na povećanje turističkih posjeta između dviju zemalja.

Članovi hrvatsko-kanadske zajednice u Vancouveru lobiraju kod kanadskog ministra državljanstva, useljeništa i multikulturalizma, Jazona Kenneyja

"Uklanjanjem viza hrvatski građani od sada će moći posjetiti Kanadu i boraviti u njoj do šest mjeseci", rekao je ministar Kenney. Odluka kanadske vlade znak je "prepoznavanja sve većeg značaja Hrvatske na svjetskoj pozornici", naglasio je kanadski ministar, dodajući kako je njezinu donošenju pridonijelo skoro primanje Hrvatske u NATO-savez i angažiranje hrvatskih vojnika uz bok kanadskih u misiji NATO-a u Afganistanu, rekao je Kenney.

Hrvatska je, prema njegovim riječima, ostvarila golemi gospodarski i politički napredak pa je u tehničkoj studiji za ukidanje kanadskih viza imala bolje rezultate od nekih srednjoeuropskih zemalja kojima su vize ukinute 2008. godine, kao što su Poljska, Slovačka i Češka, rekao je kanadski ministar.

Ministar Kenney istaknuo je ključni doprinos hrvatske veleposlanice u Kanadi Vesele Mrđen Korać za ukidanje viza, što su ponovili i predstavnici hrvatskih udruga okupljeni u Norvalu.

"To je izvrstan uspjeh našeg veleposlanstva", ocijenio je Slavko Butković, glavni tajnik Hrvatskoga kanadskog kongresa za pokrajinu Ontario, koji živi u Kanadi već 58 godina.

Naglasio je da su hrvatske udruge intenzivno lobirale kod kanadskih političara, posebno pred izbore, te da ni jedna prijašnja vlada nije toliko učinila za Hrvatsku kao sadašnja konzervativnog premijera Stephena Harpera. Kanada želi proširiti gospodarsku suradnju s Europom, posebno s novim tržištima istočne Europe i tu Hrvatska ima svoju ulogu, dodao je Butković. Predsjednik Udruge Hrvata južnog Ontarija Marko Mihić ocijenio je da je današnja objava kanadske vlade 'vrhunski dan za Hrvate', te istaknuo 'veliku ulogu' hrvatske veleposlanice u Kanadi.

Ukidanje viza za državljane RH kanadski Hrvati obilježili su i na prigodnim skupovima održanim nakon nedjeljnih misa u Montrealu, Vancouveru, Edmontonu i Calgaryju. ■

Zgrada kanadskog parlamenta

ENG On March 29th Canadian immigration minister Jason Kenney officially announced that citizens of the Republic of Croatia would no longer require visas to visit Canada. He did so before the leaders of Croatian emigrant associations in Canada at the Croatian Cultural Centre in Norval, near Toronto. The representatives of the Croatian community in Canada, some 130,000-strong, greeted the phasing out of the visas as a "significant success" and proof of the progress in Croatian-Canadian relations, and as the acknowledgement of their demands.

Briga za Hrvate u inozemstvu

“Svima u hrvatskom iseljeništvu možemo poručiti da Republika Hrvatska prema svojim mogućnostima ulaže napore u povezivanje hrvatskog iseljništva s domovinom te se nikada neće zaboraviti uloga hrvatskog iseljništva u stvaranju i obrani hrvatske države”

Načelnik Petar Barišić

Razgovarala: **Željka Lešić** Snimke: **Ž. Paro / HSK**

Nedavno imenovanje Petra Barišića na odgovornu i važnu dužnost u Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija (MVPEI) bila je prigoda za razgovor. Načelnik Barišić rado je dao intervju u kojem se s osobitim zadovoljstvom obratio Hrvatima u inozemstvu.

Molim Vas, predstavite se našim čitateljima.

— Rođen sam 1961. godine, školovao sam se u Zagrebu, a nakon završetka studija dvije godine proveo sam u iseljeništvu te smatram da sam i nešto više od prosjeka senzibiliziran za iseljeničku problematiku. Poslije prvih demokratskih izbora i osamostaljenja Republike Hrvatske, vratio sam se i zaposlio u Ministarstvu unutarnjih poslova. Sve ove godine radio sam u državnoj upravi tj. MUP-u, a posljednje dvije godine

radim u MVPEI-ju. Oženjen sam i otac sam četvero djece.

Nedavno ste imenovani načelnikom Samostalne službe za Hrvate u inozemstvu i kulturu. Opišite nam spomenutu službu.

— Samostalna služba za Hrvate u inozemstvu i kulturu u MVPEI-ju sastoji se od tri odjela: Odjela za hrvatske manjine u inozemstvu, Odjela za Hrvate u inozemstvu, koji čine - Odsjek za Hrvate u inozemstvu, Odsjek za doseljene Hrvate i Odsjek za pripremu i provedbu natječaja, te Odjela za kulturu. Samostalna služba je sljednica bivše Uprave za hrvatske manjine, iseljništvo i useljništvo pa samim time ima i iste zadaće i ciljeve. Posebnost je pridruženi bivši Samostalni odjel za kulturu, što smatram njezinim glavnim poboljšanjem s obzirom na to da su mnoge aktivnosti hrvatskog iseljništva protkane kulturnim događajima i aktivnostima.

U kratkim crtama, osnovne zada-

će Službe usmjerene su na brigu i status hrvatskih autohtonih manjina u europskim državama i ostvarivanju njihovih manjinskih prava, održavanje stalne suradnje s predstavnicima Hrvata u inozemstvu, skrb o očuvanju nacionalnog identiteta, posebice na kulturnom, jezičnom i obrazovnom planu, zatim potiče povratak iseljenih Hrvata u RH, priprema i provodi natječaje za stipendiranje učenika i studenata pripadnika iseljenih Hrvata, kao i za učenje hrvatskog jezika, predstavlja nacionalne i kulturne vrijednosti i identitet RH u inozemstvu te povezuje iseljene s domovinskom Hrvatskom.

Imate li osjećaj da su iseljeni Hrvati nezadovoljni rješavanjem pitanja prigodom povratka u domovinu?

— Svjesni smo da određeni administrativni problemi prilikom povratka postoje, ali oni su pretežno posljedica nedovoljnog znanja pravnih propisa RH, kao i manjka komunikacije s nadležnim državnim institucijama.

U tom smislu Samostalna služba za Hrvate u inozemstvu i kulturu MVPEI-ja na internetskoj stranici “Informacije za Hrvate izvan domovine” pruža pomoć Hrvatima u inozemstvu pri informiranju i povratku u domovinu te olakšava njihovu komunikaciju s državnim institucijama RH (Vidi: www.mvpei.hr/hmiu).

Kako bi ta komunikacija bila što djelotvornija, Samostalna služba kontinuirano ažurira sadržaje različitih tematskih poglavlja od posebnog interesa za Hrvate izvan domovine, kontaktirajući sve nadležne institucije u RH. Isto tako pripremamo i informativnu brošuru namijenjenu Hrvatima izvan domovine, te novo izdanje koje planiramo izdati krajem ove godine.

Važno je također napomenuti da povratnici koji se žele informirati o mogućem povratku mogu se osobno obratiti DM/KU-ima, kao i neposredno kontak-

tirati Odjel za Hrvate u inozemstvu. Naime, Odjel za Hrvate u inozemstvu svakog dana zaprima mnogobrojne upite poštom, e-mailom ili telefaksom i prima stranke, te pruža pomoć hrvatskim iseljenicima i upućuje ih odgovarajućim tijelima državne uprave. Odjelu se posebno obraćaju mladi, učenici i studenti iz hrvatskog iseljeničtva koji dolaze na stipendije, tečajeve hrvatskog jezika itd.

U cilju intenziviranja rada na pružanju svekolike pomoći pripadnicima hrvatskog naroda koji dolaze u Republiku Hrvatsku, u sklopu Odjela za Hrvate u inozemstvu provode se sljedeći projekti: tečajevi hrvatskog jezika, stipendije učenicima i studentima, pomoć pri smještaju u studentske domove. Uz to Odjel za Hrvate u inozemstvu provodi i natječaj Vlade RH za prikupljanje ponuda za financiranje obrazovnih, kulturnih, znanstvenih i zdravstvenih programa i projekata Hrvata u Bosni i Hercegovini.

Kako ocjenjujete suradnju s Hrvatskom maticom iseljenika i saborskim Odborom za Hrvate izvan RH?

— Suradnja s obje institucije je vrlo dobra, svatko od nas u svojem je djelokrugu rada zadužen za skrb o Hrvatima izvan domovine.

Sudjelovali smo u zajedničkim projektima vezanim uz zaštitu prava hrvatskih nacionalnih manjina u europskim zemljama i nastojat ćemo unaprijediti daljnju suradnju u cilju praktične potpore. Pred nama je i zajednički vrlo važan posao na izradi strateških dokumenata o odnosu RH prema Hrvatima u inozemstvu.

S Hrvatskom maticom iseljenika postoji dugogodišnja suradnja, a konkretno ću navesti projekt "Hrvatske knjige izvan Hrvatske" s ciljem jačanja mostova između hrvatskih književnika, urednika i nakladnika u iseljeničtva u RH. Namjeravamo poboljšati suradnju u području drugih kulturnih aktivnosti koje ova služba već obavlja, a pridonijeli bismo boljoj koordiniranosti i povezanosti iseljene i domovinske Hrvatske.

Sa saborskim Odborom za Hrvate izvan RH usko surađujemo o pitanjima iseljeničke problematike. Redovito sudjelujemo na sjednicama Odbora na kojima se raspravlja o temama i pitanjima u odnosu na hrvatsko iseljeničtvo te

Petar Barišić (u sredini) s predstavnicima HSK prigodom posjeta Kotoru

problematici u svezi s donošenjem odgovarajuće zakonske regulative.

Kako izgraditi učinkovit i ustavan način međusobne suradnje Hrvatske i Hrvata diljem svijeta? Možemo li uskoro očekivati donošenje zakona s tim u svezi?

— Republika Hrvatska, kao i Vlada RH, svjesni su važnosti razvijanja kvalitetnih i partnerskih odnosa s hrvatskim iseljeničkim zajednicama diljem svijeta pa posebnu pozornost posvećujemo stvaranju pozitivne klime za povratak hrvatskih iseljenika, a isto tako i razvoju gospodarske suradnje na ravnopravnoj osnovi te pružanju kvalitetnih i profesionalnih usluga od državnih institucija iseljenicima i povratnicima u RH.

Sredinom 90-tih godina Ministarstvo povratka i useljeničtva pripremalo je izradu Zakona o pravima povratnika i useljenika, no ovaj zakon nikada nije donesen, ali u slučaju donošenja zakona kojim se reguliraju prava hrvatskog iseljeničtva, možemo se uz naše spoznaje i praksu koristiti i primjerima mnogih europskih zemalja koje su svoj odnos prema iseljeničtva uredile zakonom.

Sustavnim radom i praćenjem problematike hrvatskog iseljeničtva prepo-

znata je potreba donošenja strategije prema Hrvatima u inozemstvu, a saborski Odbor za Hrvate izvan domovine najavio je i skoro donošenje nacrtu navedene strategije.

Mnogi iseljeni Hrvati misle da ih domovina polako zaboravlja. Što im možemo poručiti i kako ih ohrabriti?

— Svima u hrvatskom iseljeničtva možemo poručiti da Republika Hrvatska prema svojim mogućnostima ulaže napore u povezivanje hrvatskog iseljeničtva s domovinom te nikada neće zaboraviti ulogu hrvatskog iseljeničtva u stvaranju i obrani hrvatske države.

I na kraju možemo poručiti pripadnicima hrvatskog naroda koji žive izvan Republike Hrvatske, a razmišljaju o povratku ili se odluče na povratak, na nastavak života i rada, usavršavanja, obrazovanja ili studiranja, da Republika Hrvatska, kao moderna i stabilna zemlja s europskom demokracijom postaje sve privlačnija i atraktivnija za život, rad i obrazovanje mnogim strancima, a uz dodatne veze pripadnika hrvatskog naroda s domovinom ne dvojimo u donošenje mnogih ovakvih odluka te ih i ohrabujemo. ■

ENG An interview with Petar Barišić, recently appointed to the head of the Independent Service for Croats Abroad and Culture at the foreign affairs and European integration ministry. Barišić says that the Service's basic mission is to nurture and respect the status of indigenous Croatian minority communities in other European countries and the realisation of their minority rights, to maintain permanent cooperation with their representatives of Croats abroad, and the preservation of their national identity, especially as regards culture, language and education.

Ante Maglica u posjetu domovini

ŠIBENIK - Jedan od najuspješnijih američkih biznismena, hrvatski iseljenik Ante Maglica, sredinom ožujka nakratko je posjetio rodni 'škoj' (Zlarin), Šibenik, u kojem je proveo svoje mladenačke dane, i Zadar. Ovaj poznati proizvođač svjetski poznate i nagrađivane baterijske lampe-maglite najprije je posjetio Tehničku školu u Šibeniku koju je i sam po-

hađao. Susreo se s maturantima ove škole kojima je održao predavanje o svome životnom putu, teškoćama na koje je nailazio i spremnosti da se sa svakim problemom uhvati u koštac, što je rezultiralo stvaranjem pravoga proizvodnog carstva. Najpoznatiji Magličin proizvod svakako je maglite lampica koja je, inače, svrstana na prestižnu listu od 100 najuspješnijih proizvoda kojima se Amerika diči.

Maglica je posjetio i Zadar gdje je u tamošnjoj tvornici SAS dogovorio poslovnu suradnju. Za potrebe njegove najnovije generacije maglite lampe, kojoj stručnjaci predviđaju sjajnu budućnost, u SAS-u će se izrađivati pojedini dijelovi. Maglica je obišao SAS-ove pogone i ostao zatečen razinom kvalitete izrade metalnih dijelova. Zanimljivo je bilo otkriće da je Maglica i dosad, preko posrednika, kupovao SAS-ove proizvode i ne znajući čiji su, a sada će se kupnja obavljati bez posrednika.

Kratki posjet zavičaju nije mogao proći bez odlaska na Zlarin gdje se Maglica rodio. Posjetio je svoju tetu, upio malo zubatog sunca, osjetio miris kadulje s obližnjih polja, bacio pogled na plavetno more i 'škoj', a zatim sjeo na zrakoplov za Ameriku obećavši skori dolazak, ali ovaj put na nešto dulje vrijeme. (J. Klisović; foto:D. Jaramaz)

PLANOVI ČILEANSKO-HRVATSKOGA KULTURNOG DRUŠTVA DOMOVINA

ČILE - Na općoj skupštini za sve članove, Čileansko-hrvatsko kulturno društvo Domovina predstavilo je 11. ožujka svoje aktivnosti za novu 2009. godinu. Obratujući se velikom broju prisutnih u publici, Društvo je prezentiralo prošlogodišnje događaje i aktivnosti te predstavilo svoje planove za 2009. Program za 2009. uključivat će mnogo naših redovnih aktivnosti; kao što su Konoba, radionica bojenja uskrasnih jaja, proslava hrvatskoga Dana državnosti, te mnoge druge događaje. Obavijestit ćemo vas o točnom datumu i detaljima vezanim uz određeni događaj. Ako trebate detaljnije informacije, kontaktirajte nas. Hrvatski folklorni ansambl Baština započeo je s tjednim probama. Orkestar i pjevači imali su probu u ponedjeljak, 16. ožujka, dok je plesna skupina ansambla počela 18. ožujka.

VLADO FRANJEVIĆ DAROVAO SLIKE HMI-u

ZAGREB - Dobitnik literarne nagrade HMI-ja "S. S. Kranjčević", koja mu je dodijeljena na prošlome Interliberu, Vlado Franjević, sa stalnim boravkom u Lihtenštajnu, darovao je i osobno predao 16. ožujka u zagrebačkoj Matici, za fundus budućega Muzeja hrvatskoga iseljništva, tri ulja na platnu i devet slika u kombiniranoj tehnici. Umjetnik, u pratnji supruge, izrazio je zahvalnost za dosadašnje vrednovanje njegova djelovanja u inozemstvu, te iskazao želju za daljnje projekte u predstavljanju svoga rodnog kraja u okolici Čazme, gdje je rođen 1963. (Lj. Galic, Ž. Paro)

OSNOVANO HRVATSKO-AUSTRALSKO DRUŠTVO PRIJATELJSTVA

ZAGREB - U Zagrebu je 30. ožujka održana osnivačka skupština Hrvatsko-australskog društva prijateljstva. Za zastupanje Društva ovlašteni su: Barbara Dugi, predsjednica Društva, Rade Buljubašić, zamjenik predsjednice, Magdalena Mary Ereiz, tajnica, te Branka Brekalo, rizničarka. Novoosnovano društvo surađivat će s hrvatskom zajednicom u Australiji te australskim državnim institucijama za dobrobit Hrvata, povratnika iz Australije i australskog naroda. Djelatnost Društva je promicanje kulturnih, znanstvenih, gospodarskih, sportskih i drugih odnosa dviju zemalja, te suradnja s državnim institucijama RH i Australije u interesu izrade što kvalitetnijih sporazuma koji uključuju mirovinsko i zdravstveno osiguranje, pitanje dvostrukog oporezivanja i slično. Osnivanje društva koje bi se bavilo društvenim djelatnostima za potrebe građana Republike Hrvatske i Australije, uglavnom Hrvata-povratnika iz Australije, inicirali su Rade Buljubašić, Barbara Dugi, Branka Krkalo, Nenad Zakarija, te Magdalena-Mary Ereiz. (Ž. Lešić)

Vizionari zelenoga planeta

Među znanstvenom elitom svijeta gotovo je nemoguće naći tim u kojem ne djeluju hrvatski znanstvenici poput fizičara Davora Pavune, jednoga od glavnih recenzenata američkog ministarstva energetike koje vodi nobelovac Stephen Chu, što je fantastična osnova za razvitak društva znanja i u domovini

Hrvatskoj je strateški cilj postizanje društva u kojem je znanje glavna kreativna snaga u osobnom, društvenom, kulturnom, gospodarskom i svekolikom duhovnom i materijalnom napretku. Među znanstvenom elitom svijeta gotovo je nemoguće naći tim u kojem ne djeluju hrvatski znanstvenici u čijem su fokusu energetike budućnosti s jasnom vizijom očuvanja biosfere poput fizičara Davora Pavune, jednoga od glavnih recenzenata američkog ministarstva energetike koji vodi nobelovac Stephen Chu - što je prepoznala hrvatska vlada kao fantastičnu komparativnu prednost za neupitni razvitak temeljnih stupova društva znanja i u domovini. Međutim, u raspravama o društvu znanja i percepciji javnosti u RH dominira komponenta njegova stjecanja, a manje se vodi računa o primjeni tj. informacijskoj infrastrukturi, pravnom i ekonomskom okviru ili, pak, o njegovoj inovacijskoj komponenti.

Najbolju ilustraciju o tome kako je Hrvatska pozicionirana na ljestvici društava znanja daju nam indeksi Svjetske banke tj. njegova četiri glavna stupa tzv. *Knowledge Index* (KI). Među 140 zemalja na ljestvici RH zauzima 38. mjesto s indeksom 7,05. Kako su ocjene od 1 do 10, može se reći da rezultat nije slab. Okorjele zagovornike hrvatskog elitizma u regiji može jedino zabrinjavati činjenica što su na toj ljestvici iza Hrvatske samo Bugarska i Rumunjska.

Prosječni godišnji rast naših indeksa je u donjem prosjeku rasta indeksa EU-a, što treba ubrzati ako želimo dosegnuti indeks 8 tj. poziciju s kojom možemo ozbiljnije govoriti o Hrvatskoj kao društvu znanja, procjenjuje dr. Božo Skoko sa zagrebačkog Fakulteta političkih znanosti i napominje kako njegov optimizam nije bez pokrića budući da je Sabor RH baš početkom travnja usvojio niz zakona o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju, kojima se za potrebe znanstvenih istraživanja u RH već u ovoj godini, unatoč krizi, osigurava dodatnih 40 milijuna kuna. Izgradnja regulativnog stupa društva znanja otvara prostor za smanjenje stope migracija visokoobrazovanih ljudi iz RH od dramatičnih 29,4 posto na tolerantnih desetak posto, smatra konzultant Svjetske banke Frederic Docquier, koji je sudjelovao u izradi recentnih studija o odljevu mozgova.

Sudeći prema objektivnim pokazateljima koje iznose dužnosnici MZOS-a, suprotno percepciji javnosti, RH je ostvarila najveći napredak u razvitku društva znanja u stvaranju pravnog i ekonomskog okvira koji će poticati slobodni protok znanja, ulaganja u informacijsku i komunikacijsku tehnologiju te će ohrabrivati poduzetništvo. Za društvo znanja iznimno je važan inovacijski sustav države, koji se očituje u mreži istraživačkih centara, sveu-

Piše: Vesna Kukavica

čilišta, privatnih poduzeća i društvenih skupina koje ili stvaraju novo znanje ili prihvaćaju globalno znanje i prilagođavaju ga lokalnim potrebama. Situacija u ovom području u Hrvatskoj je počela pokazivati stagnaciju prema podacima Europske komisije. U Europi su najinovativnije, među 280 analiziranih regija, švedski Stockholm i Vatsverige te njemački Oberbayern, Karlsruhe i Stuttgart. Ta činjenica posebno boli kada znamo da suvremene hrvatske znanstvene zvijezde osvajaju medijski prostor svojim pojedinačnim uspjesima diljem svijeta poput Ivana Đikića, Miroslava Radmana, Davora Soltera, Hedvig Hricak, Mirjane Randić, Luke Milasa ili pak onim zadivljujućim

medijskim uzletom vezanim uz tehnološka rješenja za bežični prijenos električne energije Marina Soljačića. Mladi hrvatski znanstvenik Soljačić nalazi se na čelu znanstvene skupine uglednoga Massachusetts Institute of Technology. U domovini je znanstvenu zajednicu lani zadivio još mlađi, Splićanin Tomislav Domazet Lošo za kojeg kažu da je otkrio novi način čitanja evolucijske povijesti. Sjetimo se znanstvenih prinosa Vlaste Bonačić-Koutecky, predstojnice Katedre za fizičku i kvantnu kemiju Humboldt Uni. (Berlin), Željka Bošnjaka, profesora fiziologije i anesteziologije (Milwaukee) te predstojnika Katedre za primijenjenu matematiku Krešimira Veselića s Fern Universität (Hagen), stručnjaka za presađivanje matičnih stanica krvi Živka S. Pavletića s National Cancer Institute (Bethesda), Zdenka Z. Rengela, uglednog biologa-agronoma s University of Western Australia (Perth). Riječju, u globalnoj Hrvatskoj ima još na desetke hrvatskih vizionara zelenog planeta trećega tisućljeća, koji se rado odazivaju kreativnim snagama domovine.

Poznato je da je jedno od mjerila uspješnosti znanstvenika koliko je puta njegov rad citiran. Tako je među spomenutim zvijezdama znanosti Đikić citiran više od 5.200 puta, dok je najcitiraniji hrvatski znanstvenik i dalje kemičar Nenad Trinajstić kojeg su citirali više od 9.000 puta. Dva najcitiranija znanstvenika hrvatskog podrijetla u svijetu su Paško Rakić i hrvatski Židov iz Topuskog Joseph Schlessinger s Yalea u SAD-u. Iako su naša ulaganja u znanost deset puta manja od prosjeka u EU, čini se da ipak nije sve u novcu. Ili, kako je rekao dr. Đikić, kreativnost je u znanosti presudna. ■

ENG The greatest progress in the development of a knowledge-based society has been achieved in Croatia in the creation of an economic and legal framework that will encourage the free flow of knowledge and investment into IT and communication technologies, which has to date created a network of 104 Croatian green planet visionaries by way of the Unity Through Knowledge fund, spearheaded by the Ministry of Science, Education and Sports.

Kukljički spas od zaborava

Uzroci iseljavanja Kukljičana ponajviše su bili teški gospodarski uvjeti života na škrtoj zemlji otoka Ugljana, ali i ratne neprilike nastale tijekom svjetskih ratova, te odsutnost bilo kakve osmišljene gospodarske politike u tome otočkom kraju

Šime Strikomana 63. milenijska fotografija: *Baštinici Kukljičkih brodara i ribara*, iz 2006. snimljena prigodom 900. obljetnice prvog poznatog pisanog spomena Kukljice

Napisala: **Vesna Kukavica**

Snimili: **Šime Strikoman i Darko Plahtan**

Knjiga *Iseljeništvo Kukljice 1918. - 2007.*, autora Vjekoslava Mavra, svojevrsna je migracijska bilanca raseljenih Kukljičana, čiji potomci žive u zemljama Sjeverne i Južne Amerike, Australiji te europskim zemljama. Autor zaslužuje posebne čestitke jer je na temelju arhivske građe i anketa izvornih kazivača te ostalih raspoloživih tragova uspio opisati vjernu sliku tradicionalno iseljeničkoga otočkog područja, obuhvaćajući dugo razdoblje i to od 1918. do 2007. Tim se riječima, u ime nakladnika Hrvatske matice iseljenika, obratila mnogobrojnoj nazočnoj publici Danira Bilić na svečanoj prezentaciji Mavrine knjige koja je održana u Zadru 11. ožujka 2009. Uz Matičinu ravnateljicu Bilić o knjizi je govorio naš vodeći povjesničar i istraživač hrvatskog iseljeništva dr. sc. Ljubomir Antić, te urednik knjige prof. Vladimir Alavanja. Mnogobrojnoj

zadarskoj publici, među kojima je bila i počasna gošća načelnica općine Kukljica Gorana Poroprat, obratio se i sam autor Vjekoslav Mavra, koji je rekao da još ima materijala za jednu knjigu koju bi mogao napisati na temelju dokumentacije o njujorškom društvu Kukljičana, koje je utemeljeno u toj američkoj metropoli početkom 20. stoljeća. Dojmljivo likovno rješenje knjige kreirao je Ante Jaša.

JUGOISTOČNI DIO OTOKA PAŠMANA

Kukljica je mjesto smješteno na krajnjem jugoistoku otoka Ugljana, gdje se pruža pogled na susjedni otok Pašman. Prema procjenama Kukljica je, prije procesa vanjskih i unutarnjih migracija, ima-

la nešto više od 1.900 stanovnika, rekao je urednik knjige Vladimir Alavanja. - Autor Vjekoslav Mavra prikupljenu je građu u knjizi pregledno rasporedio u osam poglavlja, te načinio sažetak svoga istraživačkoga rada na hrvatskome i engleskome jeziku. Demografska kretanja u Kukljici obrađena su prema evidenciji državnih službi Republike Hrvatske i crkvenih knjiga za razdoblje od 1857. do 2007. Broj stanovnika Kukljice rastao je do 1953. godine, a od sredine dvadesetog stoljeća stalno opada, da bi krajem 2007. godine Kukljica imala nešto više od 600 stanovnika, sa stalnim prebivalištem u njoj. Iščitanu prikupljenu građu, raspoređenu na 191 stranici, autor je statistički obradio te ilustrirao nizom preslika dokumenata i faksimila, kao i fotografija naših otočana, kako iz njihova zavičaja tako i iz dalekih prekomorskih odredišta iseljenih Kukljičana, istaknuo je dr. sc. Ljubomir Antić. Na naslovnici knjige je 63. milenijska fotografija Šime Strikomana - *Baštinici kukljičkih brodara i ribara*, snimljena 2006. prigodom 900. obljetnice prvoga poznatoga pisanog spomena Kukljice. - Uzroci iseljavanja Kukljičana ponajviše su bili teški gospodarski uvjeti života na škrtoj otočkoj zemlji, ali i ratne neprilike nastale tijekom Prvoga i Drugoga svjetskog rata, te odsutnost bilo kakve osmišljene gospodarske politike u tome otočkom kraju. Najveći odljev stanovnika bilježi se za vrijeme prve Svjetske gospodarske krize od 1929. do 1930. godine i to za 153 stanovnika. Zatim se iseljavanje povećava između 1971. i 1981. godine, kada odlazi 659 stanovnika iz Kukljice.

ISELJENIČKE UDRUGE IZ NEW YORKA

Autor bilježi i prva iseljenička društva koja se osnivaju na američkom tlu poput pripomoćne organizacije pod nazivom GOS. SG. KUK. DRUŠTVO, koja je

Prof. Vladimir Alavanja, dr. sc. Ljubomir Antić, ravnateljica HMI Danira Bilić i autor Vjekoslav Mavra prilikom predstavljanja knjige u Zadru

Doprinos iseljeničkoj literaturi

“U našoj iseljeničkoj literaturi česta je pojava u posljednje vrijeme da ljubitelji povijesnih tema, kada svojom temeljnom strukom nisu vezani uz historiografiju, napišu studije o svome zavičaju i njihovim iseljenicima. Slične su knjige nedavno napisali ing. Kuzma Petrić koji je objavio zanimljivu monografiju o vanjskim i unutarnjim migracijama Veloga Grablja s otoka Hvara, te riječki pravnik i publicist Radovan Tadej koji je objavio knjigu U potrazi za izgubljenim Zlobinjarima”, napomenula je ravnateljica Hrvatske matice iseljenika Danira Bilić.

utemeljena 3. rujna 1922. godine u New Yorku. To je društvo izraslo na tradiciji naših pripomoćnih i bratskih organizacija, od kojih su se mnoge održale do naših dana poput naše najstarije fraternalističke organizacija na američkom tlu Hrvatske bratske zajednice. U tim su društvima naši iseljenici imali potporu i u teškim životnim okolnostima u tuđini (u slučaju povrede na radu, bolesti ili smrti i sl.), ali i u sretnim prilikama obiteljskih druženja sa sunarodnjacima, rekao je dr. sc. Ljubomir Antić. Statističkom analizom demografskih pokazatelja vidljivo je da su se iz Kukljice iselila 1.064 stanovnika, ne računajući u taj broj one koji su ostali živjeti u drugim mjestima Zadarske županije. Od 1.064 iseljenika vratilo se i živi u Kukljici i Zadru 211, a od te brojke 104 ih je umrlo i pokopano u Kukljici i Zadru. U iseljeništvu je umrla i pokopana 261 osoba – zabilježio je Vjekoslav Mavra. Njih je 57 koji su umrli u iseljeništvu, a pokopani u Kukljici i Zadru. Danas u raznim krajevima svijeta živi i radi, pažljivo bilježi autor Vjekoslav Mavra, točno 535 osoba rođenih u Kukljici.

TRBUHOM ZA KRUHOM

Jednostavno, išlo se u svijet trbuhom za kruhom, istaknuo je na promociji knjige autor Vjekoslav Mavra. Kad bi pronašli posao i zaradili nešto, naši

su iseljenici pomagali svojim obiteljima te pružali pomoć roditeljima kao i bližoj rodbini, a poslije i izgradnji infrastrukturnih, svjetovnih i crkvenih objekata u svojoj rodnoj Kukljici. Tako je autor s posebnom pažnjom obradio iseljeničke doznake rodbini i mjesnim organizacijama u zavičaju, koje su

i te kako pomogle u razvitku Kukljice. Početkom srpske agresije na Republiku Hrvatsku i raspadom SFRJ devedesetih godina prošloga stoljeća, pomoć iseljenika se pojačava, kako ona upućena Kukljici, tako i šire, domovini Hrvatskoj. U tu svrhu u New Yorku se formira Socijalni klub u sastavu “Društva Mladost”; zajednica Hrvata Kukljice (u sklopu zajednice Hrvata u SAD-u); Odbor za pomoć obnove crkve sv. Pavla i Društva spomen-križa. Kukljčani su prikupili i poslali značajna financijska sredstva koja su uložena u obranu i oslobođenje Republike Hrvatske. Svaka je pomoć domovini velika, barem bila i simbolična i vrijedna je pažnje, no ovom prilikom ćemo izdvojiti prilog za uređenje Veleposlanstva Republike Hrvatske u Washingtonu koje je Kukljčki poduzetnik Miroslav Gobić, p. Dragutina, donirao u iznosu većem od 70.000 dolara, zbog čega ga je i pohvalio prvi predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman dokumentom od 10. ožujka 1994. godine.

Knjiga će razveseliti sve Kukljčane u svijetu jer predstavlja dirljivo svjedočanstvo o poduzetničkom duhu ribara i težaka, koji su stvorili ljepši svijet za sebe i svoje sumještane i sunarodnjake, naglasio je urednik Vladimir Alavanja. ■

Marina Kukljica – Ugljan

ENG A new book published by the CHF, *Iseljenišтво Kukljice 1918. – 2007. (Kukljica's Emigration from 1918 – 2007)*, by Vjekoslav Mavra, is a kind of migrational balance sheet of the dispersed people of Kukljica on the island of Ugljan, whose descendants live in the Americas, Australia and in other parts of Europe.

Hrvatski otoci proglašeni najljepšima na svijetu

MADRID - Čitatelji španjolskog izdanja časopisa "Conde Nast Traveler" izabrali su "otoke hrvatskog Jadrana" najljepšima na svijetu, a u konkurenciji su bili grčki otoci te Korzika, Puerto Rico i Mauricius. Nagrada je "otocima hrvatskog Jadrana" krajem ožujka dodijeljena u Madridu, a prigodnoj svečanosti nazočili su hrvatski veleposlanik u Španjolskoj Neven Pelicarić i direktorica ureda HTZ-a u Madridu Sanja Jelić. Kako je priopćilo Ministarstvo vanjskih poslova RH, prilikom preuzimanja nagrade Pelicarić je rekao kako mu je velika čast preuzeti ovu nagradu koja je svojevrsni Oscar u turizmu. Naši otoci su veliki nautički hit, a privlače i svjetski jet set, koji svojim jahtama u ljetnim mjesecima obilazi te najljepše otoke na svijetu, na kojima već sada možete dobiti i vrhunsku ugostiteljsku uslugu, a pritom snažno obojenu domaćom kuhinjom te ponudom naših vina. Na našim otocima posljednjih desetak godina u velikoj je mjeri revitalizirano maslinarstvo, te pokrenut uzgoj aromatičnog bilja, i to u ekološkim uvjetima, što druge nama konkurentske mediteranske zemlje ne mogu pružiti. Na našim većim otocima posljednjih je godina puno učinjeno na izgradnji infrastrukture, posebice na rješavanju problema vodoopskrbe, pri čemu država i te kako pomaže lokalnoj zajednici. Puno se čini i za ekologiju odnosno očuvanje prirodnih ljepota naših otoka, što je svakako pridonijelo da su "otoci hrvatskog Jadrana" proglašeni najljepšima na svijetu.

BRODOVI IZ MALIH HRVATSKIH BRODOGRADILIŠTA OSVAJAJU EUROPSKA TRŽIŠTA

SPLIT - U Hrvatskoj trenutno 130 tvrtki proizvodi plovila, što je 10 više nego prije godinu dana. Od toga je sto proizvođača brodica za sport i razonodu te 30 malih brodogradilišta koja izrađuju motorne jahte i jedrilice, a obavljaju i popravke te remont brodova. Da podsjetimo, u trenutku osamostaljenja Hrvatske na našoj obali radila su 22 mala društvena škvera te veći broj radionica za popravak i remont brodice. Danas naša mala brodogradnja zapošljava oko 2.400 radnika, što je stotinjak više nego prije godinu dana. S obzirom na to da je hrvatsko nautičko tržište malo, naši su se proizvođači okrenuli izvozu plovila, i to ne samo u susjedne zemlje, već i na tržišta zemalja EU-a, sve do Skandinavije. Brodovi sagrađeni u EU imaju certifikat CE, bez kojeg ni proizvodi iz Hrvatske ne mogu na to tržište, a za domaće tržište brod mora imati oznaku C, odnosno certifikat hrvatskoga registra brodova.

RIJEČKA LUKA: DO 2016. ČAK MILIJUN KONTEJNERA GODIŠNJE

RIJEKA - Trgovačko društvo Luka Rijeka i njegova tvrtka kći Jadranska vrata nedavno su dobili produljenje koncesije za obavljanje svih djelatnosti na području riječke luke do 2042. godine (30 godina), i to prije isteka prioritete koncesije 2012. godine. Za gotovo 1.000 zaposlenih u Luci to znači očuvanje radnih mjesta,

a dobivanjem koncesije otklonjena je mogućnost da u našoj najvećoj luci posao dobije neki strani koncesionar. U posljednjih deset godina Luka Rijeka povećala je kontejnerski promet s 10.000 na 175.000 TEU-a godišnje. To je najveći porast pretovara kontejnera u Europi u tom razdoblju, a predviđa se da bi do 2016. godine u riječkoj luci trebali godišnje pretovariti milijun kontejnera - preduvjeti za to su uvođenje nove tehnologije za prekrcaj kontejnera i uvođenje nove lučke tehnologije, a prije svega ključna je gradnja ravničarske pruge Rijeka-Zagreb-Botovo (mađarska granica).

RIBARSKA FLOTA ZNATNO POMLAĐENA

SPLIT - Hrvatska ima tristotinjak velikih ribarskih brodova, dužine od 25 do 40 metara, te još oko 700 manjih, uglavnom koča, na kojima ukupno radi oko 3.000 profesionalnih ribara. Godišnji ulov hrvatske flote posljednjih se godina kreće oko 30.000 tona ribe, od toga 25.000 tona stine plave ribe te 5.000 bijele ribe. Posljednjih desetak godina ta flota je znatno pomlađena, sagrađeno je desetak novih brodova te kupljen veći broj novijih polovnih brodova, uglavnom iz Italije, Turske, Skandinavije, Španjolske, pa čak i iz SAD-a. Prema državnome programu obnove i modernizacije ribarske flote iz 2003. godine, dosad je isporučeno pet novih tunolovaca dužine 40 metara, a ti brodovi mogu loviti i na oceanu.

Obnovljen jedan od simbola Zagreba i Hrvatske

Posebno je umjetnički vrijedno djelo na crkvi sv. Marka južni portal, cjelina sastavljena od likova svetaca i apostola. Mnoge figure su bile oštećene, nedostajali su dijelovi skulptura, a svi su originali skinuti s portala 1991. nakon raketiranja Banskih dvora

je vodio radove obnove, uz suradnju Gradskoga zavoda za zaštitu spomenika kulture, a zahvaljujući potpori Nadbiskupije, Ministarstva kulture, Grada Zagreba i župnika Franje Prsteca, pred nama je spomenik kakav je bio između dva svjetskih ratova, prikazan tzv. "arheološkom

metodom". To znači da su očima javnosti na zidnom plastu pokazani detalji, slojevi najvrednije gradnje.

Posebna je priča zvonik koji je bio srušen u potresu 1502. godine, a kasnije je oštećen u čak tri požara. Nakon detaljnih istraživanja, obnovljen je zvonik te specifično likovno krovište s grbovima kao simbolima grada Zagreba i Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije. Obnova je počela od krova, za koji je keramička manufaktura Zsolnay u Pečuhu posebno izrađivala svaki pojedinačni crijep. Svaka pojedina boja pomno se izučavala, pigment i glazura bijelih, modrih i crvenih crjepova.

Posebno je umjetnički vrijedno djelo na crkvi sv. Marka južni portal, cjelina sastavljena od likova svetaca i apostola. Jedanaest je kamenih figura i četiri drvene. Mnoge su bile oštećene, nedostajali su dijelovi skulptura, a svi su originalni skinuti s portala 1991. nakon raketiranja Banskih dvora, zbog ratne opasnosti. Istraživanja su pokazala da su kipovi izvorno bili obojeni. Posljednjih godina izrađene su kopije, a originalne će skulpture doći u unutrašnjost crkve. ■

Pripremio i snimio: **Hrvoje Salopek**

Gotovo četvrt stoljeća trajala je obnova crkve sv. Marka na zagrebačkome Gornjem gradu, spomenika kulture koji spada među najstarije integralno očuvane sakralne cjeline. Riječ je također o jednom od prepoznatljivih turističkih simbola Zagreba i Hrvatske. Tijekom komunističke Jugoslavije veliku simboličku ulogu imao je prekrasan krov crkve sv. Marka s povijesnim hrvatskim grbom. Naraštaji Zagrepčana i njihovih gostiju ne sjećaju se vremena kad crkva nije bila pod skelama, a intenzivne radove zatekao je i američki predsjednik George Bush za lanjskog posjeta Hrvatskoj.

Prvi je spomen crkve iz 1256. godine

kad je Bela IV. potpisao dozvolu za održavanje sajma na Markovu trgu koji se održavao uz blagdan sv. Marka, 25. travnja, kao svjetovno središte života na Gradecu nasuprot crkvenom Kaptolu.

Zub vremena duboko je urezao svoje brazde oštetivši kamen, zidne plohe i posebno vrijedne skulpture južnoga portala koje su po vrsnosti izrade jedna od najljepših gotičkih cjelina u kontinentalnoj Hrvatskoj. Najstariji je romanički sloj crkve iz 13. stoljeća, o čemu svjedoči očuvani prozor na južnom pročelju. Prema riječima Ferdinanda Medera, ravnatelja Hrvatskoga restauratorskoga zavoda koji

ENG The renovation of St. Mark's church in Zagreb's old Upper Town, a cultural monument numbered among the oldest existing integrally preserved sacral structures, lasted the better part of a quarter century. The church is also one of the most recognisable symbols of tourism in Zagreb and Croatia.

Hrvatski folklor u čistoći i izvornosti

Za nekadašnji, ali još više današnji Lado znaju i mnogobrojni Hrvati diljem cijeloga svijeta, na svih pet kontinenata, gdje je naš nacionalni ansambl tijekom proteklih šezdeset godina gostovao

Napisala: **Srebrenka Šeravić**
Snimke: **Arhiva Lada i HINA**

U Hrvatskome narodnom kazalištu u Zagrebu svečanim je koncertom u nedjelju 22. ožujka proslavljena 60. obljetnica osnutka Ansambla narodnih plesova i pjesama Hrvatske "Lado". Naš nacionalni profesionalni folklorni ansambl nastao je

davne 1949. godine okupljanjem cijelog naraštaja vrsnih plesača i pjevača tadašnjega amaterskog OKUD-a "Joža Vlahović". Prvi umjetnički voditelj i utemeljitelj Lada bio je legendarni prof. Zvonimir Ljevaković, folklorist i zaljubljenik u hrvatsku tradicijsku kulturu koji je već tada, u samome osnutku, umjetnički osmislio program na izvornosti hrvatskoga folklora, stvorivši time temelj nacionalnoga folklornog ansambla.

Od tada do danas ovaj ansambl slijedi umjetničku ideju svoga osnivača, predstavljajući hrvatski folklor u njegovoj čistoći i izvornosti te nastoji ne podleći izazovima neprimjerenog podilaženja publici različitim koreografskim atrakcijama toliko svojstvenim mnogim profesionalnim ansamblima diljem svijeta. Tijekom šest desetljeća u ansamblu Lado djelovali su pojedini vrsni umjetnički voditelji, primjerice ugledni dr. Ivan Ivan-

Iz fotoarhiva LADA

Osamdesetogodišnji veterani LADA ponovno na pozornici

čan, no osnovna umjetnička ideja ostajala je uvijek ista i principijelna. Lado je utemeljio jedan novi, istiniti način sceniskog predstavljanja folkloru koji kasnije slijedi većina naših amaterskih folklornih društava, kako u domovini tako i u hrvatskome iseljeništvu. Danas Lado na svome repertoaru ima više od stotinu hrvatskih plesova iz cijele Hrvatske, kao i plesove Hrvata koji žive u susjednim zemljama. Tijekom šezdeset godina postojanja Lado je prikupio za potrebe svojih nastupa i iznimnu zbirku izvornih hrvatskih narodnih nošnji, više od tisuću i dvije stotine kompleta muzejske vrijednosti.

REPLIKA PRVOG KONCERTA

Slavljenički koncert u Hrvatskome narodnom kazalištu bio je replika prvog ikada održanog koncerta Lada na sceni ovog teatra, u veljači 1950. godine, tek tri mjeseca nakon osnutka ansambla. Izvedene su sve koreografije i pjesme kao i prije 60 godina, dok su u pozadini scene istovremeno prikazivane stare fotografije s prvog koncerta. Za mnoge bivše članove, ljubitelje i prijatelje Lada - a oni su te večeri popunili gledalište HNK do posljednjega mjesta - cijeli ovaj koncert bio je jedan izniman doživljaj, prepun sjećanja i emocija. Podsjećanje na prelijepe pjesme poput *Lijepo pjeva za lugom djevojka* i *Igrali se konji vrani*, ili plesova poput *vrličkog*, *slavonskog* ili *bunjevačkoga momačkog kola* koji su neizmijenjeni, izvođeni desetljećima, u starijskim nošnjama koje pamte naraštaji i

naraštaji Ladovaca, izazvalo je burni pljesak, ali i pokoju suzu, posebice na samome kraju kada su se današnjem ansamblu na sceni pjesmom priključili i članovi prvog naraštaja, petnaestero osamdesetogodišnjih veterana Lada.

Za nekadašnji, ali još više današnji Lado znaju i mnogobrojni Hrvati diljem cijeloga svijeta, na svih pet kontinenata, gdje je naš nacionalni ansambl tijekom proteklih šezdeset godina gostovao. Lado je ostavio svoj trag u srcima naših sunarodnjaka u dalekom Punta Arenasu na jugu Čilea, u Sao Paulu i Buenos Aire-

su, New Yorku i Torontu, u Münchenu i Berlinu, u Australiji, u susjednim zemljama: Austriji, Mađarskoj, Italiji, Vojvodini, Slovačkoj, Bosni i Hercegovini. I u ovoj će jubilarnoj godini Lado ponovno nastupiti među hrvatskim iseljenicima - u jesen odlazi na gostovanje u SAD i Kanadu. I stoga je ovaj slavljenički koncert u Hrvatskome narodnom kazalištu bio darovan svima - i nama ovdje u domovini, ali i vama dragi Hrvati diljem svijeta koji volite i cijenite hrvatsku tradicijsku baštinu i čuvate svoj nacionalni identitet i vlastite korijene. ■

Lindo

ENG The 60th anniversary of the Lado Croatian Folk Dance and Song Ensemble was marked by a gala concert held on March 22nd at the Croatian National Theatre in Zagreb. From 1949, when it was established, to the present, this ensemble has presented Croatian folklore in its pure and original form, careful not to succumb to the temptation of playing the gallery with crowd-pleasing choreography.

Predstavnici Hrvata iz dvadesetak zemalja

Od aktualnih projekata svakako su na prvom mjestu Hrvatske svjetske igre. Novi projekt je suradnja s Hrvatskom biskupskom konferencijom za Susret hrvatske katoličke mladeži 2010. godine

Predstavnici HSK posjetili su Boku kotorsku i ondje se susreli s čelnicima Hrvatskog građanskog društva Crne Gore

Napisaao: **Jure Strika** Snimke: **HSK**

Hrvatski svjetski kongres (HSK) održao je od 24. do 27. ožujka svoj redoviti sastanak Središnjeg odbora u Dubrovniku. Ovo je prvi put da je krovna hrvatska iseljenička udruga održala sastanak u Dubrovniku na poziv dubrovačkog biskupa mons. Želimira Puljića.

Na svečanom otvorenju sastanka sudionike su pozdravili županica Dubrovačko-neretvanske županije Mira Bucičić, član Poglavarstva grada Dubrovnika Đuro Market, predstavnica Hrvatske matice iseljenika Dubrovnik Maja Mozara i domaćin, dubrovački biskup mons. Želimir Puljić. Program je bio zaista bogat. Iz radnog dijela sastanka izdvajamo usvajanje programa i strategije rada HSK za buduće razdoblje. Rad HSK bit će teme-

ljen na redovitim projektima koji će se održati u suradnji s ustanovama u Republici Hrvatskoj. Od aktualnih projekata svakako su na prvom mjestu Hrvatske svjetske igre (HSI) gdje HSK ima ulogu organizatora.

DOPISNO GLASOVANJE

Novi projekt je suradnja s Hrvatskom biskupskom konferencijom za Susret hrvatske katoličke mladeži 2010. godine za koji HSK preuzima ulogu animatora i posrednika u izvandomovinstvu. Ostali bitni projekti i djelatnosti HSK su: održavanje godišnjih gospodarskih konvencija, utemeljenje studijskog centra za istraživanje izvandomovinstva, prikupljanje podataka o udjelu izvandomovinstva u Domovinskom ratu, projekt virtualnog mentorstva, djelatnosti u Ujedinjenim narodima, utemeljenje Saveza hrvatskih studenata svijeta i izdavačka

djelatnost. HSK će se također zauzimati za mogućnost dopisnoga glasovanja za Hrvate izvan RH, izmjenu postojećeg zakona u kojem se Hrvati bez državljanstva smatraju strancima te za uspostavljanje izravnih zrakoplovnih veza Sjeverne Amerike i Australije s Hrvatskom. Uz sve navedeno, jedna od glavnih zadaća HSK je posredovanje u mnogim pitanjima koja su u interesu RH i Hrvata diljem svijeta.

Kao sastavni dio ovog sastanka i na poziv Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore (HGDCG) iz Kotora sudionici Središnjeg odbora posjetili su grad Kotor i druga mjesta Boke kotorske. Ovim posjetom HSK je službeno primio HGDCG u članstvo HSK. Osim predstavnika HGDCG, sudionike sastanka dočekali su predstavnici hrvatskoga konzulata u Kotoru i mons. Ilija Janjić, kotorski biskup.

Uručena priznanja HSK

Kao i svake godine dodijeljena su priznanja HSK za poseban doprinos u povezivanju domovine i hrvatskog izvandomovinstva. Priznanja su primili dr. Mišo Munivrana, predstojnik Ureda predsjednika Hrvatskoga sabora, profesor Mario Viscovich, dugogodišnji predstavnik HSK u Ujedinjenim narodima, obitelj Ivan Curman iz HSK Kanade te gospođa Dragica Jelić. Spomenimo još da je u Dubrovniku prof. dr. Šimun Čorić predstavio svoju novu knjigu "Žuta neman zavist" u nazočnosti mnogobrojnih prosvjetnih djelatnika i uzvanika.

S HRVATIMA IZ BIH

Održana je i radna večera s političarima vodećih hrvatskih stranaka u Bosni i Hercegovini (HDZ BiH, HDZ 1990., HSP). Gosti su izlagali o trenutnom političkom i društvenom stanju i pozvali HSK na suradnju, osobito u lobiranju. Dogovoreni su konkretni koraci koji bi stranim političarima mogli pomoći pri boljem razumijevanju položaja hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini.

Počasnii član Počasnoga bleiburškog voda i Hrvatskoga žrtvoslovnog društva Želimir Kužatko izvijestio je sudionike sastanka o pojedinostima u najnovijim

Čelnici Hrvatskog svjetskog kongresa

otkrićima masovnih grobnica u Sloveniji (Huda jama, Barbarin rov). Iste večeri prof. dr. Hrvoje Kačić govorio je o stradanjima nedužnih civila na otoku Daksu u II. svjetskom ratu.

Posljednjeg dana upriličen je okrugli stol s predstavnicima državnih ustanova Republike Hrvatske. Sudjelovali su predstojnik Ureda predsjednika Hrvatskoga sabora dr. Mišo Munivrana i načelnik samostalne službe za Hrvate izvan RH pri MVPEI-ju Petar Barišić. Glavni

zaključak ovog susreta je da bi sve uprave i službe koje se bave izvandomovinstvom trebale biti stavljene pod okrilje jednog vijeća koje bi koordiniralo i nadziralo njihovo djelovanje. Ovakav potez povećao bi efikasnost rada i osigurao potrebno umrežavanje.

Ovo je bio vrlo uspješan sastanak Središnjeg odbora HSK na kojem su sudjelovali predstavnici iz dvadesetak zemalja, prvi put i predstavnici gradišćanskih Hrvata. ■

ENG The Croatian World Congress held a regular meeting of its Central Committee in Dubrovnik from March 24th to 27th, gathering the representatives of Croatians from some 20 countries around the world. Prominent among the discussed future CWC events are the upcoming Croatian World Games and collaboration with the Croatian Bishop's Conference for the 2010 Meeting of Croatian Catholic Youth.

Počele pripreme za Crolimpijadu 2010.

ZADAR - Drugo izdanje Hrvatskih svjetskih igara (HSI) održat će se u srpnju 2010. godine u Zadru. Podsjetimo da je HSI projekt Hrvatskoga svjetskog kongresa, a igre se održavaju pod pokroviteljstvom Vlade Republike Hrvatske te supokroviteljstvom Hrvatskoga olimpijskog odbora, Grada Zadra, Zadarske županije, Hrvatske matice iseljenika i Zadarske nadbiskupije.

Prve Igre postigle su golemi uspjeh. Više od 700 sudionika

iz 25 država svjedoče o jedinstvenom događaju koji je prvi put okupio hrvatsku mladež iz cijeloga svijeta na jednome mjestu. Mnogi su požalili što nisu bili prisutni na ovom povijesnom skupu u Zadru. Kad je 16. srpnja 2006. Antun Vrdoljak, počasni član Međunarodnoga olimpijskog odbora, proglasio Igre otvorenima, dvojbe više nije bilo. Rođena je Crolimpijada!

Pripreme za II. hrvatske svjetske igre već su u tijeku. U većini zemalja uspostavljeni su odbori koji će biti izravna pomoć Organizacijskom odboru u Zadru. Prijave za sudjelovanje opet će se obavljati Internetom, a organizatori najavljuju i službeni internetsku stranicu Igaru (www.zadar2010.com).

Broj država sudionica svakako će se povećati. Na I. hrvatskim svjetskim igrama sudjelovali su natjecatelji iz 25 država, a na igrama 2010. godine očekuju se natjecatelji iz najmanje 30 država. Također je najavljeno priključivanje dvije do tri južnoameričke delegacije (Urugvaj, Bolivija, Čile) te predstavnika Novog Zelanda. Tek će se vidjeti hoće li se pojaviti prvi sudionik iz Azije. Organizatori očekuju 1.200 sudionika. (HSK)

VOJVOĐANSKI HRVATI OČEKUJU POZITIVNE UČINKE SANADEROVA POSJETA

SRBIJA – U sklopu posjeta Srbiji hrvatski premijer dr. Ivo Sanader susreo se 20. ožujka u Beogradu s predstavnicima hrvatske manjine u Srbiji. "Nesuglasice i taština moraju se zaboraviti, a Hrvatska će pomoći u ostvarenju svake ideje koja podupire jedinstvo hrvatskoga naroda u dijaspori", rekao je premijer Sanader u razgovoru s dvadesetak dužnosnika hrvatske nacionalne zajednice u Hotelu "Hyatt" u Beogradu. Najvažnije teme o kojima se još razgovaralo bile su - smanjenje broja hrvatskog stanovništva u Srijemu, kao i pitanje školstva i obrazovanja na hrvatskome jeziku te nedostatak odgovarajućih obrazovnih kadrova. Hrvatski premijer Ivo Sanader obećao je da će od srbijanskog predsjednika zatražiti da se hrvatskoj manjini osigura isti status koji manjine imaju u Hrvatskoj, te je upozorio na potrebu suradnje dvaju naroda. Predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća Branko Horvat izjavio je da je hrvatskome premijeru iznio otvorena pitanja obrazovanja na hrvatskome jeziku u Srbiji, problem umjetne podjele bačkih Hrvata na Bunjevce i Hrvate te posljedice prekida rada Međudržavnoga povjerenstva za praćenje provedbe Sporazuma o međusobnoj zaštiti manjina, čije su potpisnice Hrvatska i Srbija. Ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i politički analitičar Tomislav Žigmanov ocjenjuje da je dolazak Ive Sanadera pozitivan pomak u sadašnjoj fazi odnosa Srbije i Hrvatske i da će se to svakako pozitivno odraziti na položaj hrvatske manjine u toj zemlji.

JAPANSKA ZNANSTVENICA ISTRAŽUJE GRADIŠĆANSKE HRVATE

AUSTRIJA – Pedesetogodišnja znanstvenica iz Japana dr. sc. Keiko Mitani, profesorica sa slavistike na Sveučilištu Kioto posljednjih se godina intenzivno bavi starom hrvatskom dijasporom, a posebice gradišćanskim Hrvatima. Istražuje njihov govor, kulturnu baštinu i stanje njihova nacionalnog identiteta. U sklopu svojih istraživanja boravila je potkraj ožujka u Austriji i Hrvatskoj. Njezina povezanost s Hrvatskom i Hrvatima seže 20 godina unatrag kad je u Zagrebu na Filozofskom fakultetu dvije godine pohađala poslijediplomski studij. U Japanu je aktivna i u Japansko-hrvatskom društvu prijateljstva.

RIJEČANI U POSJETU MAKEDONIJI

MAKEDONIJA - Izaslanstvo grada Rijeke i tamošnjega Vijeća makedonske nacionalne manjine boravilo je sredinom ožujka u službenome posjetu Republici Makedoniji, gdje su posjetili Skoplje, Štip, Prilep, Kruševo, Bitolu, Ohrid i Strugu. U Skoplju je izaslanstvo posjetilo MVP RM – Odjel za dijasporu i Agenciju za iseljeničtvo RM, a u prostorijama Zajednice, i u nazočnosti hrvatskoga veleposlanika Ive Kujundžića, primila ga je predsjednica ZHRM-a Snježana Trojačanec sa suradnicima. U gostima Zajednice bili su Ksenija Linić, pročelnica Ureda Grada, Ernest Cukrov, predsjednik Odbora za međugradsku i međunarodnu suradnju i Verena Lelas-Turak, suradnica za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, kao i osam članova Vijeća makedonske nacionalne manjine na čelu s predsjednikom Mihailom Davčevskim. (Lj. Totch Naumova)

TV-UREDNIŠTVO HRVATSKE RIJEČI POČELO S RADOM

SRBIJA - Medijski prostor hrvatske manjinske zajednice se povećava, a dokaz je pokretanje televizijskoga uredništva pod pokroviteljstvom "Hrvatske riječi".

Uredništvo je počelo s radom prošlog mjeseca i njegovo ustrojavanje je u tijeku. Za glavnog urednika izabran je Josip Stantić, dugogodišnji televizijski i radijski novinar, dobro upućen u događaje u vojvođanskoj hrvatskoj zajednici. Cilj pokretanja TV-uredništva je poboljšanje informiranosti lokalne hrvatske zajednice, a to će se provoditi uz pomoć jedne od lokalnih televizija, kaže ravnatelj NIU "Hrvatska riječ" Ivan Karan. Uredništvo na hrvatskome jeziku Radio Subotice jedini je elektronički medij koji sustavno prati rad hrvatske manjinske zajednice, kaže urednik ovoga TV-programa Josip Stantić. On ističe da medijski prostor na hrvatskome jeziku nije dovoljno pokriven.

IZLOŽBA BAČKIH USKRSNIH JAJA U BEČU

AUSTRIJA – U Gradišćansko-hrvatskome centru (GHC) u Beču postavljena je izložba uskrasnih jaja koja su izradile Hrvatice iz Bačke u tradicionalnoj tehnici ukrašavanja slamom. Izložbu je organiziralo Društvo hrvatskih studenata (DHS) u Beču koje je lani obnovilo svoje djelovanje. Izložbu je otvorio predsjednik Društva, mladi Osječanin Ivan Rončević. DHS čije se sjedište nalazi u GHC-u, u bečkoj Schwindgasse, namjerava ubuduće uže surađivati s mladim gradišćanskim Hrvatima i s njihovim Hrvatskim akademskim društvom.

Bogata tradicija u periodici

Na tribini, na kojoj su, uz izlaganja o fenomenologiji suvremene periodike, predstavljeni i časopisi *Etnografija Hrvata u Mađarskoj* te *Pečuški horizonti*, uz Matičinu ravnateljicu, govorili su dr. Sanja Vulić s Hrvatskih studija u Zagrebu, predsjednik Hrvatske samouprave iz Pečuha dr. Ivica Đurok, publicist Naco Zelić, te Đuro Franković, etnolog i urednik

Napisala: **Vesna Kukavica** Snimio: **Žorži Paro**

Časopis *Pečuški horizont*, u vremenu razvitka informacijske tehnologije i brze razmjene informacija, ima višestruki značaj u kulturno-znanstvenoj zbilji srednjoeuropskoga prostora kao zrcalo jednoga doba i jednoga naraštaja, a cilj mu je nametnuti se kao pokretač društvenih procesa, te kao promotor kulturne baštine, znanstvenih postignuća i hrvatsko-mađarskih veza uopće.

Tim se riječima obratila mnogobrojnoj publici ravnateljica Hrvatske matice iseljenika Danira Bilić na tribini *Periodika Hrvata u Mađarskoj i očuvanje europske kulturne raznolikosti* u četvrtak, 2. travnja. U životu svake manjine, časopis kao temeljni komunikacijski kanal u znanosti predstavlja značajnu činjenicu poput *Etnografije Hrvata u Mađarskoj* koja redovito donosi izvorne etnološke studije iz života Hrvata u Mađarskoj u uredničkoj koncepciji Đure Frankovića i Štefa Lukača, istaknula je dr. Sanja Vulić. Mađarsko-hrvatske znanstvenostručne časopise objavljuju uglavnom akademске institucije uz financijsku potporu tamošnjih državnih institucija. Kako su uredništva i urednici hrvatskih časopisa u Mađarskoj najčešće entuzijasti, logična je pojava novog časopisa za kulturu i znanost *Pečuški horizont* koji uređuje neumorni Đuro Franković i izvrsna su naznaka razvitka naše manjinske periodike u zemljama Europske unije, rekao je Naco Zelić. Vitalnost hrvatske zajednice u Mađarskoj, njezina bogata tradicija u periodici i njezina aktualna kreativnost koja se zorno može pratiti na stranicama ovih dvaju pečuških časopisa – zaslužuju iskrene čestitke, rekla je ravnateljica Bilić.

Trinaesti broj *Etnografije* dono-

Đuro Franković za govorničkim pultom, dr. Sanja Vulić, Danira Bilić - ravnateljica HMI-a i Naco Zelić

si dvanaest studija, jedno priopćenje o folklornoj građi te četiri članka o obljetnicama uglednih etnologa, i tri recenzije s područja etnografije. O pučkome usmenom pjesništvu pomurskih Hrvata piše nedavno preminuli Zvonimir Bartolić. O bunjevačkim svadbenim običajima informira nas autorica Milana Černelić, dok o slavenko-ugrofinjskim paralelama piše Đuro Franković i Ljubinka Radenković. Mišo Mandić, Đuro Franković i Hrvojka Mihanović-Salopek opisuju običaje vezane uz crkvenu tradiciju Hrvata u Mađarskoj. Milovan Miković objavljuje studiju o tradicionalnoj kulturi podunavskih Hrvata i globalizaciji, a Sanja Vulić analizira vojvodanskoga etnografa Balinta Vujkova među Hrvatima u Mađarskoj. Naco Zelić piše o bunjevačkoj narodnoj nošnji, a Jadranka Grbić o Hrvatima Moravske, Donje Austrije i zapadne Ugarske. To su izdvojeni rado-

vi o kojima je govorila dr. Sanja Vulić, upućujući nazočne na još niz zanimljivih naslova u novom broju *Etnografije*. U *Pečuškim horizontima* možemo čitati, dodala je dr. Sanja Vulić, o stvaranju hrvatskoga kazališta u Mađarskoj iz pera Antuna Vidakovića. Milovan Miković piše zanimljivu studiju o četirima stoljećima hrvatskoga kazališta u Subotici.

O demokraciji i manjinama pišu Gordana i Ivo Đurok. Povijesno-književne teme od Janusa Panoniusa do današnjih dana obrađuje Hrvoje Petrić. Franciska Čurković-Major objavljuje zanimljivu studiju o djelima Marka Marulića na mađarskome jeziku. Zanimljive povijesne studije ispisuju Hrvoje Petrić i to o doseljavanju u Hrvatsku iz Mađarske od 16. do 18. stoljeća, dok Željko Holjevac nastavlja oduševljavati čitateljstvo povijesnim uvidima u uloge nižih plemića u povijesti Hrvata zapadne Mađarske. ■

ENG The magazines *The Ethnography of Croats in Hungary* and *Pécs Horizons* were presented at a round table on Croatian Periodicals in Hungary & the Preservation of European Cultural Diversity, held at the CHF premises on Thursday, April 2nd.

Jel' Sarajevo što je nekad bilo?

Prema podacima Vrhbosanske nadbiskupije broj Hrvata je u stalnom padu. Tako je u Sarajevu 2005. godine živjelo 15.815 Hrvata, a 2008. godine samo 13.096

Panorama Sarajeva

Napisao: Ivo Ašćić

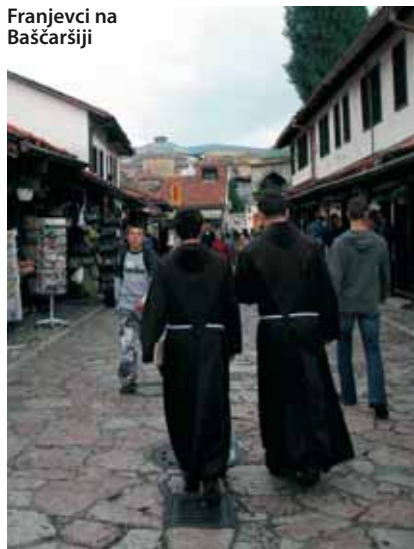
Snimke: I. Ašćić, Svjetlo riječi i V. Soldo

Najveći i glavni grad Bosne i Hercegovine Sarajevo, koji ima oko 430.000 stanovnika, nalazi se na rijeci Miljacki okružen olimpijskim planinama Bjelašnicom, Igmanom, Jahorinom i Trebevićem. I prije nego što će se na ovome području dolaskom Osmanlija osnovati grad, tragovi katoličke – hrvatske kulture upisani su u temelje ovoga grada koji će postati važno trgovačko, a posebice političko središte u regiji, kako u prošlosti tako i u sadašnjosti. Uspjesi i padovi Osmanlijskog carstva tijekom njihove četiristogodišnje okupacije naveliko su utjecali na život katoličkog stanovništva u Sarajevu. O stalnoj nazočnosti Hrvata u Sarajevu potvrđuje i katolička župa koja se spominje u 16. stoljeću. Sredinom 17. stoljeća većinu katoličkog stanovništva činili su dubrovački kolonisti koji su se naselili u latinskoj četvrti. Stotinjak godina kasnije 624 katolika je živjelo u Sarajevu.

Dolaskom Austro-Ugarske na ove prostore potkraj 19. stoljeća započinje nova era odnosno hrvatska renesansa

koja se ogleda ne samo u izjednačavanju prava s drugim narodima, već i u izgradnji vjerskih i kulturnih objekata, škola, ali i značajnim doseljavanjem katolika iz cijele ondašnje Monarhije. U tome razdoblju je izgrađena sarajevska katedrala, osnovano Hrvatsko kulturno društvo Napredak, gradska vijećnica, a broj katolika u Sarajevu je prema nekim procjenama bio 23 posto od ukupnog broja stanovnika.

Franjevci na Baščaršiji

U multietničkom i multikulturnom Sarajevu, središtu ekonomske moći u BiH te glavnome gradu i Hrvata u BiH nalazi se sjedište Vrhbosanske nadbiskupije i Franjevačke provincije Bosne Srebrene te Apostolskog nuncija. Također, ovdje su teološki fakulteti i katolički školski centar.

SARAJEVO JE / HRVATSKI GRAD

U drugoj polovici prošloga stoljeća u Sarajevu su Hrvati činili više od 12 posto od ukupnog broja stanovnika. Demografski pad Hrvata se nastavio tako da je prije Domovinskog rata u gradu živjelo sedam posto odnosno 35.000 Hrvata. I ovaj zadnji rat, kao i svi prethodni na ovim prostorima, bio je koban za Hrvate iz Sarajeva. Od 1992. do 1995. godine poginulo je 309 vojnika i 436 civila hrvatske nacionalnosti.

Prema podacima Vrhbosanske nadbiskupije, a koji se temelje na godišnjem popisu vjernika katoličke vjere (pretežno Hrvati), njihov broj je u stalnom padu. Tako je u Sarajevu 2005. godine živjelo 15.815 Hrvata, a prošle 2008. godine samo 13.096. Naravno, ovoj brojci svakako treba pridodati hrvatske studente iz svih dijelova BiH koji ovdje privremeno

no borave. Iz Sarajeva odlaze uglavnom mladi ljudi ne samo zbog političkih, već i gospodarskih razloga. Primjerice, to se vidi pri zapošljavanju u državnim institucijama gdje bi trebao biti reciprocitet između svih triju naroda. U praksi je sasvim drukčije i na štetu Hrvata.

“Sve dok Hrvati i Srbi, zahvaljujući kako bošnjačkom nacionalizmu tako i svome političkom egoizmu, ostanu zakovani u uske interese, Sarajevo će i dalje ostati grad prošlosti i čežnje da bude grad ‘otvorenih vrata’. A o povratku neće biti ni riječi. Jedino o odlasku”, piše katolički mjesečnik Svjetlo riječi iz Sarajeva u posljednjem broju.

Da je to drukčiji grad od onoga prije rata svjedoči i Mario Kozina koji se nakon završenog studija u Zagrebu vratio u BiH te zahvaljujući isključivo stručnosti danas radi pri jednome državnom poduzeću na rukovodećoj poziciji. O prijašnjem i sadašnjem Sarajevu kaže: “Bio je to zanimljiv studentski život, a nacionalna netrpeljivost nije se osjećala iako sam dobro znao tko sam i što sam. Danas je ovdje sasvim drukčija situacija. Grad se na žalost doslovno pokasabio i puno više podsjeća na orijentalni grad, nego što je bio prije rata. O tome svjedoče brojne nove džamije koje se nikako ne uklapaju u modernu europsku urbanističku kulturu. Način pozdravljanja i oblačenja jednog broja Sarajlija također pridonosi tome da se pripadnici drugih narodnosti vrlo često osjećaju nelagodno.”

Nadbiskup vrhbosanski kardinal Vinko Puljić

Napredak – ulaganje u mlade

Jedna od najpoznatijih udruga Hrvata u BiH je Hrvatsko kulturno društvo Napredak sa sjedištem u Sarajevu. Sa svojih 20-tak tisuća članova i 44 podružnice u zemlji i inozemstvu (Vancouver, Malmö, Chicago, Zagreb i dr.) želi očuvati i jačati nacionalnu svijest i to ne samo promicanjem hrvatskoga jezika i kulture, već i poticanjem obrazovanja i to stipendiranjem darovitih učenika i studenata. Danas je na čelu Društva poznati katolički svećenik dr. Franjo Topić.

Sarajevska katedrala

CRKVE, FAKULTETI I ŠKOLE

Dozvole za gradnju katoličkih vjerskih objekata u Sarajevu podsjećaju na stara vremena kada se za gradnju ili obnovu crkava i drugih sakralnih katoličkih objekata u BiH moralo čekati godina, ali i tada uzaludno jer nije bila dopuštena gradnja.

“Zahtjev za izgradnju crkve na Grbavici još nije ispunjen, i nismo još počeli graditi crkvu. Zar nije diskriminacija da naša braća muslimani grade brojne džamije, dok mojim svećenicima i vjernicima stvaraju tolike administrativne probleme pa trebaju godinama čekati lokaciju i dozvolu i tako se sasvim nepotrebno stvara loša slika i o ovome gradu. Činjenice pokazuju da često nismo jed-

naki građani u svojoj državi”, kaže kardinal Vinko Puljić.

Jedan od rijetkih mjesta u Sarajevu gdje je u uporabi hrvatski jezik su katoličke teologije – franjevačka i vrhbosanska te Katolički školski centar “Sveti Josip” koji pohađaju djeca različitih nacionalnosti (60 posto Hrvata, 25 posto Bošnjaka, 8 posto Srba, djeca stranih diplomata i dr.). Uz osnovne škole pri Centru djeluje gimnazija i medicinska škola. U Sarajevu djeluje i Franjevački međunarodni studentski centar (u izgradnji) u kojem su trenutno smješteni: studentski dom, franjevački medijski centar “Svjetlo riječi”, Kulturno-povijesni institut Bosne Srebrene i drugi sadržaji. ■

ENG In Sarajevo, the capital and largest city in Bosnia & Herzegovina, with a population of 430,000, the number of Croatians is in constant decline. In 2005 there were 15,815 Croatians living there, and only 13,096 in 2008. From a once multiethnic city Sarajevo is increasingly becoming a Muslim city.

SAJAM GOSPODARSTVA U MOSTARU

MOSTAR - Predsjednik Vlade Republike Hrvatske dr. Ivo Sanader otvorio je 12. sajam gospodarstva u Mostaru, koji je ove godine okupio 700 izlagača iz 30 zemalja i po tome je jedan od najznačajnijih gospodarskih događaja u BiH. U Sanaderovoj pratnji bio je i potpredsjednik Vlade Damir Polančec, potpredsjednik Sabora Josip Friščić, ministar poljoprivrede Božidar Pankreć, saborski zastupnici Ivan Bagarić, Dragan Vukić, Rade Bošnjak i mnogobrojni ugledni hrvatski gospodarstvenici. Bio je to, primijetili su bosanskohercegovački mediji, posjet Vlade RH Mostaru i Bosni i Hercegovini na najvišoj razini u posljednjih 10 godina. U zgusnutom protokolu premijer se u Konzulatu RH sastao s novim visokim

predstavnikom Međunarodne zajednice za BiH Valentinom Inzkom kome je poželio puno sreće i dao svoju potporu u zahtjevnome poslu. Posebnu pozornost medija, a poglavito bosanskohercegovačkih Hrvata privukao je susret premijera s predsjednicima dvaju HDZ-a, Čovića i Ljubića, i njihovim suradnicima te je od dvojice lidera tražio ujedinjenje u jedinstveni HDZ koji bi trebao biti stožerna stanka hrvatskoga naroda.

JOŠ JEDAN BISKUP IZ BIH

NORVEŠKA - Krajem 2008. godine papa Benedikt XVI. imenovao je mons. Berislava Grgića biskupom u norveškome gradu Tromsøu. Posvećenje za biskupa mons. Grgića bilo je u katedrali u Tromsøu na kojem je nazočilo 50 svećenika i 15 biskupa, među kojima i banjalučki biskup, doktor Franjo Komarica. Biskup Grgić rođen je 1960. godine u Novome Selu, u župi Kotor-Varoš. Zareden je za svećenika u banjalučkoj katedrali 1986. Obnašao je dužnost vikara i župnika u mnogim župama banjalučke biskupije. Godine 1991. magistrirao je na Papinskom sveučilištu Gregoriana poslije čega odlazi u Zadar, a iz Zadra u Banju Luku gdje je ostao sve do 20. kolovoza 1995. godine, nekoliko dana nakon Oluje, kada je s velikim brojem vjernika protjeran iz Banje Luke. Njegova nova biskupija, koja je na krajnjemu sjeveru Norveške gdje polarne noći traju po tri mjeseca, ima nešto više od dvije tisuće katolika koji dolaze iz 50 različitih naroda.

OBLJETNICE HRVATSKOG VIJEĆA OBRANE

ORAŠJE - Trodnevno obilježavanje 17. obljetnice HVO-a počelo je 7. travnja. Vojna i politička izaslanstva položila su vijence u vojarnama HVO-a i ispred središnjega križa na grobljima u Mostaru, Čapljini, Širokome Brijegu, Ljubuškom, Grudama, Posušju, Tomislavgradu, Livnu, Kupresu, Rami, Jajcu, Vitezu, Žepču, Travniku, Uskoplju, Odžaku, Bihaću, Ravne Brčkom i dr. Središnja svečanost ove godine bila je u Orašju u vojarni Sinovi Posavine gdje su uz sadašnje i bivše pripadnike HVO-a nazočili i obitelji poginulih, ratni vojni invalidi te članovi udruga proisteklih iz Domovinskog rata. Mise zadušnice za poginule članove HVO-a u spomenutim mjestima služene su 7. i 8. travnja dok su 9. travnja mise zadušnice slavljene u katedralama u Mostaru i Sarajevu.

PETI LUTKARSKI FESTIVAL U ORAŠJU

ORAŠJE - U Orašju je održan šestodnevni lutkarski festival uz sudjelovanje kazalištaraca iz Hrvatske, BiH i Mađarske. Bio je to pravi lutkarski maraton na kojem je prikazano 12 predstava koje je gledalo više od 5.000 mališana predškolske i školske dobi. Predstave su održavane u kinodvorani u Orašju, zatim u Donjoj Mahali, Tolisi i Kostrču, a za općinu Odžak u njihovu domu kulture. Festival je završio 4. travnja uz opće oduševljenje mališana i zadovoljstvo svih sudionika festivala.

NOVI VISOKI PREDSTAVNIK ZA BIH

SARAJEVO - Vijeće za provedbu mira (PIC) izabralo je sedmog predstavnika Međunarodne zajednice za BiH, austrijskoga diplomata Valentina Inzka. Treći je to predstavnik međunarodne zajednice koji dolazi iz Austrije. Tu tešku i odgovornu dužnost preuzeo je od Mirolava Lajčka, slovačkog diplomata koji nije ostvario značajniji napredak za BiH u svome mandatu. Kao i uvijek, politički narodi svih triju naroda oprežno i ispitivački pozdravljaju dolazak novoga predstavnika od kojeg, a to je bosanska zbilja, imaju različita politička očekivanja. Svjestan svoje nove pozicije i dobar poznavatelj prilika u BiH, jer je nekoliko godina bio veleposlanik Austrije u Sarajevu, Valentin Inzk mudro odgovara: "Nije se rodio koji je svima udovoljio." Ubrzanje razgovora oko ustavnih promjena, dovođenje triju lidera za pregovarački stol i donošenje novoga ustavnog rješenja koje bi trebalo biti prihvatljivo za sva tri naroda i koje bi trebalo deblokirati sadašnje komplicirano daytonsko rješenje BiH zahtjevan je i najznačajniji prioritet međunarodne politike u BiH.

JOŠ 43 TISUĆE NEOBNOVLJENIH KUĆA

SARAJEVO - Prema službenim informacijama koje se ovih dana mogu pročitati u bosansko-hercegovačkim medijima, u BiH je još uvijek 43.000 uništenih kuća koje čekaju obnovu koja ovisi o finansijskim sredstvima kojih je, na žalost, sve manje i manje. Iako je planirano da će obnova i povratak trajati sve do 2014. godine, u stvarnosti je drukčije jer je taj povratak neprimjetan. Povratak ljudi na svoja ratom uništena ognjišta svake je godine sve slabiji jer je uvjetovan trima čimbenicima. Prvi čimbenik je nedostatak sredstava za obnovu porušenih domova za koje bi u prosjeku trebalo izdvojiti po 30.000 KM. Drugi čimbenik je nesigurnost povratka, a treći nemogućnost zapošljavanja.

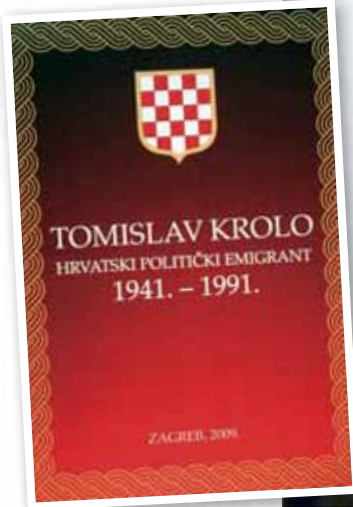
Povijest djelovanja hrvatske političke emigracije

“Svi Krolini navodi o djelovanju emigrantskog pokreta istiniti su, vjerodostojni i dokumentirani arhivskom građom, te su važan prinos znanstvenom istraživanju dosad prešućenog dijela hrvatske povijesti”, istaknuo je dr. Čizmić

Napisala: **Vesna Kukavica**

Snimka: **HINA**

Knjiga “Hrvatski politički emigrant 1941. - 1991.” Tomislava Krole predstavlja je 19. ožujka u Zagrebu, kao važan prilog istraživanju povijesti hrvatske političke emigracije u drugoj polovici 20. stoljeća. Autor Tomislav Krolu opisuje odlazak u emigraciju 1959. godine, pridruživanje hrvatskom pokretu u inozemstvu, te život u Njemačkoj od 1959. do 1990. Uz osobnu povijest, Krolu donosi i povijest domoljubnog djelovanja hrvatske političke emigracije koju su jugoslavenske vlasti prikazivale kao ustašku, fašističku i terorističku organizaciju, rečeno je na predstavljanju. Svi Krolini navodi o djelovanju emigrantskog pokreta istiniti su, vjerodostojni i dokumentirani arhivskom građom, te su važan prinos znanstvenom istraživanju dosad prešućenog dijela hrvatske povijesti, istaknuo je urednik knjige, povjesničar dr. sc. Ivan Čizmić. Posebna je vrijednost ovoga djela što prvi put javno iznosi prešućene dokumente i podatke iz hrvatske povijesti s početka 90-ih godina 20. stoljeća, ocijenio je povjesničar dr. sc. Josip Jurčević. Ponajprije je izdvojio koalicijski sporazum koji su 1991. sklopili vladajući HDZ i Hrvatski narodni odbor (HNO), kao krovna organizacija hrvatskog iseljenštva. Knjiga donosi i detalje odnosa između HDZ-a i HNO-a, te razloge zbog kojih je HNO istupio iz koalicije 1994. godine. Na gotovo 500 stranica Tomislav Krolu dao je dosad najcjelovitiji prikaz nastanka, razvoja i djelovanja hrvatske političke emigracije koji svjedoči o najtežem razdoblju hrvatske povijesti, ocijenio je predsjednik Hrvatskoga žrtvoslovnog društva dr. sc. Zvonimir Šeparović. Knjigu “Hr-

Tomislav Krolu

vatski politički emigrant 1941. - 1991”, objavljenu u nakladi autora, priredili su dr. sc. Ivan Čizmić i profesor Marin Sopta, a recenzenti su dr. sc. Branimir Banović, dr. sc. Josip Jurčević i dr. sc. Ante Laušić. Na godišnjoj skupštini HNO-a, koji je poznat po političkoj doktrini koju je razvijao u emigraciji dr. Branko Jelić, 1988. godine, nakon vodstva Ernesta Bauera, izaslanici su izabrali novo vodstvo koje je nastavilo djelovati na čelu s uglednim hrvatskim poduzetnikom Tomislavom Krolom, vlasnikom lanca restorana. Za dopredsjednika je izabran Željko Kovačić, drugi dopredsjednik postao je ing. Jerko Nekić iz Kanade, koji je tu dužnost obnašao i u prijašnjem mandatu za vrijeme dr. Ivana Jelića. Na mjestu glavnoga tajnika i urednika službenih novina ostao je Krunoslav Peres, a počasnim predsjednikom imenovan je Ernest Bauer. Nakon demokratskih promjena u Hrvatskoj HNO se aktivno uključuje u obra-

nu domovine od srpske agresije, a mnogi njegovi članovi i stranačko vodstvo vraćaju se u domovinu. U političkom životu u ime HNO-a njegov predsjednik Tomislav Krolu priključuje se HDZ-u, s kojim ulazi u koaliciju pri održavanju demokratskih izbora u Hrvatskoj. Nakon razlaza u HDZ-u, Tomislav Krolu priključuje se frakciji Josipa Manolića i Stipe Mesića, ali nakon kratkoga vremena razilazi se i s njima. Na taj način HNO u stvarnom životu izumire, a danas se gospodin Tomislav Krolu vratio poslovnom životu te na taj način pridonosi razvoju hrvatskoga gospodarstva. Također je ponosan na svoju djecu koji su ugledni akademski građani u Njemačkoj gdje vode odvjetnički ured, istaknuo je na prezentaciji knjige profesor Marin Sopta – koji je posebno pozdravio i kćer i sina Tomislava Krole koji su bili na prezentaciji u prepunoj dvorani Europskog doma u Zagrebu. ■

ENG Tomislav Krolu's book *Hrvatski politički emigrant 1941.-1991.* (*The Croatian Political Émigré from 1941 - 1991*), was presented in Zagreb on 19 March. Along with a personal history Krolu treats the history of the patriotic activities of the Croatian political emigration, which the authorities of the former Yugoslavia depicted as Ustashe, Fascist and terrorist.

Neslućene mogućnosti brendiranja slavnoga Korčulanina

“On je jedna od triju, četiriju osoba o kojima je gotovo svatko čuo. Premda ga većina ljudi identificira s Venecijom, a ne s Hrvatskom, već godinama nastojimo najslavnijega hrvatskog sina, a ne talijanskog, promovirati u Europi i svijetu”, kaže Britanac James Gilman iz Međunarodne udruge Marko Polo

Marko Polo odjeven u tatarskoj nošnji

Obitelj Polo pristizbe u kineski grad

mlje i upoznaje svijet o kojemu Europa gotovo ništa ne zna. Trojica muškaraca obitelji Polo vraćaju se u Veneciju 1295., a tri godine poslije Marko Polo sudjeluje u bici između Venecije i Genove kraj Korčule, otoka na kojemu je prema svemu sudeći i rođen. Premda to nije nigdje zabilježeno, većina ozbiljnih i relevantnih izvora spominje da je Marko Polo rodom s toga dalmatinskog otoka. Zarobljen u toj borbi, Polo je svome zatvorskom ‘cimeru’ Rustichellu diktirao svoja sjećanja o putovanjima na istok i boravku u Kini.

Knjiga izvornog naslova *Livre des merveilles du monde* u kojoj pripovijeda o ‘čudesima’ dalekoga svijeta, napisana je na francuskome (provansalskom), poznata je i pod talijanskim naslovom ‘Il Milione’, a svjedoči o njegovim izvrsnim zapažanjima tijekom putovanja po dale-

Pripremio: **Hrvoje Salopek**

Zašto Hrvatska u promotivne svrhe još uvijek nije ni približno iskoristila činjenicu da je Marko Polo, povijesna ličnost svjetskih razmjera, rođeni Korčulanin? To želi promijeniti Međunarodna udruga Marko Polo i Put svile koja je u prosincu prošle godine osnovana u Zagrebu. “Prvi pravi svjetski turist bio je Marko Polo koji je u drugoj polovici 13. stoljeća pošao na svoje veliko putovanje, pa zašto ga onda ne bismo iskoristili kao brend u promidžbi hrvatskoga turizma i kulture, kako već godinama predlažu neki domaći, ali i strani zaljubljenici u njegovo djelo”, napominje Porečanin Antonio Simonetti, predsjednik udruge. A jedan od renomiranih članova udruge Britanac James A. Gilman,

za Marka Pola kaže da je, koristeći se Putem svile između Europe i Orijenta, postao prvi kulturni veleposlanik između tih dvaju kontinenata i predlaže da ga se proglasi *prvim Europljaninom*.

SA 17 GODINA ODLAZI U KINU

I danas, više od 700 godina poslije povratka toga velikog istraživača iz Kine, svijet se vraća njegovim putovanjima i njegovu pustolovnom životu. Mnogi ga smatraju i najvećim svjetskim putnikom svih vremena koji je svijetu prenio iskustva svoga 24-godišnjega boravka na Dalekome istoku, započevši tako proces približavanja različitih kultura.

Sa 17 godina, zajedno s ocem i stricem, Marko Polo (1254. - 1324.) odlazi u Kinu koja je u to vrijeme bila pod vlašću Mongola. U službi moćnoga Kublajkana obilazi razne dijelove te goleme ze-

Igrokaz za turiste na Korčuli

kim nepoznatim krajevima, o bogatstvu vladara, njihovim palačama i vrtovima, društvenim uvjetima, običajima raznih naroda, ljekovitim travama, finim tkanimama, začinima i drugim čudima...

Zanimanje za Marka Pola i danas ne prestaje, bez obzira na to je li riječ o znanstvenom pristupu ili se njegovo ime koristi u komercijalne svrhe. U gradovima Dalekoga istoka, primjerice, poznat je lanac hotela *Marco Polo*, a u Kini postoji i lanac tvornica suvenira pod nazivom *Marco Polo*.

To veliko zanimanje u svijetu za Marka Pola može se iskoristiti kako bi on, prema riječima Antonija Simonettija, postao povijesni orijentir i motor hrvatskoga turizma. James Gilman smatra ga najvećim blagom Hrvatske i ističe: "Njegovo je ime slavno diljem svijeta. On je jedna od triju, četiriju osoba o kojima je gotovo svatko čuo. Premda ga većina ljudi identificira s Venecijom, a ne s Hrvatskom, već godinama nastojimo najslavnijega hrvatskog sina, a ne talijanskog, promovirati u Europi i svijetu, osobito Europskoj uniji kao *prvog Europljanina*."

Međunarodna udruga Marko Polo i Put svile želi da se različitim projektima (poput eskadre jedrenjaka Jadranom ovoga ljeta pod nazivom Povratak Marka Pola), Hrvatska prepozna kao do-

movina Marka Pola te da se ime Marka Pola iskoristi kao originalan brend u promociji Hrvatske i hrvatskoga kulturnog turizma.

Suvenire na temu Marka Pola već je osmislila Jasna Vukas, tajnica udruge. Uz male keramičke biste Marka Pola, na toga velikog istraživača podsjećaju i svilene kravate i jastučnice s grbom obitelji Polo, majice, platnene torbe s utisnutom kartom Korčule iz srednjeg vijeka na jednoj strani, te riječima *Marco Polo Put svile* na drugoj strani koje su prevedene na čak 34 jezika.

ZLATNA PLOČICA – PUTOVNICA

Zacijelo je najzanimljivija replika zlatne pločice kakvu je Kublaj-kan dao slavnome Korčulaninu kao svojevrsnu putovnicu koja mu je služila kao propusnica za povratak u Europu. Na pločicu je otisnut originalan tekst na mongolskom jeziku: "Snažno ime kanovo budi sveto! Tko mu ne iskaže povjerenje, smatrajte ga mrtvim - mora umrijeti!" U kožnatom uvezu priloženi su prijevodi na nekoliko jezika. Ta je 'putovnica' bila i protokolarni dar Hrvatskoga olimpijskog odbora za vrijeme Olimpijskih igara u Pekingu. Mnogo je toga što još treba istražiti, provjeriti, potvrditi o Marku Polu, ističu u Udruzi. Porečanin Antonio Simonetti otkriva nešto novo u svojoj knjizi

Rodna kuća Marka Pola u Korčuli

"Kako je nastao milijun". Njegova istraživanja upozoravaju na to da je Marko, govoreći o bogatstvima Istoka, govorio o 'tisućama tisuća', što su mnogi tada smatrali njegovim pretjerivanjem. Milijun kao aritmetička jedinica nije postojao i uveden je u Firenci 20 godina poslije Markove smrti. Simonetti u svojoj knjizi iznosi tezu da je za naziv te jedinice uzet nadimak Marka Pola 'Milione' pa, kako ističe, "kad netko kaže milijun, zapravo kaže Marko Polo". ■

Stari grad Korčula

ENG Although the famed Marco Polo was by all accounts born on the island of Korčula most people still think of him as a Venetian. There have been efforts to associate the name of this great globetrotter in the branding and promotion of Croatia. A forerunner in this effort is the recently founded International Marko Polo Association.

Naši otoci su raj za Šveđane

Mladi Huljev rodio se u Švedskoj, dok su mu roditelji iz Primoštena u kojem je otvorio ured svoje turističke agencije koja nudi "on line" buking za nautičare iz skandinavskih zemalja

Napisala: **Jadranka Klisović**
Snimio: **Duško Jaramaz**

Samo u prošloj godini Renato Huljev, vlasnik turističke agencije *Croatia Yacht Club* iz Švedske, doveo je na hrvatsku obalu 1.500 švedskih nautičara. Iako je i ova bogata zemlja uvelike uzdrmana financijskom i ekonomskom krizom, Huljev vjeruje da će gotovo isti broj sjevernjaka uspjeti dovesti na šibensko-splitsku rivijeru. Šveđani su, naime, veliki zaljubljenici u more i plovidbu pa ih ni kriza, vjeruje, neće omesti da se u ljetnim mjesecima odmore na jednoj od najljepših rivijera svijeta.

Mladi Huljev rodio se u Švedskoj, a rado posjećuje Primošten, odakle su njegovi roditelji. Posljednjih godina Primošten mu je postao i poslovna baza kakvu ima i u švedskom Göteborgu. Privučen prirodnim ljepotama šibensko-primoštensko-splitskog akvatorija koji smatra rajem za nautičare i za razvoj biznisa, Hu-

Renato Huljev

Marina Kremik

ljev čak 80 posto svih gostiju dovodi na ovo atraktivno područje. Njegova turistička agencija prva je na prostoru cijele Skandinavije turistima počela nuditi "on line" buking za nautičare.

Paket usluga koje nudi na tržištu sastoji se od zrakoplovnog leta, transfera od aerodroma do odredišta i broda u marini "Kremik" kraj Primoštena.

Čak polovica Skandinavaca na od-

mor putuje rezervirajući mjesto u hotelima "on line", a sada je takav način bukinga omogućen i nautičarima koji žele posjetiti hrvatsku obalu. Činjenica je da je interes ne samo Šveđana, već Skandinavaca općenito, za ljetovanjem na hrvatskoj obali iz godine u godinu sve veći. O tome svjedoče i brojčani pokazatelji o posjećenosti hrvatskih odredišta.

- Gostu iz Skandinavije cijena smještaja ili usluga nije toliko bitna i nikada neće odustati od neke destinacije ako je cijena malo veća. Skandinanci primarnim smatraju prirodne ljepote krajolika u kojem žele uživati, a jako im je bitno i kako se domicilno stanovništvo odnosi prema njima, tj. jesu li ljubazni i susretljivi ili nisu. Te dvije odrednice na hrvatskome turističkom području dobivaju visoke ocjene pa se ne bojim da će Skandinanci odustati od dolaska na hrvatsku obalu - kaže nam Huljev koji izvršno govori hrvatski jezik.

Hrvatska je danas među švedskim nautičkim krugovima poznata kao dobra i poželjna destinacija za nautički turizam. Šveđani, uvjerava nas Huljev, vole jedriti i znaju jedriti, a cijeli splet otoka i otočića na jadranskoj obali za njih predstavlja veliki izazov. ■

U prošloj godini Šibenik je posjetilo čak 112 posto više turista iz Švedske nego prethodne godine. Brojčani podaci na razini Hrvatske govore da je u prošloj godini Hrvatsku posjetilo 314.000 turista iz Švedske koji su ostvarili više od 1,8 milijuna noćenja.

Čelnici šibenske turističke zajednice u šetnji Göteborgom u društvu Renata Huljeva

ENG Just last year Renato Huljev, a young Croatian born in Sweden, owner of the *Croatia Yacht Club* tourist agency, has brought 1,500 Swedish sailors to the Croatian coast.

Inženjer, pjesnik i stručnjak za ljudska srca

Supruga i ja odlučili smo se nakon 50 godina vratiti u Hrvatsku i na miru provesti posljednje dane

Razgovarao i snimio: **Franjo Samardžić**

Petar Frano Bašić iz Južnoafričke Republike sudjelovao je na nedavno održanim Susretima hrvatskih pjesnika iz dijaspeore koje se tradicionalno održavaju u Rešetarima pokraj Nove Gradiške. Boravak iznimno zanimljivog sugovornika iskoristili smo za kraći razgovor.

Kada ste i zašto napustili Hrvatsku?

— Istrgnut sam iz hrvatske sredine 1959. godine. Bilo mi je tada 14 godina. Otišao sam u Južnoafričku Republiku gdje je bio moj otac koji je pobjegao iz komunističke Jugoslavije. Pet godina je tražio od vlasti u Beogradu da mu puste obitelj. Da nije bilo francuskog, engleskog i američkog veleposlanika, koji su radili na tome da izađemo iz Jugoslavije, moja majka nikada ne bi više vidjela svoga muža, a mi djeca svoga oca.

U Južnoafričkoj Republici ste se školovali, stekli zvanje strojarškog inženjera i afirmirali se kao suradnik glasovitog kirurga dr. Crisa Bernarda.

— Strojarstvo sam diplomirao na Witwatersrand sveučilištu u Johannesburgu 1969. godine. Magistrirao sam na Sveučilištu u Cape Townu. Radio sam na projektu pokojnog profesora dr. Crisa Bernarda, koji je poznat po tome što je prvi presadio ljudsko srce. Radio sam na 17 projekata koje je dr. Bernard otpočeo na ublažavanju otpora tijela prema nekome stranom tijelu i izumu srčanoga pomoćnog stroja koji se i danas koristi diljem SAD-a. Poslije toga uspješnog rada dobio sam titulu magistra inženjerstva. Član sam Hrvatskoga svjetskog kongresa, a za vrijeme gradnje prve nuklearke u Južnoafričkoj Republici obavljao sam dužnost inženjerskog upravitelja.

Kako živi hrvatska zajednica u Južnoafričkoj Republici?

— To je mala zajednica. U jednome njemačkom gradu naći ćete više Hrvata nego u cijeloj Južnoafričkoj Republici. Ima nas oko 3.500 od kojih 90 posto živi u gradu Voisburgu, gdje su rudnici zlata. Išli su za zlatom i zato je tamo većina. Ostali su u Cape Townu koji je najstariji i glavni grad. Tu živim s obitelji. U 82 obitelji ima nas oko 200 duša. U toj maloj sredini osnovao sam svoj dom. Imam tri sina i svi su završili sveučilišta i imaju svoj život.

Osim što pišete pjesme, zalažete se za očuvanje hrvatskog jezika u JAR-u.

— Utemeljitelj sam škole hrvatskog jezika u Cape Townu.

Petar Frano Bašić

U Južnoafričkoj Republici ima 11 službenih jezika. Radimo na tome da dvanaesti postane hrvatski jezik. Do sada sam objavio tri zbirke pjesama: "Svilene siluete", "Srebrni odbljesci" i "Prelomna moć". Trudim se da naši ljudi ne zaborave svoj jezik. Svim budućim naraštajima Hrvata izvan domovine poručio bih da ne zaborave Hrvatsku, da ne zaborave svoju domovinu i hrvatski jezik.

Nakon 50 godina vraćate se u Hrvatsku.

— Ako dragi Bog da, supruga i ja ćemo se vratiti u Hrvatsku. Kupili smo mali stančić blizu Splita, odakle sam rodom. To je naš najveći san i hvala dragom Bogu što nam ga ispunjava. Kada sam 1959. godine stigao u Johannesburg, baka mi je rekla: "Dragi sinko, nemoj ići na večer na ulicu, satrt će te slonovi." U međuvremenu se mnogo toga promijenilo. Život u Južnoafričkoj Republici je bio ugodan do 1994. godine, kada je država postala demokratska i kada su održani demokratski izbori. Na žalost, nestala je tada osobna sigurnost. Ako idete ulicom, imate sat na ruci, nosite torbu ili nešto drugo, postoji mogućnost da će vas ubiti. Život je tamo postao nesiguran. Zato smo supruga i ja odlučili vratiti se u Hrvatsku i u miru provesti svoje posljednje dane. ■

ENG An interview with Petar Frano Bašić, a prominent Croatian from the South African Republic. He tells how he left Split in 1959 as a 14-year-old with his mother to join his father in the distant Africa country. He was educated there as a mechanical engineer and received his affirmation working with the famed surgeon Dr. Christiaan Barnard. He and his wife plan to return to the homeland for good soon.

Anton i Kristijan umrežuju Hrvate diljem svijeta

Od kolovoza 2007. kad je osnovan, CDC je okupio gotovo 3.000 članova i time je postao najveća hrvatska poslovna online zajednica na svijetu!

Posjet SOS dječjem selu kod Osijeka
i doprema humanitarne pomoći

pridonijeti razvoju inovacija. Uz to, u CDC-ovu forumu može se uvijek dobiti dobar savjet, a nerijetko i konkretna pomoć ako, primjerice, nekome zatrebaju informacije bitne za širenje svog poslovanja na Hrvatsku ili druge regije, ako netko traži nove suradnike ili, pak, jednostavno planira otići na godišnji odmor pa želi saznati kakve su ondje vremenske prilike. Kad na tren, pak, želite zaboraviti svakidašnje obveze i nije vam do ozbiljnih tema, onda se uvijek možete zabaviti nečijim glazbenim prijedlogom, pročitati najnoviji vic ili sudjelovati u dosjetljivostima na neku od tema poput - kako prići djevojci?

- U prvih godinu dana planirali smo u CDC-u okupiti do tristotinjak članova pa nas je ovoliki broj ugodno iznenadio. To možemo zahvaliti i angažiranju moderatorice Marijane Schagoll i komode-

Pripremio: **Hrvoje Salopek** (izvor i snimke CDC)

Da mladi Duvnjaci drugog i trećeg naraštaja u Njemačkoj nisu više klasični gastarbajteri - bauštelci, gipseri i pomoćna radna snaga, očito je na primjeru Kristijana Križića i Antona Bulića.

Ta dva inovativna stručnjaka utemeljitelji su i moderatori *Croatian Diaspora Community* (CDC), internetske zajednice u sklopu poslovne mreže XING. Cilj i svrha CDC-a, kako kažu, očuvanje je hrvatske kulture i tradicije te okupljanje poslovnih ljudi, a namijenjena je svim Hrvatima diljem svijeta kao i drugim zainteresiranim osobama, bez obzira na nacionalnost i svjetonazor. Trenutačno Hrvati čine 90% članstva, dok preostalih 10% otpada na predstavnike raznih nacionalnosti koji su najčešće preko

svojih supružnika ili poslovnom suradnjom vezani uz Hrvatsku. Jezici sporazumijevanja su hrvatski i njemački. Od kolovoza 2007., kad je osnovana, ova je grupa uspjela do danas okupiti gotovo 3.000 članova i time je postala najveća hrvatska poslovna *online* zajednica na svijetu. Njezini su članovi mahom poduzetnici, stručnjaci i *freelanceri* koji većinom borave i rade u zemljama njemačkoga govornog područja, ali i izvan njega pa tako i u samoj Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

USPJEŠNA POSLOVNA BUDUĆNOST

Na CDC-u zainteresirani mogu pronaći zastupljena gotovo sva područja poslovanja koja su važna za osiguravanje uspješne poslovne budućnosti, ali jednako tako i studente koji već danas svojim svježim znanjem i novim idejama mogu

Darovi su stigli u dječje selo Ladimirevci

Anton Bulić

Ponosni Duvnjaci

Kristijan Križić rođen je, kako sam kaže, očevom željom u Tomislavgradu, iako su mu već i djed i otac živjeli i radili u Njemačkoj. Majka mu je bila pred porođajem pa su ona i otac doputovali u Tomislavgrad, kako bi to bilo rodno mjesto njihova sina. Nekoliko dana nakon rođenja i ispunjenja očeve želje da mu je sin rođeni Duvnjak, roditelji su s Kristijanom otputovali natrag u Köln. U lijepome gradu na Rajni Kristijan i danas živi i radi kao voditelj Inženjerskog i prodajnog ureda za konstrukciju, montažu i prodaju industrijskih vaga. Kaže da je trajno vezan za rodni Tomislavgrad i rodno mjesto svojih roditelja - Roško Polje. Anton Bulić podrijetlom je, također, iz duvanjskog kraja. Majka mu je iz Prisoja, a otac iz Podgradine. Bulićevi roditelji su se iselili prije više od 40 godina pa je on rođen u Stuttgartu, gdje živi i radi. Bulića za duvanjski kraj sada veže i rodno mjesto njegove supruge Marije, rođene Knezović, koja je rođena u Borčanima. - Moj sin je pravi Duvnjak, iako se već djed iselio u Njemačku - kaže Bulić i dodaje kako i on redovito s obitelji dolazi u Tomislavgrad.

Kristijan Križić

ratora Petra Ćosića, Danijele Grgić, Silvije Mirijam Šagolj i Jasminke Odrlić. Ove godine osobito smo zauzeti pridobivanjem novih članova iz Hrvatske, BiH, SAD-a i Australije - kaže Anton Bulić. Njegov prijatelj Kristijan Križić napominje kako ugodno i korisno druženje članova CDC-a ne prestaje napuštanjem virtualnog prostora, već da se često organiziraju i susreti kako bi se oni mogli i osobno upoznati te produbiti poznanstva sklopljena u toj internetskoj zajednici, odnosno steći nova. Dosad su ti susreti ostvareni u Njemačkoj, Austriji, Hrvatskoj i BiH. Najveći susret održan je u listopadu 2008. u Frankfurtu u povodu prve godišnjice postojanja CDC-a kada se okupilo više od stotinu članova iz cijele Njemačke i Švicarske!

Odnedavno je CDC započeo suradnju s CROWN-om (Croatian World Network), internetskim portalom na engleskom jeziku za Hrvate diljem svijeta, koji vodi poznati hrvatski glazbenik Nenad Bach sa stalnim boravkom u SAD-u. U procesu je i rad na projektu Hrvatskih svjetskih igara koje će Hrvatski svjetski kongres održati u Zadru u srpnju 2010.

HUMANITARNE AKCIJE

Grupa je, također, aktivnije počela sudjelovati u povezivanju domovinske i iseljene Hrvatske te je prošle godine početkom prosinca organizirala i svoju prvu humanitarnu akciju, koju je pokrenula

Marijana Šagolj. Pri tome je zajednica prikupila značajne materijalne donacije za dva dječja doma u Slavoniji. U humanitarnom radu posebno su se istaknuli Alexander Marx i Alfred Dittrich koji je donirao osječkom Dječjem domu "Klase" više od 30.000 kuna.

Na kraju ovoga kratkog razgovora, utemeljitelji CDC-a su pozvali sve zainteresirane da se pridruže ovoj najvećoj hrvatskoj zajednici. Poručuju da će ondje svi biti toplo prihvaćeni i dobiti svaku potporu potrebnu u poslovanju. ■

ENG The Croatian Diaspora Community (CDC) Internet group was established a year and a half ago in the frame of the XING business network. The goal and purpose of the CDC is to preserve Croatian culture and tradition and to gather business people, and is targeted to all Croatians around the world, and to other interested people. The languages available are Croatian and German. The community gathers almost 3,000 members and has become the largest Croatian online community in the world!

U SINJU OTKRIVEN SPOMENIK DR. FRANJI TUĐMANU

SINJ - Sinjani i Cetinjani su nedavno u srcu alkarskoga grada postavili spomenik prvome hrvatskom predsjedniku i utemeljitelju neovisne države Hrvatske dr. Franji Tuđmanu na istoi-menome velikome gradskom trgu. Riječ je o brončanome spomen-poprsju, radu akademskog kipara Ante Jurkića, koji su svečano otkrili predsjednik sinjskoga Gradskog vijeća Miloš Balić i Dražen Pavlović, predsjednik Hvidre Sinj i Koordinacije braniteljskih udruga

proizišlih iz Domovinskih udruga. Zatim su vijence i bukete cvijeća ispred spomen-obilježja položila izaslanstva sinjskoga Gradskog vijeća, Koordinacije braniteljskih udruga i Viteškoga alkarskoga društva. (NM)

RADIĆ: PROŠLA GODINA NAJUSPJEŠNIJA U POVIJESTI IGH

ZAGREB - Neto dobit Instituta građevinarstva Hrvatske (IGH) u 2008. godini porasla je za 11 posto u odnosu na 2007., te je iznosila 72 milijuna kuna, kaže se u priopćenju o poslovnim rezultatima u prošloj godini koje je IGH dostavio Zagrebačkoj burzi. U priopćenju se prenose riječi direktora IGH Jure Radića koji ocjenjuje da je prošla godina, unatoč svjetskoj gospodarskoj krizi, za IGH bila daleko najuspješnija poslovna godina dosad, kako prema financijskim pokazateljima, tako i prema drugim pokazateljima. Radić očekuje da će i 2009. godina za IGH biti godina rasta, premda možda ne prema stopama iz prethodnih godina.

PREDSJEDNIK HBK MONS. SRAKIĆ POHODIO JASENOVAC

JASENOVAC - Prigodom Dana obnove čišćenja pamćenja i spomena mučenika u Požeškoj biskupiji euharistijsko je slavlje u petak 3. travnja u župnoj crkvi u Jasenovcu predvodio predsjednik Hrvatske biskupske konferencije đakovačko-osječki nadbiskup Marin Srakić, u zajedništvu s ostalim biskupima Đakovačko-osječke crkvene pokrajine: požeškim Antunom Škvorčevićem, srijemskim Đurom Gašparovićem i đakovačko-osječkim pomoćnim biskupom Đurom Hranićem. Prije slavlja u župnoj crkvi biskupi su posjetili spomen-područje Jasenovac, gdje ih je primila ravnateljica Nataša Jovičić sa suradnicima, koji su im predstavili postav Memorijalnog muzeja o jasenovačkome logoru. Rekavši da su u Jasenovcu ubijeni mnogobrojni nevini, muževi i žene, predsjednik HBK je podsjetio na riječi bl. Alojzija Stepinca, koji je kao zagrebački nadbiskup i predsjednik Biskupske konferencije 1943. godine poručio tadašnjim vlastodršcima da je jasenovački logor 'sramotna ljava', a ubojice u njemu 'najveća nesreća Hrvatske'.

HRVOJE HITREC PONOVO PREDSJEDNIK HKV-a

ZAGREB - Na godišnjoj skupštini udruge Hrvatskoga kulturnog vijeća koja je održana nedavno u Hrvatskoj kulturnoj zakladi u Zagrebu u novi Upravni odbor izabrani su akademik Slaven Barišić, publicist Ante Beljo, gospičko-senjski biskup mons. Mile Bogović, sveučilišna profesorica Ljerka Mintas Hodak, književnica Marija Peaković Mikuljan, Hrvoje Hitrec, Miroslav Međimorec, Stjepan Šešelji i Đuro Vidmarović. Upravni odbor je za predsjednika HKV-a ponovno izabrao Hrvoja Hitrec, a za potpredsjednike Slavenu Barišića i Stjepana Šešelja. U godišnjemu izvješću predsjednik Hrvatskoga kulturnog vijeća Hrvoje Hitrec podsjetio je kako HKV ima oko 1.200 članova te da je u prošloj godini održao 40 tribina i znanstveno-stručnih skupova u Hrvatskoj i inozemstvu.

LOKALNI IZBORI ODRŽAVAJU SE 17. SVIBNJA

ZAGREB - Lokalni izbori se sukladno Zakonu o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne samouprave održavaju 17. svibnja, a izborna kampanja počinje 29. travnja pa će trajati manje od tri tjedna. Kako je rekao državni tajnik Središnjega državnog ureda za upravu Antun Palarić, osim u uredima državne uprave i na Internetu, birači mogu i slanjem SMS poruke s JMBG-om na broj 5454 dobiti potvrdu o upisu u birački popis, kada budu određena biračka mjesta i obavijest o biračkom mjestu. "Prvi put u povijesti u Hrvatskoj će se župani, gradonačelnici i općinski načelnici birati neposredno, što će vratiti povjerenje građana u politiku. Sve je spremno za izbore, Državno izborno povjerenstvo radi kao profesionalno tijelo i vjerujem da će izbori biti provedeni u najboljem redu", rekao je Palarić.

SLUČAJEVI MASOVNOG ZLOČINA IZ 1945.

ZAGREB - Ministar unutarnjih poslova Tomislav Karamarko izjavio je u vezi s pronalaskom nove masovne grobnice iz 1945. kraj Zaprešića, kako će policija u suradnji s Državnim odvjetništvom (DORH) obraditi taj slučaj, kao i ostale slučajeve mogućih počinjenja masovnih zločina. Ministar Karamarko rekao je da će policija "glede pronalaska nove, jedne od mnogih jama masovnog zločina, u suradnji s DORH-om obraditi taj slučaj, kao što će obrađivati i ostale slučajeve mogućih počinjenja masovnih zločina". Mediji su ovih dana objavili kako je u mjestu Ključ kraj Zaprešića otkrivena nova masovna grobnica gdje je u šest jama zakopano oko 4.500 tijela te da su među žrtvama, koje su poubijali pripadnici partizanskih postrojba u proljeće 1945., pripadnici domobranske vojske i oko 500 pripadnika njemačkog Wehrmachta.

Žudije – čuvari Isusova groba

“Kada sam shvatio da su naši žudijski običaji zapravo vrijedno kulturno i tradicijsko naslijeđe, odlučio sam sve vodičke žudije snimiti na vodičkoj rivi. Bila je to moja prva *Milenijska fotografija*”, objašnjava naš renomirani fotograf Šime Strikoman

Veliki četvrtak

Napisala: **Jadranka Klisović**
Snimio: **Šime Strikoman**

U kršćanski život Vodičana duboko je usađena tradicija uprizorenja Isusove muke i čuvanja Isusova groba. Za tu prigodu izabrani vodički mladići, nazvani žudije, odijevaju se u specijalne odore rimskih vojnika i po precizno utvrđenom programu, u Velikom tjednu prije Uskrsa, sudjeluju u žudijskim običajima.

Ne zna se točno od kada traju ovi

uskrсни žudijski običaji. Neki navode kako je tradicija čuvanja Isusova groba preuzeta od Austrije, dok su drugi skloniji vjerovati da su pomorci sa susjednog otoka Prvića taj običaj vidjeli u talijanskom gradu Loreto i prenijeli ga u ovaj kraj. Prvi pisani spomen žudijskih običaja datira iz 1912., kaže Luka Lipić koji je od prošle godine izabran za zapovjednika žudija, što je najveća čast koja se zaslužuje predanim radom, odgovornošću, marljivošću... Tridesetak mladih muškaraca tijekom cijele godine se pripremaju za događaje koji počinju na Veliki četvr-

tak u župnoj crkvi svetog Križa, a završavaju Isusovim uskrsnućem koji predstavlja temelj kršćanske vjere.

IMPRESIVNA POVORKA

Ispred glavnog oltara uprizoruje se pranje nogu, Posljednja večera, a zatim Isusova muka. Na Veliki petak žudije u procesiji uprizoruju Isusov odlazak na Kalvariju. Procesijom zapovijeda buzdovan koji Vodičani u žargonu nazivaju “buzdobalj”, za njim u povorci ide “sulica” i drugi žudije u impresivnim i živopisnim odorama s oružjem u ruci. Povorka pru-

Veliki petak...

ža nesvakidašnju impresivnu sliku koja je u posljednjem desetljeću postala i vrlo primamljiva turistička meta.

Najveća je čast uprizoriti lik Isusa. Nekoliko mladića koji su se tijekom godine posebno istaknuli nastoje se međusobno dogovoriti kojem će od njih pripasti ta velika čast. Najteže je pronaći osobu koja će utjeloviti lik Jude, ali i to netko mora "odigrati". "Ako nema dragovoljca, organiziramo igru izvlačenja šibica i tko izvuče najkraću, taj preuzima ulogu izdajnika Jude."

Vodičke žudije imaju vojnika nazvanog "sulica" koji druge žudije iz Hrvatske nemaju. Sulica, kojeg igra Marko Juričev-Martinčev, u procesiji nosi najdule koplje koje na šiljku ima krvavi trag. Tim je kopljem "probodeno" već mrtvo Isusovo tijelo iz kojeg je potekla krv. Vodičke žene koje prate procesiju najosjetljivije su na ovaj omraženi lik pa su ga godinama znale pljuvati dok je prolazio u procesiji pokraj njih i nazivale ga pogrdnim imenima, identificirajući se na taj način s Isusovom mukom.

Rimske odore

Odjeća žudije sastoji se od više dijelova i mijenjala se tijekom povijesti. U prvo vrijeme odora se izrađivala od jeftinijih materijala – kartona i slame, a kasnije od sve trajnijih materijala. Mladići na glavi imaju različite kacige, na prsima nose košulju preko koje se stavlja oklop. Na bosim nogama nose se kožne sandale tzv. rimljanke koje sežu do koljena. Žudije nose "suknjice" koje im daju dodatnu atraktivnost, a u ruci im je oružje.

Lik Veronike koja je Isusove rane obrisala rupcem već godinama uprizoruje mlada Tea Strikoman koja izvrsno igra ovaj jedini ženski lik u žudijskoj procesiji. Veliko zanimanje za vrijeme procesije izaziva i lik Jude koji u procesiji korača s vrećicom punom metalnih novčića kojima stalno zveči.

Žudijski običaji završavaju na Veliku subotu. Nakon pjevanja "Glorije" i "Slava Bogu na visini", u crkvi se ugase sva svjetla, a onda se nakon nekog vremena čuje jaki zvuk. Isus je uskrsnuo! Pale se svjetla, žudije padaju i preplašene pobjegnu. Padanje nakon Isusova uskrsnuća najdijeljeniji je dio cjelokupnog uprizorenja Isusove muke.

U obitelji Tomislava Mateše, koji je do prošle godine bio žudijski zapovjednik, sudjelovanje u žudijama je duga tradicija. "Moji stričevi Roko i Miro, te bratić Robert bili su žudije. Moj stariji sin

Velika subora

Roko, koji ima devet godina, zasigurno će mojim stopama. Već se počeo družiti sa žudijama, pomagati im, stažira kod njih. Status žudije ne može dobiti sve dok ne primi sva tri sakramenta. Žudija se može biti do tridesetne godine života, odnosno do Isusovih godine. Ja sam lani prešao Isusove godine i sada sam počasnici član žudija", kaže nam Mateša koji je danas, kako sam kaže, "pozadinac" koji će uz žudije uvijek ostati vezan.

OBITELJSKA TRADICIJA

Sudjelovanje u žudijama tradicija je i u obitelji našega istaknutog fotografa Šime Strikomana. "Već sa sedam, osam godina imao sam svoju grupu žudija. Naime, po uzoru na starije, mi smo se kao dica igrali žudija, imitirali ih u svemu i uživali. Sami smo od papira i drugoga dostupnog materijala izrađivali odjeću i oružje i tako se igrali žudija. Kada sam shvatio da su naši žudijski običaji zapravo vrijedno kulturno i tradicijsko naslijeđe, odlučio sam sve vodičke žudije snimiti na vodičkoj rivi. Bila jer to moja prva *Milenijska fotografija* nakon koje su uslijedile nove, a 155. snimit će se za koji dan na Uskrsni ponedjeljak na kninskoj tvrđavi. Tamo će se okupiti žudije iz cijele Hrvatske", kaže nam Strikoman koji je žudije uvrstio i u svoju prvu fotomapu "Terra Croatica".

U međuvremenu je u Vodicama organiziran i Festival žudija koji se ubrzo proširio po cijeloj Hrvatskoj pa je odlu-

Komunisti protiv žudija

Bivše komunističke vlasti činile su sve da odmah nakon Drugoga svjetskog rata zatru žudijske običaje u Vodicama. Posvjedočili su nam to mnogobrojni Vodičani te sugovornici Šime Strikoman, Luka Lipić i Tomislav Mateša. Prisjetili su se priča svojih roditelja koji su prepričavali razne nepodopštine koje su morali trpjeti od zadrutih komunista koji su jedno vrijeme bili zabranili održavanje procesije na Veliki petak pa se procesija preselila u crkvu. Ni tada nisu mirovali pa su nekoliko godina prije Velikog četvrtka uništili žudijsku odoru misleći da će tako spriječiti njegovanje običaja čuvanja Isusova groba. Vodičke bi žene tada preko noći sašile novu odoru tako da bi sutradan na Veliki četvrtak sve bilo spremno za veliki događaj. Jedne godine komunisti su prije prolaska procesije na cestu nabacali drač i kamene gromade. Dolazili bi ispred procesije i igrali kozaračko kolo. To su samo neke od nečasnih rabota kojima su se služili komunisti kako bi ugasili tradiciju, ali ipak u tome nisu uspjeli, kazuju ponosno naši sugovornici.

Uskrsni ponedjeljak

čeno da se tek svake šeste godine festival održava u Vodicama, a drugih godina seli se po drugim mjestima gdje se njeguju žudijski običaji. Na stotu obljetnicu prvo-

ga pisanog spomena o održavanju žudijskih običaja, u Vodicama će biti posebice svečano, a pripreme za taj veliki kulturni događaj već su započele. ■

ENG Deeply ingrained into the Christian life of the people of Vodice (a coastal settlement not far from Šibenik) is the tradition of staging the Passion of the Christ and the guarding of Jesus' tomb. Young men from Vodice, called *žudije* for the occasion, don the gear of Roman soldiers and take part in a very precisely determined program in the week before Easter known as the *žudije* customs.

U središtu pažnje laureat Goranove nagrade B. Bošnjak

Treba napomenuti aktualnost ovoga izbora jer je upravo Branimir Bošnjak ovogodišnji laureat Goranove nagrade za životno djelo. A ona je dodijeljena tradicionalno u Lukovdolu na prvi dan proljeća!

Napísala: Anči Fabijanović

Jedan od časopisa koji čuva dostojanstvo hrvatskih književnika i onoga što oni pišu, a ujedno promovira te vrijednosti u inozemstvu, Hrvatima i svima ostalima, svakako je časopis Most/The Bridge. Nedavno je u *Društvu hrvatskih književnika* predstavljen novi broj toga značajnog časopisa za međunarodne književne veze. O časopisu su govorili glavni urednik Davor Šalat i književnik Branimir Bošnjak, a tribinu je vodio književnik Hrvoje Kovačević.

Nije se, naravno, mogao zaobići razgovor o tome kako je taj časopis nekada izgledao i što se sve njime postiglo. Tako je publika saznala da je bilo i prijevoda na kineski jezik, iako prevladavaju prijevodi na engleski, njemački, francuski, talijanski... Branimir Bošnjak posebno je stavio naglasak na koncepciju časopisa, ustvrdivši kako se tu njeguje prava mjera u izboru pisaca, kako se isti važnost književnosti u društvu. Rekao je, također, kako su svi koji su sudjelovali u radu časopisa, a posebno urednik od 2001. godine Srećko Lipovčan, prošli i teška razdoblja. Jer, istaknuo je, trebalo je hrvatsku književnost pokazati kao nacionalnu – u prošlosti, sadašnjosti, ali i u budućnosti. Sadašnji glavni urednik, koji je bio izvršni urednik i u vrijeme urednika Lipovčana, Davor Šalat, govorio je o svojoj koncepciji. Ona je nužno likovno manje raskošna jer nedostaje novca za bolji vizualni

Ministar Biškupić čestitao B.Bošnjaku na Goranovu vijencu

ZAGREB - Ministar kulture Božo Biškupić čestitao je Branimiru Bošnjaku na pjesničkoj nagradi Goranov vijenac, koja mu je uručena na Goranovom proljeću u Lukovdolu. "Za svoj ukupni doprinos pjesničkoj umjetnosti zaslužen ste ovjenčani Goranovim vijencem. Od prve pjesničke zbirke Sve što nam prilazi, objavljene prije točno četiri desetljeća, pa do danas, Vaša pjesnička riječ predstavila se kao osebujan i autonoman glas unutar našega nacionalnog pjesništva. Prostor egzistencijalističke intime, ironijski pristup svijetu svakodnevice i svijest o trošivosti jezika ostali su bitnim signaturama Vaše lirike, a nju ste redovito pratili i vrsnom teorijsko-kritičkom elaboracijom. Vaša "semantička gladovanja", kako ste nazvali jednu svoju zbirku, nisu bila post nego blagdan hrvatske pjesničke riječi i u znaku toga osebujnog glasa s pravom će proteći ovogodišnje 46. Goranovo proljeće," kaže Biškupić u čestitci Bošnjaku u povodu primitka, kako ističe, jedne od naših najprestižnijih pjesničkih nagrada. [Hina]

izgled, ali uvijek ostaje težnja ka kvaliteti. Šalat prednost daje kreativnom odnosu prema prošlosti i sadašnjosti. Za njega je, kaže, tekst u prvom planu, odnosno kvaliteta kao najvažniji kriterij u odabiru sadržaja, pisaca itd.

Zanimljivo je bilo saznati gdje i kako ide *The Bridge* u inozemstvo. Naglašeno je da se šalje u sveučilišta,

knjižnice, zatim piscima, izdavačima. Časopis se tiska u 1.000 primjeraka, a u inozemstvo se šalje na niz adresa (što naravno košta) i to posebno piscima koji su dolazili na festivale u Zagreb i općenito u Hrvatsku, pa se tako njeguju kontakti.

Što će čitatelji u Hrvatskoj i u svi-

jetu naći u novome broju? Tematski je obrađeno upravo djelo Branimira Bošnjaka: tu su njegove pjesme, pa intervju, zatim njegovi eseji, predstavljen je i kao urednik, književni i radijski. Kad je o pjesmama riječ, tu su nove pjesme B. Bošnjaka, one iz zbirke *Svrha malih stvari*, a i aktualni esej o lakoj i teškoj književnosti. Treba napomenuti aktualnost ovoga izbora jer je upravo Branimir Bošnjak ovogodišnji laureat Goranove nagrade za životno djelo. A ona je dodijeljena tradicionalno u Lukovdolu na prvi dan proljeća!

Od ostalih materijala treba istaknuti priloge o godini Marina Držića, zatim uratke književnika kao što su Pavao Pavličić i Mirko Kovač, tu su i pjesnici kao npr. Koroman i Cindori. Dva su teksta posvećena velikanima koji su nas napustili – Ladanu i Tomiću... Još puno zanimljivoga sadržaja ima u broju koji će, sigurni smo, biti čitan i u Hrvatskoj i u inozemstvu. ■

ENG One of the magazines that preserves the dignity of Croatian writers and of what they write, and that also endeavours to promote these kinds of values abroad – both among Croatians and to the broader public – is certainly the magazine *Most/The Bridge*. The latest issue of this magazine, significant to international literary ties, was recently presented at the Croatian Writers' Society.

Izvrstan pregled proze Hrvata u Vojvodini

U izboru, koji je priredio Milovan Miković, a objavila osječka *Književna revija* koja je izašla ovih dana, zastupljeno je 26 autora s ukupno 31 ulomkom romana, nastalih u razdoblju od 1875. do danas

Napisala: Vesna Kukavica Snimio: Žorži Paro

Časopis za književnost i kulturu *Književna revija*, koji objavljuje Matica hrvatska - Ogranak Osijek, svoj novi dvobroj (3-4, 2008.) posvećuje gotovo u cjelini temi *Roman u književnosti Hrvata u Vojvodini*. Zanimljiv tematski broj, koji ima skoro 500 stranica, priredio je Milovan Miković, subotički književnik i urednik nakladničke djelatnosti NIU *Hrvatska riječ*. Tako se na stranicama *Književne revije* susrećemo s nepravedno, u nas, zapostavljenim hrvatskim autorima romana u Vojvodini kao što su: Ivan Antunović, Petar Pekić, Josip Kulundžić, Marica Vujković, Ante Jakšić, Josip Pašić, Pava Jurković Katanov, Marko Čović, Lazar Merković, Matija Poljaković, Balint Vujkov, Josip Klarski, Stipan Blažetin, Tomislav Ketig, Petko Vojnić Purčar, Jasna Melvinger, Milivoj Prčić, Vojislav Sekelj, Lazar Franciško-
vić, Franja Petrinović, Vladimir Bošnjak, Ante Vukov, Zvonko Sarić, Dražen Prčić, Neven Ušumović i Željka Zelić. Naime,

proteklo je punih 38 godina otkako je Geza Kikić obavio pionirski pothvat na tom području objavivši *Antologiju proze bunjevačkih Hrvata* u Zagrebu.

Izborom su zastupljeni romani hrvatskih pisaca nastali u Bačkoj i djelomice u Srijemu od 1875. do danas. Zastupljeno je 26 autora, od prvoga hrvatskog romanopisca ovog podneblja Ivana Antunovića do najmlađih koji se iskušavaju u području romana poput Vladimira Bošnjaka ili Željke Zelić. Čitateljima se pruža ukupno 31 ulomak iz njihovih romana. Mikovićev temeljiti pregled romanesknoga gradiva ima odgovarajući znanstveni aparat u koji su uvedene zanimljive bilješke o zastupljenim autorima s popisom njihovih djela, kao i kronološka tablica objavljivanja romana. Kako priređivač bilježi u predgovoru, želja mu je bila ponuđenim izborom potaknuti ne samo zemljopisno, već nadasve povijesno-kulturno preispitivanje prino-

sa književnosti nastale u ovom podneblju, razmatrajući romaneskne tekstove na zavičajnoj, nacionalnoj i (srednjo) europskoj razini. Izbor je određen povijesnim, zemljopisnim i književno-povijesnim razlozima. Stoga Miković u uvodnom tekstu piše i o povijesnom ambijentu na ovim prostorima – od dolaska Bunjevaca i Šokaca, preko njihove unutarnje nacionalne integracije, iskustva rata i poraća, *hrvatskoga pitanja*, do novijih prilika koje je okarakterizirao kao razdoblje tjeskobe, destrukcije, traganja. U pregled su uvršteni i autori koji su pisali i objavljivali (ili pišu) na srpskom jeziku, a zastupljena su i ona djela koja se nalaze tek u rukopisu ili su u nastavcima objavljivana u tisku (nekadašnjog *Hrvatskoj riječi*) i književnom časopisu *Klasje naših ravni*.

Poznavatelji književnih i kulturnih prilika u Bačkoj poštuju Milovana Mikovića ne samo kao književnika i priređivača, nego i kao vrsnoga književnoga i kazališnoga kritičara te kao urednika u hrvatskoj nakladničkoj kući *Hrvatska riječ* u Subotici. Bio je i urednik književnoga časopisa *Rukovet*, a aktualni je urednik *Klasja naših ravni*, časopisa Matice hrvatske - Ogranak Subotica. Značajni su i njegovi književnopovijesni pregledi o periodici, kazalištu i svekolikoj književnoj djelatnosti Hrvata u Bačkoj. Zbog svoje plodne djelatnosti postao je član Društva hrvatskih književnika. Osobito su zapažene njegove pjesničke zbirke *Avaške godine* i *Slušaj: zemlja riječi* te knjige eseja *Život i smrt u gradu* i *Iznad žita nebo*. ■

ENG *Književna revija* (*Literary Review*) a magazine for literature and culture published by the Osijek branch of the Matrix Croatica has dedicated almost its entire no. 3 and 4 double issue to the topic of the novel in the literature of Croats in Vojvodina. This fascinating thematic issue, on almost 500 pages, was edited by Subotica-based writer and the head of publishing activities at the *Hrvatska riječ* publishing house in Subotica, Milovan Miković.

Od Petrove do Moslavačke gore

Položajem u središnjem dijelu Hrvatske Sisačko-moslavačka županija reljefno spada u brežuljkasti dio Hrvatske čijim središnjim dijelom prolazi rijeka Sava i Kupa

Posavski konji na Lonjskom polju

Piše: **Zvonko Ranogajec**

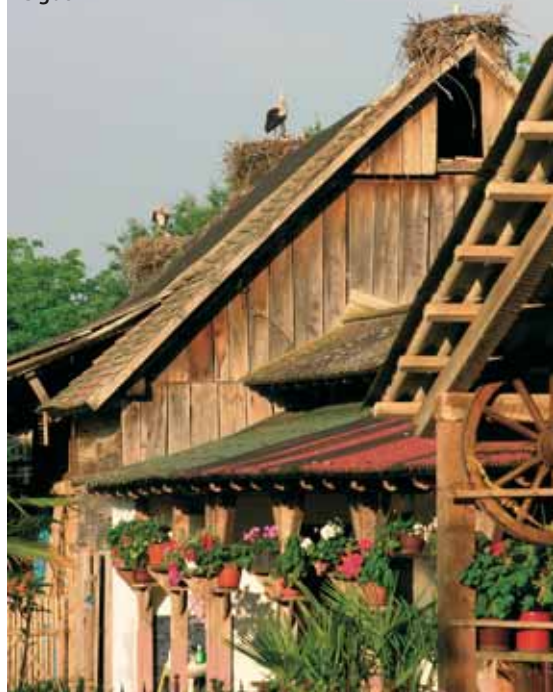
Sisačko-moslavačka županija dobila je kao i 11 hrvatskih županija naziv prema političkom središtu županije, Sisku i povišnoj regiji Moslavini, iako je Banovina prostorno veća. Ova županija koja je službeno pod rednim brojem tri prostorno je jedna od najvećih u Hrvatskoj. S površinom od 4.463 km četvornih treća je po veličini nakon Ličko-senjske i Splitsko-dalmatinske s ukupno 7,8 po-

sto hrvatskog teritorija, dok je po broju stanovnika osma sa 183.730 stanovnika prema zadnjem popisu iz 2001. godine ili 4,17 posto hrvatskog stanovništva. Sa samo 42 stanovnika po km četvornom tek je 18. hrvatska županija po gustoći naseljenosti. Uz Ličko-senjsku, Sisačko-moslavačka županija doživjela je zbog razaranja tijekom Domovinskog rata najveći pad u zadnjem popisnom razdoblju za čak 22 posto. Najveći broj stanovnika prostor ove županije bilježi još davne 1910. godine kada je bilo 256

Crkva sv. Franje Ksaverskog u Viduševcu

Čigoč

tisuća stanovnika, da bi 90 godina kasnije broj bio smanjen za 70.000.

SAVA, KUPA, UNA...

Položajem u središnjem dijelu Hrvatske Sisačko-moslavačka županija reljefno spada u brežuljkasti dio Hrvatske čijim središnjim dijelom prolazi rijeka Sava i Kupa. U sjeveroistočnom dijelu je Moslavina s položenom Moslavačkom gorom (Humka 487 m), dok je u jugozapadnom dijelu rubni dio Korduna s Petrovom gorom (Petrovac 512 m) i Banovina sa Zrinskom gorom (Piramida 616 m). Lijevo obalom rijeke Save pruža se Park prirode Lonjsko polje, dok se na desnoj obali od Velike Gorice u Zagrebačkoj županiji do Siska pruža Turopolje. Kraj Siska završava i Pokuplje koje se pruža od Karlovca u Karlovačkoj županiji. Od vodotoka u Savu se ulijevaju snažni desni pritoci Kupa i Una, koja čini i državnu granicu prema BiH, te manji vodotok Sunja. S lijeve strane u Savu se ulijeva ju Česma (123 km, deveta rijeka po dužini u Hrvatskoj), Kutina, Ilova i Pakra, relativno dugi vodotoci, no tipično nizinskog karaktera s malenim protokom vode. Sisačko-moslavačkom županijom prolaze i dvije desne pritoke Kupe - Gline, u kojoj u jednom dijelu prolazi i državna granica prema BiH i Petrinjčica te Odra, lijevi pritok.

Sisačko-moslavačka županija graniči s pet hrvatskih županija i državnom granicom prema Bosni i Hercegovini na jugu. Na istoku Sisačko-moslavačka županija graniči s Brodsko-posavskom i Požeško-slavonskom županijom, na sjeveru Bjelovarsko-bilogorskom i Zagrebačkom županijom, a na zapadu Karlovačkom županijom.

Ova županija krajem 19. i početkom 20. stoljeća doživljava gradnjom željeznice snažni razvoj baznih industrija te postaje jedna od najznačajnijih industrijskih regija u Hrvatskoj, posebno Sisak i Kutina. U Sisku se podiže željezara, rafinerija i kemijska industrija, dok je u Kutini glavni gospodarski čimbenik tvornica mineralnih gnojiva. Ove industrije utemeljene su i na značajnim nalazištima nafte i plina pa se tako u Termoelektrani Sisak od instalirane snage 420 MW dobivaju značajne količine električne energije.

Mesna industrija Gavrilović iz Petrinje jedna je od najstarijih u ovom dijelu Europe, dok je Herbos iz Siska najve-

Sisak – Stari grad

ći proizvođač sredstava za zaštitu bilja. Te industrije razaranjima u Domovinskom ratu, ali i preustrojem mijenjaju svoj značaj te im opada udio u društvenom proizvodu. One ipak i dalje ostaju snažan gospodarski čimbenik, a podižu se i nove industrije u gospodarskim zonama oko gradova (elektronska industrija SELK Kutina). Čimbenik razvoja leži i u nalazištima nafte i plina čijom preradom se u kutinskoj Petrokemiji proizvode mineralna gnojiva.

PREBIVALIŠTE BIJELIH RODA

Važan segment gospodarske slike županije postaje turizam usredotočen na Park prirode Lonjsko polje i toplice Topusko. Živopisni Park prirode Lonjsko polje jedan je od najvećih i najočuvanijih močvarnih parkova prirode i poznat je kao prebivalište bijelih roda. Uz bogatu floru i faunu te ihtiološko-ornitološke značajke, jedna od polazišnih točaka je selo roda Čigoč koje je 1969. godine dobio naslov Europskog sela roda. Poseban specifikum su mještani koji žive u

drvenim kućama, pravim biserima tradicijske drvene arhitekture posavskog kraja. Osim roda, u parku žive i orlovi štekavci i kliktaši, a uz močvare prekrivene lopočima dominiraju šume hrasta lužnjaka i graba. U močvarama i riječnim rukavcima parka živi čak 24 vrste riba, ponajviše amuri, grgeči, šarani i štuke koji se tu i mriju.

Lječilišni turizam s dugom tradicijom važan je u termama Topuskom gdje su termalni izvori s nekoliko bazena i jednom od najboljih termalnih voda prema mineralnom sastavu koji se koristi u medicinske svrhe i za fizikalnu terapiju. Vinske ceste na južnim obroncima Moslavačke gore su neizostavni sadržaj koji upotpunjuje turističku ponudu županije. Pozornost privlači autohtona sorta vina *škrlet* i *frankovka*. Hrvatska Kostajnica pozornost privlači poznatom kestenijadom, a uređene stare gradske jezgre Siska, Petrinje, Gline, Kutine i Dvora na Uni destinacije su turističkih namjernika. ■

Šest gradova i 13 općina

Sisačko-moslavačku županiju čini šest gradova: Sisak (36.785 st.), Petrinja (13.801 st.), Kutina (14.814 st.), Novska (7.270 st.), Gline (3.116 st.) i Hrvatska Kostajnica (1.993 st.), te 13 općina: Donji Kukuruzari, Dvor, Gvozd, Hrvatska Dubica, Jasenovac, Lekenik, Lipovljani, Majur, Martinska Ves, Popovača, Sunja, Topusko i Velika Ludina.

Zalazak sunca nad Banovinom

ENG Sisak-Moslavina County got its name from the administrative capital of the county, the City of Sisak, and by the historical region of Moslavina. This county is, by territory, one of the largest in Croatia, and eighth by the size of its population according to the last census of 2001. Situated in the Croatian heartland, Sisak-Moslavina County's geography places it among the hillier parts of Croatia, through the centre of which the Sava and Kupa rivers pass.

Hrvatski navijački stolac za “Ligu prvaka”

Autor fotelje devetnaestogodišnji Dino Petrić dobitnik je zlatnih medalja na sajmovima inovacije u Londonu, Zagrebu i Čakovcu

Napisao: **Luka Capar**

Na nedavno završenome najvećem europskom sajmu obrtništva u Münchenu predstavio se 21 hrvatski obrtnik. Oni na ovom sajmu nastupaju 17. godinu zaredom, u organizaciji Hrvatske obrtničke komore (HOK).

Na izložbenoj površini od ukupno 102 četvorna metra naši obrtnici predstavili su proizvode s područja metala, plastike i drva, a europskom tržištu predstavili su se i umjetnički obrti.

Predsjednik HOK-a Mato Topić prilikom posjeta izložbenom prostoru hrvatskih obrtnika rekao je kako je na Münchenskom sajmu od 1995. godine izlagalo više od 650 obrtnika, te kako se

uz najnoviju potporu Vlade RH nada i povećanju broja izlagača na međunarodnim sajmovima. Dodao je kako hrvatski obrtnici drže korak s europskim i svjetskim trendovima, te kako unatoč recesiji imaju što pokazati zahtjevnom tržištu EU-a i sigurno će pronaći nove poslovne partnere.

Ipak, posebnu pažnju posjetitelja i potencijalnih poslovnih partnera privukla je navijačka fotelja tvrtke Pec iz Splita, čiji je autor devetnaestogodišnji Dino Petrić čiji je to bio i maturalni rad u grafičkoj školi. Atraktivna fotelja već je zauzela svoje mjesto u mnogobrojnim sobama poslovnih ljudi u Hrvatskoj, pot-

pisan je ugovor s nogometnim klubom Dinamo, a pregovaraju i s madridskim Realom, Tottenhamom i mnogobrojnim drugim europskim klubovima. Patent je zaštićen u cijeloj Europi, dobitnik je zlatnih medalja na sajmovima inovacije u Londonu, Zagrebu i Čakovcu, a na sajmu su za nju već pokazali interes predstavnici Bayern i Stuttgarta. Cijena fotelje je 4.900 kuna, a proizvodi je hrvatska tvrtka Oriolik iz Oriovca.

Kako je za Maticu rekao mladi dizajner, fotelja je namijenjena za postavljanje u javne i privatne interijere, kafiće, urede, stanove kao znak pripadnosti određenome nogometnom timu.

Pružajući veći užitak gledanja utakmica na TV-u, ispunjava navijačkim nabojem uz dovoljnu količinu rashlađenog pića u limenkama. Zeleni travnati dio kao desni rukonaslon na gornjoj strani ima držač za čašu ili limenku, a donji dio rukonaslona sadrži inoks posudu za led koja može držati osam limenki. Lijeve rukonaslon predstavlja gol (vratnica i mreža). Logo pojedinoga nogometnog kluba oslikava se na leđnome naslonu.

Fotelja se proizvodi u tri osnovne boje EKO kože: crvene, bijele i plave. Prototip i početna proizvodnja izvedena je u stilu hrvatskih nacionalnih oznaka (crveno-bijeli kvadrati). Na stražnjem okruglom dijelu lijevog rukonaslona ima dizajnersku oznaku i serijski broj.

Fotelja je ručno izrađena od četiriju osnovnih dijelova, korišten je visokokvalitetni materijal, ručno pletena mreža, otporna EKO koža i kvalitetna drvena konstrukcija.

“Prigodna je za darivanje samima sebi, prijateljima, poslovnim partnerima...”, kaže Petrić. ■

ENG A spectator's chair made by the Pec Company of Split, designed by 19-year-old Dino Petrić has draw particular attention at the Munich trade fair. The patent is registered across Europe and is the recipient of gold medals at innovation fairs in London, Zagreb and Čakovec. At the fair representatives of football clubs Bayern and Stuttgart have already expressed their interest.

Domaći brend koji osvaja svijet

Što je Maura Massarotta potaknulo da oživi legendarne tenisice? Startasice su, ističe, dio njegova djetinjstva. "Odrastao sam ispred trgovine Borovo u Rovinju i godinama ih volim jer su za mene uvijek bile autentični modni proizvod."

Pripremio: Hrvoje Salopek Snimke: HINA

Stvorene 1976. godine, u zlatno doba vukovarske tvornice obuće "Borovo", Startas tenisice bile su, a danas ponovno postaju, važan dio kako športske tako i modne scene. Izvorno dizajnirane za igranje stolnog tenisa, Startas je prodajom većom od pet milijuna pari godišnje narastao u najveći športski brend u bivšoj državi. Usljedila je vukovarska tragedija, rat i poraće i podizanje iz pepela obućarskog diva na Dunavu. Danas, nakon što su skoro postale 'stvar prošlosti', suradnjom tvornice Borovo i zagrebačkog studija Sheriff & Cherry pod kreativnim vodstvom dizajnera Maura Massarotta započela je renesansa nevjerovatnih razmjera. Startasice se danas prodaju u više od 200 trgovina diljem svijeta!

Rovinjanin Massarotto dizajnersku karijeru započeo je kao ilustrator u Italiji. Nakon povratka u Hrvatsku, osnovao je dizajnerski studio Sheriff & Cherry te započeo projekt *Long Live Startas*, koji je danas samo jedan od projekata koje vodi.

Što je Maura Massarotta potaknulo da oživi legendarne tenisice? Startasice su, ističe, dio njegova djetinjstva i djetinjstva većine njegovih prijatelja i zna-

Startasice na izložbi

Projekt *Long live Startas* predstavljen je nedavno u novoj galeriji Hrvatskoga dizajnerskog društva u Zagrebu, gdje je publika mogla vidjeti kako je osmišljeno oživljavanje velikoga športskog brenda - od prve kreativne ideje do razvoja projekta u fazama dizajna, proizvodnje, marketinških i medijskih komunikacija, prodaje i prezentacije. Ali ne samo to! Na izložbi su predstavljene Massarottove ilustracije te stotinjak pari startasica, autorskih modela nastalih u procesu prve proizvodnje i fazama pripreme prve serije koju je sam autor u povodu izložbe dodatno prilagodio i potpisao.

naca. "Odrastao sam ispred trgovine Borovo u Rovinju i godinama ih volim jer su za mene uvijek bile autentični modni proizvod. Bio sam siguran da startasice mogu i moraju dobiti svoj svjetski plasman. Autentična priča i odličan početni proizvod koji se ručno i tradicijski proizvodi u hrvatskoj tvornici ono je što me privuklo na početku", odgovara Massarotto. Nakon prvog predstavljanja svjetskoj javnosti u lipnju prošle godine, bilo je očito kako ono u što je hrvatski dizajner vjerovao postaje stvarnost. Reakcije su bile pozitivne sa svih strana, kaže Massarotto, a upiti gdje se i kada mogu kupiti novi modeli startasica iz dana u dan bili su sve brojniji! "Dobili

smo nekoliko izloga uglednih trgovina, a stigle su i tamo gdje nisu imali pojma da postoji Hrvatska. U samo dva tjedna rasprodane su u Londonu", s ponosom govori Massarotto, čiji je snažni projekt prepoznala i dizajnerska struka.

Startasice danas dolaze u različitim vrstama uzoraka, printova i materijala, s novom intenzivno plavom bojom gumenog đona. "Dizajn Startasa odlikuje jednostavnost, funkcionalnost i prije svega dostupnost svima", kaže Massarotto. Na pitanje kome su danas Startasice namijenjene, odgovara: "Svima" i dodaje: "Startas je prvi domaći brend za kojim luduju od Europe do Azije i Amerike." ■

Rovinjski dizajner i ilustrator
Mauro Massarotti

ENG The Borovo Footwear Factory of Vukovar and Croatian designer Mauro Massarotto of Rovinj have revived a 30-year-old sportswear brand – Startas tennis shoes. This footwear renaissance has seen unimagined international success, and Startas shoes are now available in over 200 stores around the world!

Od entuzijazma do teškoća

Ova dvojezična knjiga, koja je prva takva monografija o Hrvatima u Sloveniji, predstavlja svojevrsnu iskaznicu toga dijela hrvatskog iseljništva pred hrvatskom i slovenskom javnosti

Napisala: **Mira Čurić**

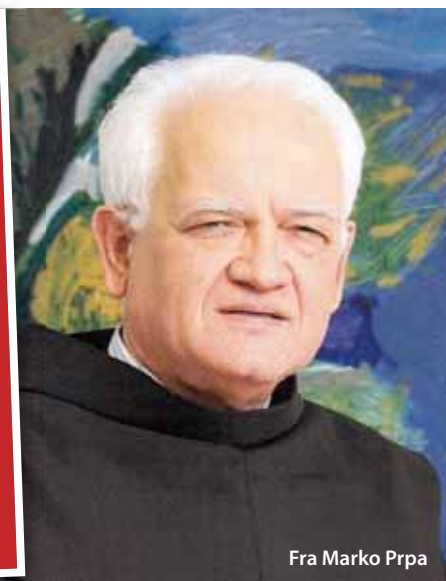
Uz trajna i ona aktualna otvorena pitanja između Hrvatske i Slovenije koja su medijski dosta eksponirana, često se zaboravlja na same Hrvate koji u toj susjednoj državi grade svoju sadašnjost i budućnost proživljavajući svatko na svoj način sve oscilacije i tenzije u međudržavnim odnosima. Većinu tih psiholoških situacija nikada nećemo doznati jer će one ostati u domeni osobne memorije, no kako naši sunarodnjaci u najbližemu hrvatskom iseljništvu žive kao zajednica okupljena na istom mjestu – u misijama, što čini specifičnost njihova života u blizini domovine, a ipak izvan nje, upravo imamo mogućnost doznati.

Kratki presjek njihove povijesti i sliku sadašnjosti možemo naći u monografiji "Hrvatske katoličke misije u Sloveniji", čiji je autor fra Marko Prpa, voditelj Hrvatske katoličke misije u Ljubljani, a nakladnik Petar Antunović. Objavljena je u povodu 40 godina neprekinutog bogoslužja u tom gradu na hrvatskom jeziku te 20 godina izlaska "Izlaska", glasila Hrvatske katoličke misije Ljubljana na hrvatskom jeziku.

PRVA MISA NA HRVATSKOME 1969.

Naime, kako nas obavještava u svom predgovoru fra Marko Prpa, prvu misu na hrvatskom jeziku u Ljubljani slavio je p. Stanko Žakelj na Božić 1969. u crkvi Srca Isusova, a prvi broj "Izlaska" u javnosti pojavio se u prosincu 1989. godine.

Ova dvojezična knjiga, koja je prva takva monografija o Hrvatima u Sloveniji, predstavlja svojevrsnu iskaznicu toga dijela hrvatskog iseljništva pred hrvatskom i slovenskom javnosti; ona je svjedočanstvo nastajanja, postojanja, djelovanja, zalaganja te ostvarenja duha zajedništva i njegovanja identiteta.

Fra Marko Prpa

Iako je njezin autor predstavlja tek osnovom, predloškom buduće opsežnije knjige, bogatije svakojakim (i statističkim) podacima - čije pojavljivanje najavljuje za 2011. kada će Hrvatska katolička misija u Ljubljani zaokružiti 25 godina djelovanja - ona i sada, u ovom opsegu, riječju i fotografijom daje presjek djelovanja hrvatskih katoličkih misija u Slo-

veniji i njihovu sliku u sadašnjici te ističe interakcije u sklopu hrvatske zajednice i, prema viđenju autora, uzročno-posljedične odnose današnjega stanja.

Prvi dio knjige posvećen je svim misijama koje su djelovale na tlu Slovenije, pojedinostima njihova utemeljenja voljom Hrvata i njihove crkve, a u skladu s pozitivnim propisima države i crkve do-

Vjernici sa Fra Markom (najstarija fotografija u fototeci HKM Ljubljana iz 1987.)

maćina (u Ljubljani, Novom Mestu, Mariboru i Portorožu), ali na žalost i okolnostima prestanka djelovanja nekih od njih. Naime, nedavno su svoja vrata zatvorile one u Novom Mestu i Mariboru, a ona u Portorožu nema hrvatskoga voditelja.

OAZA DUHA I SVIJESTI

Živa je, dakle, i dinamična, iako opterećena i teškoćama, najstarija i najbrojnija misija u Sloveniji, Hrvatska katolička misija u Ljubljani kojoj je posvećen opsežniji dio teksta. Iz kratkih podataka doznajemo da je – iako su se Hrvati izrazitije naseljavali u Sloveniju poslije Drugoga svjetskoga rata – Hrvatska katolička misija u Ljubljani utemeljena 1986. (voditelj ju je preuzeo 13. srpnja) pa je otada hrvatskim obiteljima oaza duha i svijesti o zajedništvu, jeziku, kulturi, identitetu. Uz mnogobrojne sadržaje kratke ali bogate povijesti, autor izdvaja “vertikalnu”, odnosno naglasak stavlja na duhovno-pastoralni život zajednice, čiji mozaik čine misna slavlja, vjernička okupljanja, hodočašća, posjeti i gostovanja; no da bi slika bila što potpunija, s obzirom na ono ostvareno i na ono što zbog različitih razloga nije, djelovanje misije stavljeno je i u širi, uvelike ograničavajući kontekst. Naime, kako navodi autor, “hrvatska država još uvijek nema razrađenu, prepoznatljivu i obvezujuću strategiju odnosa prema hrvatskom iseljeništvu” (...) “pa nije mogao biti dogovoren ni nekakav zajednički stav državnih i crkvenih vlasti prema hrvatskim katoličkim misijama uopće”. Iz toga proizlaze

Izlet vjeroučenika u Logarsku dolinu (1996.)

mnogobrojne teškoće koje su rezultirale ukidanjem spomenutih misija, a također opterećuju njihovu sadašnjost i perspektivu u Sloveniji. To su, primjerice, nepostojanje vlastitoga pastoralno-crkvenog središta, nesustavno financiranje misija te prepuštanje njihova tijeka njima samima, a tako posredno i Hrvata u Sloveniji koja im do danas nije priznala status nacionalne manjine.

No, da je neupitna želja za čvrstim vezama Katoličke crkve u Hrvata s Hrvatima u Sloveniji svjedoče mnogobrojne fotografije velikodostojnika koji su ih posjećivali i ohrabivali u njihovu čuvanju i njegovanju identiteta, a da je i obrnuto svjedoči hrvatska hodočasnička i nacionalna topografija odnosno njihova nazočnost na svim važnim događajima u domovini.

Nisu zaboravljene ni točke istinskih susreta slovenskog i hrvatskog naroda, primjerice ona na Kredarici, gdje je postavljena spomen-ploča kardinalu Alojziju Stepincu u povodu 70. obljetnice njegova uspona na Triglav (1936.), kojem je slovenski narod zahvalan za zbrinjavanje protjeranih slovenskih svećenika i civila u Drugome svjetskom ratu, te zahvala slovenskim domaćinima za velikodušnost ustupanja prostora (Franjevački samostan na Tromostovju) i mnogim

drugim za suradnju ostvarenu na različite načine.

TAKO BLIZU, A TAKO DALEKO

Otvorenim progovaranjem o spomenutim problemima, monografija potiče odgovorne – a svatko je odgovoran u svojoj ulozi – na promišljanje o svome maksimalnom doprinosu i sinkroniziranom djelovanju svih radi bolje perspektive zajednice. U tom smislu treba gledati i na pokoji kritički intoniranu riječ za ponašanje pojedinaca ili ustanova čiji se djelokrug odnosi na život sunarodnjaka u Sloveniji. No, kako znamo da je polazište za rješavanje otvorenih pitanja – otvoreni razgovor, nadamo se da će ova knjiga, kao njegov javni nastavak, dobiti konstruktivan odgovor od svih uključenih čimbenika koji trebaju poraditi, piše autor, “na traženju primjerenijeg i odgovornijeg načina omogućavanja normalnog djelovanja hrvatskih katoličkih misija tamo gdje to nije uređeno zakonodavstvom useljeničkih država”, te da će do najavljenih monografija mnoge teškoće biti riješene.

U protivnom, mogla bi se prema našemu najbližem iseljeništvu primijeniti ona narodna – tako blizu, a tako daleko. To, i ne samo deklarativno, sigurni smo, nitko ne želi. ■

Pakiranje misijskog časopisa “Izlazak”

ENG Croatian Catholic Missions in Slovenia is a monograph written by Friar Marko Prpa, the head of the Croatian Catholic Mission in Ljubljana. Published on the occasion of the 40th anniversary of uninterrupted liturgy in the Croatian language in this city and the 20th year of *Izlazak* (Exodus), the Croatian-language bulletin of the Croatian Catholic Mission in Ljubljana.

MILINOVIĆ: DUGOVI U ZDRAVSTVU SMANJUJU SE OD POČETKA REFORME

ZAGREB – "Zdravstveni sustav danas je jedan od najstabilnijih sustava u Hrvatskoj, a započeta reforma je svakako i financijska jer joj je cilj, među ostalim, i stabilizacija financijskog sustava kako bismo na temelju toga mogli i proširivati prava", rekao je ministar zdravstva i socijalne skrbi Dario Milinović predstavljajući u Klinici za dječje bolesti u Zagrebu prve rezultate reforme zdravstvenog sustava koja je počela prije tri mjeseca. Podsjetio je da je prošle godine dug bolnica iznosio

2,3 milijarde kuna, a HZZO-a 4,3 milijarde kuna. Od 1994. do danas provedeno je, rekao je, petnaestak sanacija dugova u zdravstvu, no bez ikakvih rezultata, a mjesečno se stvarao dug od 230 do 250 milijuna kuna. Stoga je reforma bila nužna, a od njezina početka, naglasio je, dugovi se iz mjeseca u mjesec smanjuju.

HRVATSKI KONZORCIJ NOSITELJ NAJVEĆE INVESTICIJE U POVIJESTI CRNE GORE

SPLIT - Hrvatski građevinski konzorcij, predvođen splitskim Konstruktorom, pobijedio je na tri milijarde eura vrijednom natječaju za gradnju autoceste u Crnoj Gori, što je jedan od najvećih poslovnih pothvata koji je naša zemlja ostvarila od osamostaljenja. Pobjedom na javnom natječaju provedenome u jeku gospodarske i financijske krize koja je bacila na koljena najjače svjetske građevinske kompanije, hrvatski je konzorcij postao nositelj najveće investicije u povijesti Crne Gore. Uspjeh je to veći jer su se na natječaj, koji je raspisalo crnogorsko ministarstvo prometa, javile i neke od najuglednijih te financijski najmoćnijih građevinskih tvrtki kojima je posao u Crnoj Gori trebao biti štiti za ublažavanje posljedica krize. "Riječ je o doista velikom poslovnom pothvatu koji će se pozitivno odraziti i na hrvatsko gospodarstvo jer će gradnja autoceste osigurati zaposlenost domaćih radnika, angažiranih na pratećim djelatnostima, poput proizvodnje građevinskog materijala i opreme te dostave namirnica", rekao je predsjednik Uprave Konstruktor Željko Žderić.

MEĐUNARODNI SAJAM NAUTIKE "CROATIA BOAT SHOW"

SPLIT - U Splitu je održan 11. međunarodni sajam nautike "Croatia Boat Show" na kojem je na 140.000 četvornih metara akvatorija ispred splitske rive i trajektne luke predstavljeno 1.355 izlagača te je, uz ostalo, izloženo oko 450 brodova, od čega 30-ak jedrilica. Organizator međunarodnoga sajma nautike je tvrtka "Profectus". Ministar Bajs,

koji je otvorio sajam, istaknuo je kako je ovaj splitski sajam među deset najboljih nautičkih sajmova u svijetu te je iznimno važan za promociju hrvatskog turizma. "Sada kada se zbog nastupajuće gospodarske krize mnogi sajmovi diljem svijeta zatvaraju, u Splitu se organizira ovaj nautički sajam zbog kojeg su u Split doputovali gosti iz svijeta u 100-tinjak privatnih zrakoplova", rekao je ministar turizma Bajs. Podsjetio je da je međunarodni sajam nautike "Croatia Boat Show" i prodajne naravi na kojem i hrvatski brodograditelji imaju što pokazati.

SLOVENIJA I DALJE BLOKIRA HRVATSKU NA PUTU U EU

ZAGREB/BRUXELLES – Iako blokada prijma Hrvatske u NATO, koju su pokrenule slovenske nacionalističke stranke, nije uspjela, Slovenija i nadalje ustraje u blokadi naše zemlje na putu u EU. "Ono na čemu Hrvatska inzistira i u čemu imamo široku potporu međunarodne zajednice je da se pitanje rješavanja granica ne može miješati s pitanjem pristupnih pregovora. Još ćemo jednom ponoviti - Slovenija je s istim otvorenim graničnim pitanjem ušla u EU. Ako Europa želi graditi svoju budućnost i svoje integracije na jednakim standardima, a neupitno je da želi, onda se ne može tretirati Sloveniju na jedan način, a Hrvatsku na drugi. Želimo ući u EU, ali to nećemo ostvariti teritorijalnim ustupcima", ustvrdio je premijer Ivo Sanader nakon sastanka s predsjednikom Stjepanom Mesićem. Predsjednik Mesić poručio je kako je Hrvatska danas zemlja vladavine prava, u kojoj nema selektivne primjene zakona. "To tražimo i u odnosima među državama, da vrijedi vladavina međunarodnog prava, i u tom smislu Hrvatska je principijelna", zaključio je predsjednik.

Predsjednička trojka Europske unije, koju čine Francuska, Češka i Švedska, dala je "jedinstvenu potporu" sadašnjim naporima usmjerenim nastavku pristupnih pregovora s Hrvatskom, istaknulo je češko predsjedništvo EU-a. "Na sastanku je izražena jedinstvena potpora naporima kako bi se pokrenuli pristupni pregovori s Hrvatskom. Postoji ozbiljna zabrinutost zbog sadašnje situacije i izraženo je jasno stajalište da se očekuje napredak u svjetlu predstojeće Međuvladine konferencije o pristupanju 24. travnja", kaže se u izjavi češkog predsjedništva.

Pozitivni pomaci demografskog stanja

ZAGREB - Dugogodišnji trend pada ili stagnacije broja živorođene djece prvi put se bitnije promijenio prošle godine kada je njihov broj dosegao 44.703, što je sedam posto više u odnosu na 2007. godinu. Ipak, demografska slika je i dalje loša jer još uvijek umire 9.000 ljudi više nego što ih se u godini dana rodi, zbog čega stanovništvo sve više stari. Učinci aktivnih populacijskih mjera, koje provodi Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, već su vidljivi jer je od 2003. do 2008. godine broj živorođene djece povećan za više od 5.000. Demografi smatraju da je prošlogodišnje osjetno povećanje broja rođene djece izravan učinak delimitiranja roditeljskih naknada u prvih šest mjeseci djetetova života.

Od ove godine na snazi je i novi zakon o roditeljskim potporama po kojemu sve majke, bez obzira na to jesu li zaposlene, imaju pravo na roditeljsku naknadu, a po novome, roditelji (kao i očevi) mogu fleksibilno koristiti roditeljski dopust do osme godine djetetova života. Pravo na skraćeno radno vrijeme ili prošireni dopust dobile su majke djece s teškoćama u razvoju. To je samo mali dio cijelog niza najnovijih populacijskih mjera kojima se želi potaknuti po-

zitivno ozračje za one koji žele imati djecu. Demograf Anđelko Akrap kaže da je povećanje broja živorođene djece izravan učinak svih donesenih mjera. "No, mora se imati na umu da sve mjere imaju učinak na duge staze i ne mogu se mjeriti od danas do sutra. Neki problemi ipak ostaju te bitno utječu na odgađanje roditeljstva ili na odluku da se rađa manji broj djece u obitelji", rekao je Akrap. A glavni razlozi za to su neriješeno stambeno pitanje mladih obitelji te nesigurnost zaposlenja. (Vjesnik)

U VOJSKU HTJELO 760 KANDIDATA

POŽEGA - Dragovoljno služenje vojnoga roka drugoga ročničkog naraštaja, u kojem 250 kandidata, od kojih je 220 muškaraca i 30 žena, prolazi vojnu poduku, počeo je nedavno u vojarni u Požegi. Dragovoljno služenje vojnoga roka traje 14 tjedana, a obuhvaća provedbu temeljne izobrazbe u Požegi i specijalističke poduke u Đakovu. Tijekom služenja za roč-

nike je predviđena mjesečna novčana naknada u visini od 2.660 kuna, naknada putnih troškova za dolazak na služenje i odlazak, osnovno i dopunsko zdravstveno osiguranje, osiguranje od ozljede na radu i profesionalne bolesti te smještaj i prehrana. Nakon završetka izobrazbe, u skladu s postignutim rezultatima, Ministarstvo obrane će odabranim ročnicima ponuditi sklapanje ugovora o osposobljavanju za djelatnog vojnika, odnosno ugovor o izobrazbi časnika, kojim se stječe status djelatne vojne osobe. Dragovoljno služenje vojnoga roka novi je način popune Oružanih snaga Republike Hrvatske, a ročnici stječu osnovno vojno znanje i vještine potrebne za sudjelovanje u obrani Republike Hrvatske te se pripremaju i osposobljavaju za zadaće u postrojbama Oružanih snaga RH.

OTVOREN PUT LIJEKOVIMA PROTIV UZROČNIKA RAKA!

SPLIT - Dvojica naših najuglednijih znanstvenika - akademik Miroslav Radman i prof. dr. Ivan Đikić - objavili su dva najnovija otkrića u novome broju jednoga od najuglednijih znanstvenih časopisa Cell. Otkrića su, između ostaloga, nastala i kao rezultat rada u Mediteranskom institutu za istraživanje života MedILS u Splitu. Međunarodni znanstveni tim predvođen prof. dr. Ivanom Đikićem opisuje potpuno novi upalni mehanizam koji dovodi do raka. Rezultati su izazvali veliki interes znanstvene zajednice pa je rad objavljen u rekordnom roku - u dva mjeseca nakon slanja rada na recenziju u ugledni znanstveni časopis Cell. Prof. Đikić smatra to najnovije otkriće najvažnijim u svojoj dosadašnjoj znanstvenoj karijeri. "Otkriće je bazično i objašnjava na koji se način upalni, odnosno imunološki odgovori kontroliraju u našim stanicama. Ti isti putevi pojačano su aktivirani upravo kod tumora", dodao je Đikić.

Bilo je super, dođite nam opet!

Nakon nekoliko uspješnih gostovanja u SAD-u napokon su i hrvatska djeca u Australiji imala prilike, od 12. do 25. veljače 2009., sudjelovati u jezičnim, kulturološkim i dramskim radionicama koje su vodili Lada Kanajet Šimić, Lidija Cvikić, Zvonko Novosel i Josip Lasić

Zajednička fotografija učitelja i voditelja po završetku radionica u Strathfieldu, Sydney

Karmen Petrić

Pripremila: **Lada Kanajet Šimić**

Projekt pod nazivom *Hrvatski dani za djecu, mladež i učitelje* bio je dio proslave obilježavanja 30 godina priznanja samobitnosti hrvatskoga jezika i uvođenja hrvatskoga kao maturalnog predmeta u srednje škole u Australiji, 25. obljetnice Centra hrvatskih studija Sveučilišta Macquarie u Sydneyu i 25. obljetnice Hrvatske znanstvene zaklade, a organizirali su ga Hrvatska matica iseljenika u suradnji s hrvatskim Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa te Centrom hrvatskih studija Sveučilišta Macquarie. Jedinstvena je poruka i nada svih sudionika da će se ovakve radionice ponoviti. Sudeći po odazivu i komentarima učenika, članova njihovih obitelji i učitelja, ovakva je suradnja između domovinske i iseljene Hrvatske prijeko potrebna.

ŠTO KAŽU UČITELJI?

■ **Karmen Petrić, Adelaide:** Ovo je prvi put da su radionice ove vrste održane u glavnome gradu Južne Australije, okupivši u petak 13. veljače djecu i učitelje

dviju hrvatskih etničkih škola te učenike i profesore hrvatskog jezika iz Srednje jezične škole u Adelaidi. Osamdesetak učenika, među kojima je bila i jedna skupina odraslih, s lakoćom su sudjelovali u svim aktivnostima koje su za njih pripremili gosti iz Hrvatske. Svi smo s oduševljenjem primili demonstracije različitih aktivnosti koje se mogu primijeniti u poučavanju učenika različitih životnih dobi.

■ **Nina Kovačina, Melbourne:** Oko stotinu učenika iz svih centara u sklopu Victorian School of Languages u Melbourneu (VSLM) i dvadesetak njihovih učitelja sudjelovalo je u projektu "Hrvatski dani". Za sve nas, posebno učitelje, to je bilo jedno novo i dragocjeno iskustvo, puno kreativnosti, koje nam je dalo novu motivaciju u budućem radu. Prvi put smo imaliiskusne predavače iz Hrvatske, koji se bave učenjem hrvatskoga jezika kao drugog jezika, te smo od stručnjaka dobili smjernice kako i na koji način izvoditi nastavu na jedan drukčiji način, možemo reći čak i zabavniji.

■ **Katica Perinac, Geelong:** U osnovnoj školi Holy Family u Geelongu nastava hrvatskog jezika uvedena je još dav-

ne 1980. i danas ukupno 157 djece, od predškolskog do šestog razreda, uči hrvatski kao strani jezik. To je sigurno jedina škola u svijetu ovoga tipa koja ima hrvatski integriran kao obvezni predmet. Uzbudjenju zbog posjeta učitelja iz Hrvatske nije bilo kraja i djeca su jedva dočekala ponedjeljak i utorak. Svi su bili oduševljeni svakom radionicom, a iznad svega su bili ponosni na sebe, svoje hrvatsko podrijetlo i svoje znanje hrvatskog jezika jer, ne zaboravimo, oni su treći i četvrti naraštaj Hrvata. Na pitanje: "Že-

Nina Kovačina

lite li da se ove radionice ponove?" svi su odgovorili glasno: "Da."

■ **Hrvoje Smiljanić, Sydney:** U Sydneyu su radionice održane za sve učenike koji pohađaju neku od hrvatskih etničkih škola odnosno neku od subotnjih škola. Radionice su održane u Hrvatskoj etničkoj školi Beverly Hills i Blackown te u Subotnjoj školi u Strathfieldu. U radionicama je sudjelovalo stotinjak učenika različitih dobi. Zahvaljujući našim gostima koji su pokazali razumijevanje i strpljivost, a isto tako kreativnost i profesionalnost, vrlo brzo je uspostavljen prislan odnos učenika i nastavnika. Bez obzira na dob i znanje jezika, svi učenici su pokazali veliku zainteresiranost za učenje jezika i upoznavanje hrvatske kulture.

■ **Zlata Radaković, Sydney:** Mi ovdje u Australiji, iako daleko od domovine Hrvatske, poučavamo našu djecu da ne zaborave svoje korijene, da nauče jezik svojih roditelja, svoju kulturu i da nastoje očuvati svoj hrvatski nacionalni identitet. Radionice koje su s puno entuzijazma vodili Lada, Lidija, Zvonko i Josip još su nam više u tome pomogle, a sva su djeca bila oduševljena. U nekim školama bilo je i roditelja i u razgovoru s njima nakon radionica svi su na upit kako je bilo s novim predavačima odgovorili - Super.

■ **Valerija Skender, Woollogong:** Mladi su uživali u radionicama, iako su bili malo "zatvoreni" pa im je bilo teže izraziti se. Malene je sve to oduševilo i jako su uživali, a ono što su naučili u ta dva sata bilo je fenomenalno. Danima su pjevali *Širi širi šareni šeširi* te ponavljali ovo je kuća, a ovo je krov... Bilo bi dobro kad bismo mogli organizirati za njih još više ovakvih radionica. Čini mi se da je ovo bila i dobra prilika za goste iz Matice da se malo upoznaju s našim lokalnim prilikama i mislim da je i njima bilo zanimljivo vidjeti kako ima puno djece i nastavnika koji se trude očuvati hrvatski jezik. ■

ENG After several successful tours in the USA, the Croatian children of Australia have finally also had the chance, from 12 to 25 February of 2009, to participate in language, cultural and dramatic arts workshops. We bring the reactions of the participants whose common message and hope is that these workshops are repeated. Judging by the response and commentary from the pupils, their families and their teachers, this kind of cooperation between homeland and emigrant Croatia is much needed.

■ Volio bih ponovno doći kako bih nešto novo naučio. Učitelji su bili jako dobri, sve je bilo zabavno. (učenik VSLM - Keilor Downs, 13 g.)

■ Svidjeli su mi se učitelji, bili su nam kao prijatelji i jako zabavni. Volio bih da ponovno dođu. (učenik VSLM - Chandler, 13 g.)

■ Za mene je ovo bilo jako vrijedno i novo iskustvo. Naučili smo puno, a predavači su bili zabavni. Nikad nisam baš volio poeziju, ali sada me počela zanimati i mislim da ću je početi čitati. Volio bih da ponovno dođu isti učitelji. (učenik VSLM - Chandler, 15 g.)

■ Bilo je super! Naučila sam još puno stvari o Hrvatskoj, a i družila sam se s drugom djecom. Učitelji su bili jako, jako zabavni. (učenica VSLM - Altona, 12 g.)

■ Na radionici smo trebali napisati priču o Valentinovu. Na kraju smo čitali svoje radove i bilo je različitih i pomalo smiješnih. Malo smo glumili i bilo je zabavno, a posebno dobro jer smo se lijepo družili. Dan je prošao brzo i bilo je izvrsno jer smo puno novoga naučili. Nadam se da će naši gosti opet uskoro doći k nama. (Nina Botić, Sydney, Subotnja škola Liverpool, 12. razred)

■ Dojam koji sam osjećao bio je fantastičan jer su nas se sjetili iz Zagreba i došli k nama. Volio bih da dođu opet k nama i da nas još poučavaju o hrvatskoj kulturi i baštini i mnogo čemu drugom. (Igor Pletikosa, Sydney, Subotnja škola Liverpool, 11. razred)

■ Ja sam naučila puno u hrvatskoj školi. Učili smo gramatiku, razne igre, dramu i zagonetke. Naučila sam godišnja doba, mjesece u godini, o gradovima u Hrvatskoj, biljkama i životinjama. Bilo je puno šale. Ja s veseljem očekujem opet drugu takvu školu. (Natalie Planinić, Sydney, Subotnja škola Liverpool, 7. razred)

■ Radionica me je prisilila da razmislim koliko znam hrvatski i pomogla mi da shvatim da ne znam baš dobro! Znae kako često mislimo da nešto znamo samo zato što razumijemo. Kažemo: "O yeah, I can speak really well or whatever", ali ako pokušas govoriti mnogo je teže nego razumjeti. It was a really a good experience. I liked it! (Natalie, Hrvatski katolički centar u Wollongongu)

■ Radionica je utjecala na nas i mi smo počeli puno više govoriti hrvatski doma - mama, tata i baka. Zvonko je bio vrlo dobar. Mi smo ispočetka rekli: "O, nema šanse da izađemo ispred svih i pričamo", ali nekako nas je on privolio i učinile smo to! Željelo bismo učiti hrvatski, ali na žalost škole nema u Wollongongu i teško nam je putovati u Sydney. (Stephanie, Hrvatski katolički centar u Wollongongu)

■ Radionica je bila zabavna i uzbudljiva. Nekako mi je bilo teško pronaći prave riječi i izraziti se dobro iako sam sve razumio. Ovo me je potaknulo da razmislim o ponovnom učenju jezika. (Mato, Hrvatski katolički centar u Wollongongu)

■ Ovakvi događaji doista pomažu i bilo bi dobro da ih ima više, kao i škola za mlade. Ja sam pohađao školu jezika i htio sam doista učiti, međutim, nema baš prilike. Radionica je bila vrlo lijepo iskustvo i ovakve stvari će nam pomoći u oćuvanju jezika, a i naše kulture. Ja doista ne želim da mi izgubimo našu kulturu i trudim se saćuvati jezik. Volim slušati priče moje bake i djeda i doista su oni bili ti koji su nas potaknuli da učimo hrvatski. (Anto, Hrvatski katolički centar u Wollongongu)

PREMINUO PREDSEDNIK HRVATSKO-AMERIČKOG KLUBA U SAN PEDRU

SAD - Felix Srećko Duhović preminuo je 4. ožujka u San Pedru u Kaliforniji kao istaknuti američki Hrvat hrvatske zajednice u Kaliforniji i odani župljanin crkve Mary Star of the Sea u San Pedru. Rođen je 1934., odrastao u Splitu, a s roditeljima je 1956. emigrirao u Ameriku. Ondje je upoznao, a 1963. i oženio Darlene Kordich. Duhović je služio u američkoj vojsci i obitelj s četvero djece selila se u Oregon, na Havaje, u sjevernu Kaliforniju i na kraju natrag u San Pedro. Nakon povratka Duhović postaje cijenjeni poslovni čovjek i savjetnik mnogih tvrtki i udruga. Srećko Duhović bio je dugogodišnji predsjednik Hrvatsko-američkog kluba i jedan od utemeljitelja pobraćimstva Splita i San Pedra, kao i Croatian Catholic Family Guilda i Sveti Duje Societyja. Zahvaljujući odanosti svojim hrvatskim korijenima bio je specijalni savjetnik Generalnog konzulata RH. Felix je bio umjetnik, filantrop, stup hrvatske zajednice, ali i ponosni Amerikanac. Njegova rodbina i prijatelji, članovi hrvatske zajednice oprostili su se s njime 11. ožujka i ispratili ga na vječni počinak u Green Hills Memorial Parku. (dšš)

KORACI ORGANIZIRAJU SPAGHETTI FEST 2009 U SAN JOSEU

SAD - U San Joseu, gradu smještenome osamdesetak kilometara južno od San Franciscas, živi hrvatska zajednica okupljena oko hrvatske katoličke župe Uznesenja Marijina. Uz pomoć hrvatske župe i raznih donatora, u San Joseu već jedanaest godina djeluje i Hrvatsko folklorno društvo "Koraci", koje izvodi plesove iz raznih dijelova Hrvatske i BiH. Hrvatski folklorni ansambl "Koraci" i ove godine organizira festival na kojem će, osim pjesme i plesa, pokazati hrvatske narodne nošnje, ovaj put Like i Gradišća. Nedavno su organizirali tradicionalni "Spaghetti Fest 2009" poslije sv. mise u crkvi Saint Mary Assumption na Aveniji Lincoln u San Joseu. Misu na hrvatskome slavili su u župi fra Bono Prcela, fra Petar Topić, fra Božo Ančić, fra Jozo i fra Milan Mikulić. Na Festivalu u San Joseu kao počasni gosti nastupili su članovi šibenske klappe "Brodarica". (dšš)

OBLJETNICA RADIJA SLOBODNA HRVATSKA

SAD - Svečanom večerom i prigodnim programom, koji su održani u Hrvatskome kulturnom centru u Chicagu, proslavljena je 28. ožujka

33. godišnjica postojanja i rada Radija Slobodna Hrvatska. Radio Slobodna Hrvatska je vrlo slušan, s obzirom na to da je izvor vijesti iz Hrvatske i BiH, ali i važnih informacija o događajima u Chicagu i okolici, te je kao dio zajednice važan pratitelj društvenih i kulturnih događaja. U proljeće 2007. godine Radio se udružio s Hrvatskim kulturnim centrom, koji je njihov sponzor i ujedno organizator obilježavanja 33. obljetnice rada. Radio Slobodna Hrvatska prvi put se čuo u eteru 6. travnja 1976. godine, a danas se, osim u Chicagu, može slušati u Indiani, Michiganu i Wisconsinu. Na svečanoj večeri okupilo se oko 150 gostiju, a kratki program s podsjećanjem na glavne događaje i urednike koji su stvarali program tijekom 33 godine predstavili su današnji urednici Radija Tina Krstelj Metzger i Ivica Metzger.

TAMBURAŠKA FEŠTA HBZ-A U COKEBURGU

SAD - 17. susret tamburaša iz Pennsylvanije, Ohija i Ontarije održan je 28. ožujka u Hrvatskome domu "Sv. Juraj" u Cokeburgu (PA). Pokrovitelj ove Zimske fešte tamburaša, odsjek 354 Hrvatske bratske zajednice i Tamburaški zbor "Sv. Juraj", s ponosom je predstavio publici ove tamburaške sastave: Penn Semples iz Versaillesa, Svetog Nikolu iz Ambridgea, Vesele Hrvate iz Wellanda, Sevdah iz Conwaya, Svetog Lovru iz Steeltona, Žubmerčane iz Clevelanda, Veseljake iz Farelle, Keystone iz Pittsburga i domaći - Odrasli tamburaški zbor "Sveti Juraj" iz Cokeburga. Fešta je otvorena u rano subotnje poslijepodne, a trajala je duboko u noć. Program je bio sadržajan i bogat sa starim i novim skladbama tamburaške glazbe. Uoči fešte, predsjednik Bernard Luketich je izjavio: "Kao što je poznato, ovo je jedna od naših većih priredbi koje tijekom godine održavamo u našem Hrvatskom domu, u kojem također održavamo i sve ostale skupove povezane s odsjekom 354 HBZ i drugim organizacijama koje djeluju pod njegovim pokroviteljstvom." (F. Bertović)

Sve više ljudi razmišlja o povratku

Financijska kriza nije zahvatila samo velike banke i burze u svijetu, već je stigla i pred vrata običnih ljudi. Kako se s time nose hrvatski doseljenici u Njemačkoj?

Pripremio: **Hrvoje Salopek**

(izvor: Deutsche Welle - hrvatski program)

Financijska kriza nije zaobišla ni Njemačku ni naše sunarodnjake. "Naravno da ljudi osjećaju nesigurnost jer je sve manje posla odnosno radnih mjesta. Manja su primanja i ako ljudi imaju iste ili veće izdatke, a manje dohotke, onda je prirodno da su nesigurni", riječi su Marka Bilića, hrvatskoga socijalnog radnika u savjetovalištu pri Caritasu u Stuttgartu. Bilić svakog dana radi s hrvatskim doseljenicima u Njemačkoj i dobro zna njihove probleme, a posebno probleme i teškoće koje su proizašle iz gospodarske krize. Zaposlenici Mercedes-a i Porsche-a iz Stuttgarta zabrinuti su za svoja radna mjesta, ali ipak se nadaju boljoj budućnosti, kaže Bilić: "Svi se oni nadaju otpremnini. Većinom su to starije osobe koje se nadaju povratku u domovinu i umirovljenju, naravno do tada im preostaje tek malo vremena. Međutim, oni koji su još mladi i koji trebaju dulje raditi do mirovine, oni su naravno zabrinuti."

Mnogi Hrvati u Njemačkoj vlasnici su i restorana. Iako bi se očekivalo kako je financijska kriza i u ovoj branši ostavila negativne tragove, situacija ipak nije toliko teška, a prije svega nije toliko ni vezana uz vladajuću krizu. "Ne osjećamo negativne promjene što se tiče prometa u našem restoranu. I dalje nam dolaze gosti koji jedu i piju. Promjene smo prije svega osjetili zbog zabrane pušenja u javnim ustanovama koja je uvedena u Njemačkoj. Tada smo bili osjetili pad broja gostiju. Ali što se tiče financijske krize, to ne. Ipak ljudi vole jesti i piti", ispričala nam je jedna zaposlenica hrvatskog restorana u Bonnu.

Đurđa Čupović već 40 godina živi u Njemačkoj. U Mainzu pokraj Frankfurta

40 je godina radila u farmaceutske industriji, a trenutno se nada prijevremenoj mirovini. Iako njezini poznanici imaju problema u očuvanju radnih mjesta, ona i njezin suprug, koji također radi u farmaceutskoj industriji, nisu bili pogođeni posljedicama financijske krize: "Suprug poslovno ne osjeća posljedice financijske krize u svojoj tvrtki, jer posla tamo ima dovoljno, a poslovi s medikamentima i u lošim vremenima dobro idu." No, posljedice je ipak osjetila u privatnom životu, priča Čupović, i to tamo gdje ih je najmanje očekivala. Tečaj plivanja, priča ona, za koji je platila unaprijed i to za cijelu godinu, propao je jer je cijeli kompleks otišao u stečaj. Uplaćeni novac nikada nije vidjela.

Unatoč tome, Čupović ističe kako njezina obitelj ipak nije tako pogođena krizom kao što je to slučaj u drugim obiteljima: "Mi smo tako dugo radili i uživamo sigurnost koju mladi ljudi danas nemaju. Mi imamo financijske zalihe tako da to ne osjećamo na primjer na hrani, putovanju ili obući." Nada se boljoj budućnosti, jer, kako kaže, kriza je sve zahvatila neočekivano, a ljudi koji nemaju posla i koji imaju malu djecu potpuno će drukčije proživjeti ovu krizu.

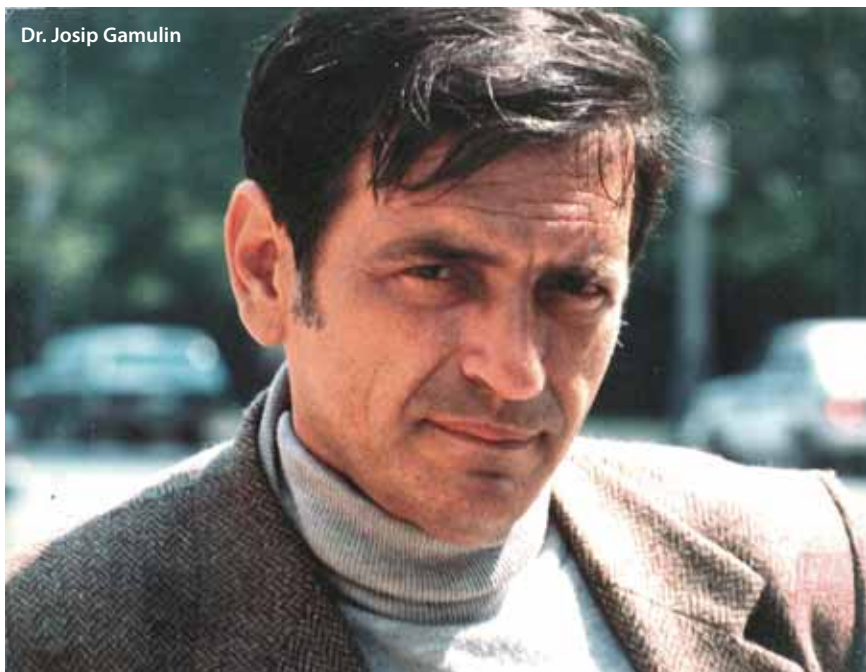
Marko Bilić smatra da kriza utječe na planove hrvatskih doseljenika koji u sve većem broju razmišljaju o povratku u domovinu, te kaže: "Iako Hrvatska ne spada u bogate europske zemlje, ondje se može lijepo, dobro i ugodno živjeti." ■

ENG The financial crisis has also hit Germany and our people living there. "Of course people feel uncertain, because there is less and less work, that is to say jobs. Wages are dropping, and if people have the same or greater expenditures, and lower pays, then it is natural that they are uncertain," says Marko Bilić, a Croatian social worker at the counselling centre at the Caritas in Stuttgart.

Sjećanje na dr. Josipa Gamulina (1939. – 2009.)

Gamulinova dinamika učinila je godinu 1989. početkom *hrvatskog proljeća u Torontu*. Naime, u ožujku 1989. održani su mnogobrojni skupovi i prosvjedi na kojima su uz Gamulina govorili mnogi hrvatski i strani intelektualci i političari

Dr. Josip Gamulin

Napisaao: **Rudi Tomić**

Kada sam čuo tužnu vijest da je umro dr. Josip Gamulin, bio sam zbunjen u svojim razmišljanjima. Prisjetio sam se našega prvog susreta u dvorani Hrvatske katoličke crkve u Torontu (1971.), kada je došao na sastanak HSAV-a i odmah se predstavio: tko je i što je bio u prošlost te je iznio i svoja viđenja o događajima u Hrvatskoj.

Dr. Josip Gamulin djetinjstvo je proveo u Jelsi i Dubrovniku, gdje je završio i osnovno školovanje. Medicinski studij završio je na Sveučilištu u Zagrebu. Prije dolaska u Kanadu živio je u Italiji i Libiji. Nakon dolaska u Toronto ništa se u Hrvatskoj zajednici nije moglo dogoditi bez doktora Gamulina, kojeg su jednostavno svi oslovljavali – *doktore*.

Gamulin je bio marljiva osoba, poticao je aktivnosti i prednjačio u radu. Dapače, nije držao do nikakvih osobnih pohvala i priznavanja; nisu ga ni kritike mogle zaustaviti u njegovim nastojanjima. Uz Josipa je uvijek bila nazočna i njegova uzorita supruga Vivian s malom djecom (bila kiša, snijeg ili žega), bilo da su širili hrvatski tisak, bilo na prosvjedima, javnim nastupima i slično. Njegov doprinos i učinkovitost njegove obitelji za dobrobit hrvatskog naroda bili su mu najveće priznanje. Na žalost, razočarao se mnogo puta i u mnogo čemu.

Dr. Gamulin bio je nukleus u organiziranju prosvjeda, posebice pred američkim konzulatom u povodu izručenja dr. Andrije Artukovića Jugoslaviji. Prosvjedi su tragično završili jednom ljudskom žrtvom: Marko Djukić polio se benzinom, a onda se upaljačem zapalio.

OTOK SLOBODE

Od tog dana (23. veljače 1986.), na tom mjestu gdje se Marko spalio, pred američkim konzulatom bila je danju i noću hrvatska straža s Gamulinom i njegovom obitelji na čelu. Bulevar na University Avenue bio je okičen cvijećem, zastavama i plakatima. To mjesto prozvano je *Otokom slobode*, koji su posjećivali (i na kojem su dežurali) ne samo Hrvati, nego i ljudi drugih nacionalnih pripadnosti koji su Hrvatima davali potporu da izdrže u borbi za slobodu svojega naroda.

Na *Otoku slobode*, u tijeku najžešće torontske zime, bilo je 'vruće' svake večeri jer su provokatori dobacivali uvrede, trgali plakate i zastave. Skoro svakog dana bilo je ispada, za što je uvijek bio 'odgovoran' doktor, koji je zatim odlazio na sudove, a bio je i pritvoren nekoliko puta. Nakon oslobođenja Hrvatske *Otok slobode* osmišljen je u *Gamulinov megdan* (bojno polje), koji će pod tim obilježjem biti ostavljen u *amanetu* kanadskim Hrvatima.

Dr. Gamulin utemeljio je *Hrvatski odbor za ljudska prava* (1989.) i pozvao Dobroslava Paragu da dođe u Toronto. Paraga je u to vrijeme bio politički disident u Hrvatskoj, koji je uz Gamulinovu pomoć i financiranje obišao mnoge hrvatske zajednice u Kanadi i Americi, gdje je bio primljen u državnim institucijama, na sveučilištima, u Parlamentu u Ottawi i Kongresu u Washingtonu. Tako je Gamulinova dinamika učinila 1989. godinu početkom *hrvatskog proljeća u Torontu*. Naime, od 4. do 20. ožujka 1989. održani su mnogobrojni skupovi i prosvjedi na kojima su uz Gamulina govorili mnogi hrvatski i strani intelektualci i političari.

Dr. Gamulin imao je i svoje dvije

ordinacije i veliki broj pacijenata. Bio je odan svome zanimanju i pomogao je svima koji su zatražili liječničku pomoć. Njegovi pacijenti bili su kao njegovi prijatelji, jer ako ga nisu zatekli u ordinaciji, otišli bi nenajavljeno u njegovu obiteljsku kuću kao u svoj dom.

U međuvremenu je bio i voditelj Hrvatskog radioprograma *Libertas*, a bio je i aktivan u upravi Hrvatskoga nacionalnoga nogometnog kluba *Croatia*.

OSLOBODITELJSKI RAT U HRVATSKOJ

Rat u Hrvatskoj prihvatila je Hrvatska zajednica u Torontu kao rat za osobni i nacionalni opstanak, te su užurbano sazivani sastanci, organizirano je slanje materijalne i novčane pomoći, kao i veće količine oružja. Gamulin je bio stožer oko organiziranja promidžbe i pomoći hrvatskom narodu u domovini.

Za tu prigodu utemeljili smo *Hrvatski informacijski centar* iz kojeg su se koordinirali javni skupovi i davale informacije ovdašnjim medijima o srpskoj agresiji na Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu. Gamulin je bio uporan i dostupan svima koji su željeli znati o borbi hrvatskog naroda za uspostavu slobodne i neovisne države Hrvatske.

Hrvatska vlada, prema svome nahođenju, davala je odličja zaslužnima.

Prosvjed ispred kanadskog parlamenta

Međutim, nitko se u Hrvatskoj nije sjetio (!) da bi među njima trebao biti i dr. Josip Gamulin.

Pokojni Josip bio je s Bogom u miru i preminuo je s raspećem u ruci. Njegovo tijelo ispraćeno je iz Hrvatske ka-

toličke crkve u Oakvillu na počinak u Springcreek Cemetery, u Mississaugi, uz nazočnost mnogobrojne rodbine, prijatelja, suradnika, pacijenata i poštovatelja, kojima je bio uzor u rodoljublju, ljudskosti i dobročinstvima. ■

ENG In memory of Dr. Josip Gamulin, a Canadian Croatian, physician, human rights activist who worked towards Croatian freedom. A service was held at the Croatian Church in Oakville before his earthly remains taken to their final resting place at Mississauga's Springcreek Cemetery, where he was buried in the presence of relatives, friends, associates, patients and admirers, to whom he was a paragon of patriotism, humanity and philanthropy.

MANJINSKE VIJESTI

DANI HRVATSKOGA JEZIKA U PEČUHU

MAĐARSKA - U Hrvatskoj osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krležu u Pečuhu od 16. do 20. ožujka održala se već tradicionalna priredba ustanove "Dani hrvatskoga jezika". Svečano otvorenje Dana bilo je u ponedjeljak, 16. ožujka u 14 sati, u auli škole uz otvorenje izložbe origami radova Petra Barića, učenika 6. razreda osnovne škole. U utorak u 16 sati, u auli se održavalo školsko natjecanje u recitiranju stihova i proze za učenike od prvoga do dvanaestoga razreda. U srijedu u 14,30 sati održana je kazališna predstava dramske sekcije učeničkog doma Pingvini, za učenike od sedmoga do dvanaestoga razreda. Poslije kazališne predstave bila je projekcija filma, a u 15 sati posjet Trećem kazalištu, za učenike od trećega do šestoga razreda. Četvrtak, 19. ožujka, bio je posvećen programima i sadržajima koji su vezani uz bačvanske Bunjevce. U petak, u 8 sati bilo je svečano proglašenje rezultata i zatvaranje Dana hrvatskoga jezika 2009., a u 9 sati program jedanaestog razreda te u 10 sati kviz u razredima.

IN MEMORIAM: MILJENKO LICUL (1946. – 2009.)

SLOVENIJA – Miljenko Licul, rođen 1946. u Vodnjanu u Istri, jedan od najznačajnijih slovenskih/hrvatskih grafičkih dizajnera, umro je 16. ožujka u Ljubljani nakon duge i teške bolesti. Za opsežan opus na području grafičkog oblikovanja Licul je lani za životno djelo na po-

družju umjetnosti osvojio Prešernovu nagradu, koja slovi za najviše slovensko državno priznanje. Široj je javnosti poznat po oblikovanju slovenske novčane jedinice tolara, ali i kovanica eura sa slovenskim motivima. Oblikovao je i slovensku putovnicu te nove osobne i zdravstvene iskaznice. Između ostalog, poznata su njegova grafička oblikovanja mnogobrojnih zaštitnih znakova, kalendara, prospekata, plakata, knjiga i naslovnica raznih časopisa. Licul je svoju karijeru započeo u slovenskoj Iskri koja je u najboljim godinama surađivala i s njemačkim Braunom. Osnovao je dizajnerski studio Znak, vodio je studio Zodiak i studio Diptih.

Krov nad glavom za tisuće iseljenika

Nakon dolaska u hotel, iseljenici su bili temeljito pregledani u ambulancama, odjeća i prtljaga oprani i dezinficirani i tek zatim su odlazili u sobe s osmerokatnim krevetima

Hotel iseljenika oko 1910. godine

Napisala: **Vanja Pavlovec** Snimke: **Muzej grada Rijeke**

Muzej grada Rijeke svoju je nadasve zanimljivu izložbu "Merika – iseljavanje iz Srednje Europe 1880. - 1914." proširio na originalni način - ponudivši javnosti program predavanja o pojedinim segmentima vezanim uz iseljavanje s ovih prostora. Riječka je publika imala prilike 12. ožujka poslušati predavanje mr. sc. Jasne Rotim Malvić na temu "Riječki hotel za emigrante". Iseljavanje s prostora Austro-Ugarske u najvećoj je mjeri teklo preko luka Hamburg i Bremerhaven, a zatim, po brojnosti iseljenika, slijedi Rotterdam, Antwerpen, Le Havre, Rijeka, Trst i Genova. Značajno iseljavanje stanovništva koje je intenzivno trajalo već od 1880. godine, potaknulo je austrougarsku vlast da početkom 20. stoljeća počne razmišljati o uvođenju brodske linije iz Rijeke za Ameriku. U razdoblju od 1903. do 1914. godine iz Rijeke za Ameriku otputovalo je oko 320.000 iseljenika. Prvi parobrod iz Rijeke (i Trsta) za New York isplovio je krajem 1903. godine. Slijedila su i druga brodarska društva koja su iseljenike prevozila preko oceana. Uspostavom brodskih linija javlja se potreba za iseljeničkim prihvatilištem.

Tri godine nakon što je Rijeka postala iseljenička luka, Ministarstvo unutarnjih poslova Monarhije angažira Szilarda Zielinskog, jednog od najuglednijih mađarskih inženjera, da izradi projekt iseljeničkog hotela. Kod profesora Zielinskog na Politehnici u Budimpešti studirala je plejada riječkih arhitekata i inženjera, a oni su zatim ostavili traga u budućem razvoju grada na Rječini. Smatra ga se rodonačelnikom protoracionalističkih građevina u tadašnjoj Ugarskoj, pa time i u Rijeci.

Hotel iseljenika koncipiran je kao moderna građevina, i tada ulazi u samu avangardu konstrukcijske gradnje armira-

nim betonom. Istovremeno, on u svojim dekorativnim odrednicama ima i secesijske elemente. Na ovom području Europe bio je to jedini namjenski sagrađeni objekt za iseljenike. Obilježava ga, pogotovo za to doba, visoka razina komfora i usluga sadržanih u objektu. Zgrada je smještena u blizini željezničke postaje i gata s kojeg su se ukrcavali na brod, u današnjoj Industrijskoj ulici. Velebna građevina, duga 160 metara, okrenuta prema moru, mogla je primiti u svojim osmerokrevetnim sobama, ili sobama za obitelji s potrebnim sanitarijama, između 1.500 do 2.000 iseljenika.

Nakon dolaska u hotel, iseljenici su bili temeljito pregledani u ambulancama, odjeća i prtljaga oprani i dezinficirani i tek zatim su odlazili u sobe. Hotel je imao prostranu blagovonicu, dobro opremljenu kuhinju i prateće pogone, te staklom natkrivene verande koje su služile kao promenade i prostor za druženje. Vrlo velika terasa omogućavala je boravak na otvorenome prostoru. Imao je i niz drugih sadržaja kao trgovinu prehrane, tkanine, duhana, usluge banke i pošte.

No, razdoblje iseljavanja bližilo se svome kraju s početkom Prvoga svjetskog rata. Hotel djeluje do 1914. godine, a zatim je prenamijenjen u bolnicu. Posljednjih pola stoljeća imao je industrijsku funkciju. U njemu je donedavno bio metalografski pogon. Udruga za zaštitu industrijske baštine u Rijeci nastoje i ovaj objekt sačuvati od zuba vremena i devastacije kao baštinu nastalu u iznimno turbulentnom razdoblju ovoga kraja. ■

ENG A lecture was held at the City of Rijeka Museum on Rijeka's Emigrant Hotel. The lecture refers to a fascinating building from the early 20th century, still in existence, which was used by emigrants waiting to board ship for the USA. The magnificent edifice, 160 metres long, facing the sea, could house between 1,500 and 2,000 emigrants in its eight-bed rooms and family rooms with necessary sanitary facilities.

Jezična budućnost iseljene i domovinske Hrvatske

Znanstvenom konferencijom obilježena 30. obljetnica priznanja hrvatskoga kao samosvojnoga jezika u Australiji i 25. obljetnica osnivanja Centra za hrvatske studije na Sveučilištu Macquarie

Sudionici Konferencije na Okruglome stolu

Napisala: **Lidija Cvikić**

Pod nazivom "Hrvatska i hrvatski jezik u godini 2020." na Sveučilištu Macquarie u Sydneyu održana je znanstvena konferencija u povodu 30. obljetnice priznanja hrvatskoga kao samosvojnoga jezika u Australiji i 25. obljetnice osnivanja Centra za hrvatske studije na Sveučilištu Macquarie. Konferencija je održana u organizaciji Hrvatske znanstvene zaklade u Sydneyu i Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH (MZOŠ). Da je riječ o doista svečanome i važnome događaju za obje zemlje, Hrvatsku i Australiju, bilo je vidljivo već na otvorenju konferencije na kojemu su, između ostalih, bili dr. sc. Radovan Fuchs, državni tajnik MZOŠ-a, Mirjana Piskulić, generalna konzulica RH u Sydneyu, Ivana Puljiz, ravnateljica Uprave za međunarodnu suradnju MZOŠ-a, dr. sc. Ksenija Turković, prorektorica za međunarodnu suradnju Sveučilišta u Zagrebu, Luka Budak, prof., voditelj Centra za hrvatske studije na

Sveučilištu Macquarie, Staša Skenžić, voditelj poddjela Uprave za međunarodnu suradnju MZOŠ-a, Lada Kanajet Šimić, prof., voditeljica Odjela za školstvo, znanost i šport Hrvatske matice iseljenika te tridesetak sudionika konferencije iz Australije i Hrvatske.

Programom konferencije u tri su radna dana bile obuhvaćene mnoge jezikoslovne, književne i povijesne teme. O radu s djecom u nastavi hrvatskoga diljem Australije iscrpno su izvijestili učitelji, njih desetak. U plodnoj su raspravi istaknute zajedničke teškoće: smanjivanje broja djece koja uče hrvatski, nedostatak suvremenih i prikladnih materijala te potreba za stručnim usavršavanjem nastavnika. Dani su prijedlozi za poboljšanje trenutačne situacije boljim povezivanjem učitelja, njihovom međusobnom suradnjom na usklađivanju programa i nastavnih materijala, organiziranjem

specijaliziranih seminara i drugim aktivnostima kojima će potporu pružiti i nadležno ministarstvo.

Nekoliko je izlaganja bilo posvećeno jeziku, identitetu i njihovom odnosu, o čemu su govorili dr. Val Colic-Peisker sa Sveučilišta RMIT u Melbourneu, prof. Zrinka Jelaska sa Sveučilišta u Zagrebu i Lada Kanajet Šimić iz HMI-ja, prof. Boris Škvorc sa Sveučilišta u Splitu i dr. Walter Lalich sa Sveučilišta Macquarie.

Izlaganja o hrvatskome kao drugome i stranome jeziku obuhvatila su njegove mnogobrojne vidove, o čemu su govorili mr. Dinka Pasini sa Sveučilišta u Zagrebu, Natasha Levak, Lidija Cvikić i dr. Sanja Zubčić sa Sveučilišta u Rijeci.

Na konferenciji se puno govorilo o hrvatskoj zajednici u Australiji i na Novome Zelandu. Toj temi bila su posvećena izlaganja dr. Rebeke Mesarić-Žabčić s Instituta za migracije u Zagrebu, dr. Vesne Drapač sa Sveučilišta u Adelaideu, dr. Nine Nole sa Sveučilišta u Aucklandu i Maje Grošinić.

Iznimno su zanimljiva bila izlaganja o tome kako znanstvenici vide budućnost hrvatskoga jezika i hrvatskih iseljenika, o čemu su govorili dr. Ilija Šutalo iz Melbournea, prof. Marko Samardžija sa Sveučilišta u Zagrebu i prof. Dijana Stolic sa Sveučilišta u Rijeci.

Konferencijom u Sydneyu ponovno je uočena velika potreba za održavanjem ovakvih skupova. Konferencija je pokazala kako suradnja stručnjaka iz različitih područja može pomoći u otkrivanju naše jezične i kulturne povijesti, ali i planiranju i usmjeravanju zajedničke jezične i kulturne budućnosti iseljene i domovinske Hrvatske. ■

ENG An expert round table on Croatia and the Croatian Language in 2020 was held at Sydney's Macquarie University on the 30th anniversary of the recognition, in Australia, of Croatian as a distinct language and the 25th anniversary of the founding of the Croatian Studies Centre at Macquarie University.

Apel za hrvatsku autonomiju 25. travnja 1849. godine

Narodna skupština donijela je *Zahtijevanja naroda* u kojima se tražilo postavljanje Josipa Jelačića za bana, ujedinjenje hrvatskih zemalja i osnivanje samostalne vlade, saziv Hrvatskog sabora, ukidanje kmetstva, osnivanje narodne vojske, utemeljenje središnje banke itd.

Ban Josip Jelačić

vi “Opunomoćenog odbora saborskog kraljevine Hèrvatske, Slavonske i Dalmatinske” u Beču 25. travnja 1849. kralju Franji Josipu, moleći ga da izda rješenje o potvrdi zaključaka Hrvatskog sabora iz 1848. godine. Apel je sastavio Ivan Mažuranić, a supotpisali su ga Ambroz Vranyczany, Ivan Kukuljević Sakcinski i Franjo Žigrović Pretočki. Bio je to pokušaj spašavanja hrvatske autonomije, odnosno postignuća hrvatskog pokreta za narodno samoodređenje tijekom 1848./49. godine.

HRVATI POD VODSTVOM BANA JELAČIĆA

U nizu europskih zemalja 1848. izbile su revolucije. Iako su događaji na Apeninskom poluotoku, u Francuskoj, Habsburškoj Monarhiji, Njemačkom savezu i još nekim zemljama imali različito obilježje, ipak je u većini slučajeva bila riječ o prodoru novih snaga liberalno-demokratskog i nacionalnog usmjerenja, te o rušenju feudalizma i apsolutizma u korist građanskog društva. Europske revolucije 1848. godine, slikovito nazvane “proljećem naroda”, odrazile su se i na hrvatske prilike. Ukinuto je kmetstvo, sastao se novi Hrvatski sabor u kojem više nisu sjedili samo plemići i svećenici, a Hrvati su se pod vodstvom bana Josipa Jelačića s oružjem u ruci suprotstavili mađarskoj prevlasti.

U Zagrebu su narodnjaci 25. ožujka 1848. sazvali Narodnu skupštinu koja je donijela *Zahtijevanja naroda* – program u 30 točaka. Tražilo se postavljanje Josipa Jelačića za bana, ujedinjenje hrvatskih zemalja i osnivanje samostalne vlade, saziv Hrvatskog sabora, ukidanje kmetstva, olakšice za krajiško stanovništvo, osnivanje narodne vojske, utemeljenje središnje banke, uvođenje slobode tiska i

jednakosti pred zakonom, utemeljenje sveučilišta itd.

Nakon vatrenoga govora Lajosa Kossutha, Ugarski sabor je 11. travnja 1848. donio zakone kojima je ukinuo feudalne odnose i omogućio provedbu liberalnih reformi, ali je potpuno ukinuo hrvatsku autonomiju, ističući u isto vrijeme samostalnost i jedinstvenost zemalja ugarske krune od Karpata do Jadrana. Zakoni su propisivali da o svim državnim poslovima odlučuje Ugarski sabor u Pešti, u kojem bi sjedilo 406 zastupnika iz Ugarske i Erdelja i samo 40 hrvatskih zastupnika. Slavonske županije pridružene su Ugarskoj, Vojna krajina je ostala izdvojena, a Dalmacija nije ni spomenuta. Nazivom “Hèrvatska” obuhvaćene su samo tri županije (zagrebačka, varaždinska i križevačka). Hrvatski sabor sveden je na razinu “pokrajinske skupštine”, a ban je postao činovnik podređen mađarskoj vladi. Istodobno se veza između zemalja ugarske krune i ostatka Habsburške Monarhije iscrpljivala u osobi vladara koji bi vladao u suglasnosti s Ugarskim saborom i mađarskom vladom pa je to

Piše: **Željko Holjevac**

“**A** što da učini Hèrvatska i Slavonija? Zlo poznata od vlade, bi spletkami magjarskimi predana neviernoj politici Košutovoj i postavljena tim načinom na polje dvoličnosti. Imaše služiti Košutu, a pri sve tom držati s Austriom. U jednom slučaju i u drugom čekaše ju žig izdaje; u onom prema Austriji, jer se Košut od nje bio odelio; a u ovom prema Košutu, jer za njega govoraše zakon. – Bez obrane, bez prijatelja, stojaše puk sam i ostavljen, nalik na putnika, kojemu samom zamete pute po pustinji neizmiornoj. – Sama njegova moralna snaga izbavi puk iz toga položaja, puna sdvojenja.”

Tim riječima obratili su se člano-

bio temelj za stvaranje samostalne mađarske države koja bi obuhvatila i hrvatske zemlje.

PRVI GRAĐANSKI SABOR

Ban Jelačić je mislio kako je time prestao vrijediti stari hrvatsko-ugarski staleški savez pa je prekinuo odnose s mađarskom vladom i naredio lokalnim vlastima u Hrvatskoj i Slavoniji da se obraćaju isključivo njemu, dok se “ne osnuju novi temelji odnošenja između nas i krune ugarske u duhu slobode, samostalnosti, jednakosti i onako, kao što se to slobodnom i junačkom narodu pristoji”. Banskim pismom 25. travnja 1848. ukinuta je “svaka urbarialska daća, tlaka i desetina čarkvena” u Hrvatskoj i Slavoniji, a Jelačić je 18. svibnja 1848. osnovao Bansko vijeće – samostalnu hrvatsku vladu.

U Zagrebu se 5. lipnja 1848. sastao prvi građanski Hrvatski sabor, izabran uz ograničenje prava glasa prema imovinskom stanju i poreznoj osnovici. Zastupnici su se izjasnili za preustroj Habsburške Monarhije u saveznu državu u kojoj bi ujedinjena Hrvatska bila jedna od federalnih jedinica. Iako je jasno izrazio namjeru Hrvata da budu “slobodnim narodom u slobodnom austrijskom carstvu”, Sabor nije sasvim otklonio moguću “savez s ugarskim puci u smislu pragmatičke sankcije i na temelju slobode, jednakosti i bratinstva”, ali nije prihvatio travanjske zakone koje Mađari “ni saobćili nisu, nego su jih samo na pojedine vlasti razaslali”, istaknuvši da “trojedne kraljevine kao države od uvek slobodne i od

Hrvatski sabor 1848. godine

Ugarske nezavisne sadašnju vladu ugarsku priznati niti mogu niti hoće”.

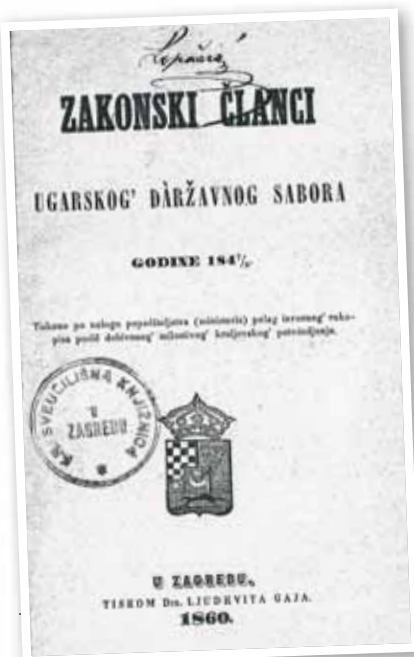
Dok su se događaji u Ugarskoj događali u sklopu političke posebnosti koju je bečki dvor morao poštovati, vladar nije mogao otvoreno istupiti protiv Mađara pa je na njihov zahtjev 10. lipnja 1848. potpisao dekret o Jelačićevoj smjeni, ali nije ništa poduzeo kako bi to i proveo. Jelačićevi pregovori s mađarskim predstavnicima o uzajamnom pomirenju u srpnju 1848. nisu dali rezultata pa se ban počeo pripremati za rat s mađarskom vladom koja nije poštovala hrvatsku posebnost. Istodobno se i bečki dvor, kojem je Jelačić bio odan, počeo pripremati za obračun s mađarskim pokretom koji se radikalizirao do te mjere da je zaprijetio opstanku Habsburške Monarhije kao cjeline.

“ŠTO BOG DADE I SREĆA JUNAČKA!”

Hrvatska banska vojska je 31. kolovoza 1848. ušla u Rijeku i pripojila tzv. Ugarsko primorje Hrvatskoj. Odmah nakon toga objavljen je 7. rujna 1848. rat mađarskoj vladi. Na čelu narodne vojske od 40.000 ljudi, uglavnom krajišnika starijih godišta, ban Jelačić je 11. rujna 1848. pod geslom “Što Bog dađe i sreća junačka!” prešao Dravu kraj Varaždina, vratio otuđeno Međimurje i ušao u Ugarsku. Kad

je i bečki dvor intervenirao u Ugarskoj, Jelačić je postao jedan od zapovjednika carske vojske koja je ratovala protiv pobunjenih Mađara. Novi habsburški vladar Franjo Josip, koji je stupio na prijestolje 2. prosinca 1848. godine, imenovao je Jelačića upraviteljem Rijeke i namjesnikom u Dalmaciji.

Franjo Josip je 4. ožujka 1849. nametnuo *Državni ustav za Carevinu Austrijsku*. Habsburška Monarhija postala je jedinstvena carevina koja se sastojala od jednoobraznih pokrajina s uskom samoupravom. Saborski odbor zamolio je kralja 25. travnja 1849. da se hrvatske zemlje zaista ujedine i da se zadrži hrvatska autonomija, ali je Franjo Josip odbio sve zahtjeve. Nakon sloma mađarske revolucije, ban Jelačić je pod austrijskim pritiskom 6. rujna 1849. morao proglasiti novi ustav i u Hrvatskoj. Iako su Hrvatska i Slavonija “posve nezavisno od Ugarske” 7. travnja 1850. uklopljene među ostale habsburške pokrajine, hrvatski je prostor ostao razjedinjen, a u sve habsburške zemlje, uključujući i Hrvatsku, uveden je 31. prosinca 1851. novi austrijski apsolutizam, nazvan Bachovim apsolutizmom. Unatoč vojničkoj pobjedi na bojniom polju, Jelačić je doživio politički poraz, a Hrvati su za “nagradu” dobili isto što su Mađari dobili za “kaznu”, kako se tada govorilo. ■

ENG Dates in history: A Croatian delegation is in Vienna on April 25th, 1849, where it petitions Emperor Franz Josef to issue an edict confirming the decisions of Croatian Parliament of 1848. Among the decision were those to appoint Josip Jelačić to serve as Ban (vicegerent), to unite the Croatian lands and to establish an independent government, to abolish serfdom, establish a national army and to found a central bank.

Hrvatski spomenici u Belgiji

Ožujak je bio mjesec kada se u Belgiji, u neboderu *Madou* Europske komisije, u kojemu je smještena Opća uprava za obrazovanje i kulturu, održala izložba Ministarstva kulture RH "Hrvatski spomenici na UNESCO-voj listi zaštićene svjetske baštine". Izložbu je organizirala hrvatska Misija pri EU u suradnji s Općom upravom za obrazovanje i kulturu Europske komisije. Osim postava izloženog u atriju nebodera *Madoua*, koji je jedan od najposjećenijih prostora ovoga arhitektonski modernoga zdanja i najveća zgrada u Belgiji, na ekranima se tijekom trajanja izložbe prikazivao i DVD "Croatia Homeland of Marco Polo" o kulturnoj i prirodnoj baštini Hrvatske, koji je potaknuo interes i pozitivne komentare službenika Komisije.

Pjesme Adriane Škunce na njemačkome i češkome

Iznimno, ali svakako zaslužen priznanje doživjela je hrvatska pjesnikinja i fotografkinja Adriana Škunca čija je zbirka pjesama u godinu dana čak dva puta prevedena. Njezin "Novaljski svjetlopis" objavljen je u Hrvatskoj 1999. godine, a zatim je lani objavljen na njemačkome, a nedavno i na češkome jeziku. Što reći o "Novaljskome svjetlopisu", a da ne bude ponavljanje? Riječ je o iznimnoj zbirci pjesama u kojoj Škunca nudi vrlo osobne pjesničke zapise, ali i znakovite fotografije inspirirane otokom Pagom koje obogaćuju te pjesme. Teško je tu podrediti što je važnije, bolje, što ostavlja dublji dojam na čitatelja tj. gledatelja... Za njemački prijevod zaslužan je Matthias Jacob, izdavač je Daedalus Verlag iz Münstera, grada u kojem je Škunca prošloga mjeseca bila gošća na glasovitome pjesničkom festivalu. Nedavni prijevod na češki potpisuje zaljubljenik u hrvatski jezik i kulturu Dušan Karpatsky. Taj prijevod predstavljen je u praškome Klementinumu.

Plesni centar *Tala* u Francuskoj

Nedavno je gostovao plesni centar *Tala* u Francuskoj s dvije predstave. Prvo je gostovanje realizirano na drugome izdanju međunarodnog festivala *Lille 3000* pod nazivom 'Europe XXL', koji je ove godine posvećen Istočnoj Europi i Istanbulu u povodu proslave 20. obljetnice pada Berlinskoga zida. Festival se održava od 14. ožujka do 12. srpnja, a tijekom četiriju mjeseca bit će izvedeno više od stotinu predstava, izložbi, predavanja, performansa i koncerata. Predstava 'Out of service' centra *Tala* izraelske koreografkinje Keren Levi odabrana je na međunarodnome natječaju. U njoj nastupaju Darko Japelj, Larisa Lipovac, Roberta Milevoj, Sonja Pregrad i Damir Klemenčić.

Drugo gostovanje, s predstavom 'Ne boj se, i mene je strah' organizirano je samo dan poslije i to na festivalu *Les Repe-rages*. U predstavi nastupaju Larisa Lipovac i Dražen Šivak, a koreografkinja je Ksenija Zec.

Hrvatska slikovnica u Bologni

Slikovnica Sanje Lovrenčić i Pike Vončine 'Mjesec u prosincu - dvanaest malih priča za sanjarenje' (Autorska kuća, 2008.) uvrštena je u godišnji izbor najkvalitetnijih knjiga za djecu, koji objavljuje Međunarodna dječja knjižnica u Münchenu. Knjiga je bila izložena na Međunarodnome sajmu dječje knjige u Bologni na

štandu Internationale Jugendbibliothek od 23. do 26. ožujka te je, uz recenziju, uvrštena u katalog 'The White Ravens 2009'. Što slikovnica 'Mjesec u prosincu' Sanje Lovrenčić nudi najmlađim čitateljima? Dvanaest kratkih priča koje su nadahnute ilustracijama Pike Vončine. Na prvi pogled čini se da je Mjesec glavni junak, no oko njega se događa mnogo toga neočekivanoga...

Nezaboravni TARARA DAY

Prijateljstvo novozelandskih domorodaca Maora i hrvatskih doseljenika otpočelo je prije 150 godina. Naši se sunarodnjaci nadaju da će ga uspješno prenijeti i na nove naraštaje

Članice Dalmatinskog kulturnog društva postavljaju štand

Napisao: **Slavko Žarnić** Snimila: **Mila Zdravković**

U zapadnome predjelu glavnoga grada Novog Zelanda Aucklanda, zvanom Waitakere, i na zemljištu koje je nekoć bilo vlasništvo doseljenika iz Makarskog primorja, 15. ožujka silno se mnoštvo posjetitelja odazvalo pozivu aucklandskoga Hrvatskoga kulturnog društva i predstavnika maorskih plemena na Dan zajedništva Maora i Hrvata ili kako ga Maori zovu - Tarara Day. (Maori su Hrvate prozvali Tarara jer su smatrali da prebrzo govore.) Pozivu su se odazvali i članovi i uprava Dalmatinskoga kulturnog društva u Aucklandu, čije je prijateljstvo s Maorima otpočelo prije 150 godina. U Klubu se nadaju da će roditelji to prenijeti djeci te da će se prijateljstvo nastaviti i ubuduće. Mjesto okupljanja je blagoslovio svećenik oko 10 sati ujutro, a ljudi su već u zoru pripremali sve potrebno za prodaju, reklamu, jelo i sve ono što bi izletnicima uljepšalo suh i topao jesenski dan. Na pozornici su se redali govornici, počevši od načelnika Waitakere, započinjući ceremonijalne govore dobrodošlice i upućujući pozdrave na maorskome, hrvatskome i engleskome jeziku. Među uzvanicima su bili prvi čovjek novozelandske vladajuće stranke, pet ministara, generalni konzul Republike Hrvatske, poglavice i predstavnici maorskih plemena. Nakon govora, folkloraši Dalmatinskoga kulturnog društva otplesali su kolo. Učenici osnovne škole iz Ranuija, predvođeni učiteljima, svojim nastupom zadivili su gledatelje. Sve prisutne, a

pogotovo one kojima je to bio prvi susret s dijelom hrvatske kulture i običaja, zadivila je raznovrsnost plesa i umijeće plesača, zvuci naše glazbe i ljepota narodne nošnje. Pjevačica koja je znalački otpjevala nekoliko pjesama također je nagrađena burnim pljeskom publike. Na red je došla klapa "Patria", ansambl "Kralj Tomislav" Hrvatskoga kulturnog društva u Aucklandu, oduševivši sve svojim dobro izvedenim programom. Nakon prigodne pjesme Kia Ora Tarara, nastupio je mješoviti pjevački zbor Dalmatinskoga kulturnog društva u Aucklandu i otpjevao nekoliko pjesama uz pratnju glazbene grupe "Tamburica".

Osim maorskih specijaliteta, posjetitelji su mogli kušati i hrvatske: janjetinu s ražnja, pržene lignje, kroštule, fritule i savijaču od jabuka. Prodavalo se i kupovalo, nudili su se suveniri i majice na kojima je pisalo Tarara Day. Mnogima će ovaj dan ostati u sjećanju kao još jedno lijepo druženje dvaju prijateljskih naroda, uz nadu i želju da će ga u ponovnim okupljanjima nastaviti njegovati i širiti. ■

Pozdravni govor predstavnika Maora

ENG Crowds of people flocked to Waitakere in New Zealand on March 15th, on land once owned by immigrants from the Makarska seaboard, answering an invitation from the Auckland Croatian Cultural Association and the representatives of Maori tribes on the day of Maori and Croatian unity the Maori know as Tarara Day. The invitation was also answered by the members and management of the Dalmatian Cultural Association in Auckland, whose friendship with the Maori started 150 years ago.

U namjeri da podrže stvaranje i publiciranje znanstvenih djela hrvatskih autora, **Zagrebački velesajam**, osnivač stalne godišnje nagrade, te **Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti** kao pokrovitelj i Odbor za dodjelu nagrade „Josip Juraj Strossmayer“ raspisuju

NATJEČAJ

- 1. Za najuspješnija znanstvena djela** autora koja su na hrvatskome jeziku objavljena u 2008. godini u Republici Hrvatskoj, kao i za djela autora u hrvatskoj dijaspori s područja društvenih, humanističkih, prirodnih, medicinskih, tehničkih i informacijskih znanosti na hrvatskome ili nekom od svjetskih jezika. Nagrada za svako znanstveno područje iznosi 15.000 kn netto i dodjeljuje se samo jednom znanstvenom djelu iz svakog područja. Za nagrađeno djelo, koje je rad više autora, novčana nagrada se ravnopravno dijeli. Uz novčanu nagradu dobitnicima se uručuje povelja.
- 2. Za najuspješniji izdavački pothvat** objavljen u 2008. godini u Republici Hrvatskoj s područja društvenih, humanističkih, prirodnih, medicinskih, tehničkih i informacijskih znanosti. Za svako znanstveno područje dodjeljuje se povelja nagrađenom nakladniku. Ukoliko je više nakladnika nagrađenog djela, svakome se uručuje povelja.

Djela objavljena tijekom 2008. godine prijavljuju:

- izdavačke kuće
- odgovarajuće znanstvene institucije ili
- skupina od najmanje tri kompetentna znanstvenika uz stručno obrazloženje.

Djela dostavljaju predlagatelji u dva primjerka uz fotokopiju recenzija na temelju kojih je djelo tiskano. Za znanstvena djela je potrebno priložiti pismenu suglasnost autora. U prijavi je potrebno istaknuti za koju nagradu i za koje se područje djelo prijavljuje. Pristigla djela ne vraćaju se predlagateljima.

Rok za prijavu: 11. svibanj 2009. godine.

Prijave se šalju na adresu:

ZAGREBAČKI VELESAM, 10020 Zagreb, Avenija Dubrovnik 15

(uz naznaku: za nagradu „Josip Juraj Strossmayer“).

Nagrade i povelje uručit će se na svečanosti uoči otvorenja Međunarodnog sajma knjiga i učila „Interliber“, 06. 11. 2009. godine u Preporodnoj dvorani Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Rezultati natječaja bit će objavljeni u dnevnim glasilima u studenom 2009. godine.

Odbor za dodjelu nagrade

Kako govorimo hrvatski?

Na književnoj večeri u Somboru, 21. ožujka, hrvatske su djevojčice iz Bačke krasnoslovile: "Zapla-kala sam hrvatski! Hrvatski govorim, šapćem hrvatski – volim hrvatski!" To je načelan odnos prema hrvatskomu jeziku koji se nastoji promicati. Uzor naravno traže u matičnoj domovini. A što mogu čuti u Hrvatskoj? Od najranijega smo djetinjstva naučili da se na zahvalu, tj. na *Hvala!*, odgovara barem *Molim!*, ako se već ne koristi neki opširniji uljudni izraz. Donedavno se takav način komunikacije zaista podrazumijevao, a sve ostalo smatralo se nedopustivom neodgojenošću i zapravo je bilo nezamislivo. Današnje je srozavanje svih temeljnih uljudbenih vrijednosti čak i to poremetilo, pa će vam brojne prodavačice u zagrebačkim trgovinama, a isto tako i namještenice u različitim uslužnim djelatnostima, umjesto *Molim!* važno proizvesti neki zvuk koji je teško označiti hrvatskom abecedom, a približno zvuči kao *mhm* ili *aha*. U najboljem ćete slučaju na svoje zahvaljivanje čuti odgovor: *Može, može!* Odgovor *Molim!* prepušta se starijima jer danas više nije moderno tako razgovarati.

Istodobno se i nadalje hrvatski jezik polako zamjenjuje engleskim. Tako je jedan hrvatski političar u medijima izvr-

Piše: Sanja Vulić

gnut ruglu zato što se negativno osvrnuo na natpis *PUSH* na vratima, umjesto hrvatskoga *GURNI*. Proglašen je nezalicom stranih jezika jer je upozorio da svi hrvatski građani ne moraju znati što znači *push*.

Tako danas pri zalaganju za hrvatski jezik valja upozoravati na temeljne jezične vrijednosti, a sve manje mjesta i vremena ostaje za obogaćivanje svakodnevnoga hrvatskoga rječnika promicanjem riječi iz hrvatske tradicije. Bilo bi npr. dobro početi još više rabiti stari hrvatski pridjev *zdvojan* usporedno s pridjevom *očajan*, te ne zaboravljati hrvatsku imenicu *dar* i pridjev *darivati* (jer *poklon* i *po-*

klanjati (se) imaju u hrvatskom i drugo značenje). Također bi valjalo nastojati rabiti izraz *postupno* umjesto *postepeno*, ili imenice *stube* umjesto *stepenice*, odnosno *postotak* umjesto *procent*, glagol *pomicati* umjesto *pomjerati* itd.

Nažalost, za takva razmišljanja i nastojanja sve je manje mogućnosti jer se kao osnovni zadatak nameće sprječavanje sve agresivnijega prodora slenga te sprječavanje rastakanja gramatičkoga sustava hrvatskoga književnoga jezika. Iz godine u godinu ta potreba postaje sve izraženijom. Uspjeh bi bilo znatno lakše postići kada bi sredstva javnoga priopćivanja u tom više pomagala prosvjetnim djelatnicima. ■

MANJINSKE VIJESTI

FESTIVAL AMATERSKOG TEATRA U LJUTOVU

SRBIJA - U Ljutovu, mjestu pokraj Subotice, 21. ožujka otvoren je XIII. festival amaterskog teatra posvećen 100-toj obljetnici rođenja Matije Poljakovića, najvećega dramatičara bačkih Hrvata.

Nakon svečanog otvorenja Festivala u mjesnom Domu kulture, domaćin HKUD "Ljutovo" premijerno je izvelo crnu komediju "Mamica je umrla dva puta" autora Vinka Mödernhofera, redatelja Nándora Klinockog, Mala scena Hrvatske čitaonice iz Subotice nastupila je s predstavom "Visoka politika", autora i redatelja Marjana Kiša, a HBKUD "Lemeš" iz Svetozara Miletića izveo je predstavu "U gostima" autora i redatelja Stipana Bunjevčeva. Nakon izvedenih predstava uručene su sljedeće nagrade: najbolja predstava HKUD-a "Ljutovo" Mamica je umrla dva puta; najbolji redatelj Nándor Klinocki; najbolji glumac Filip Ninčević, Mala scena; najbolja glumica Katarina Kovač,

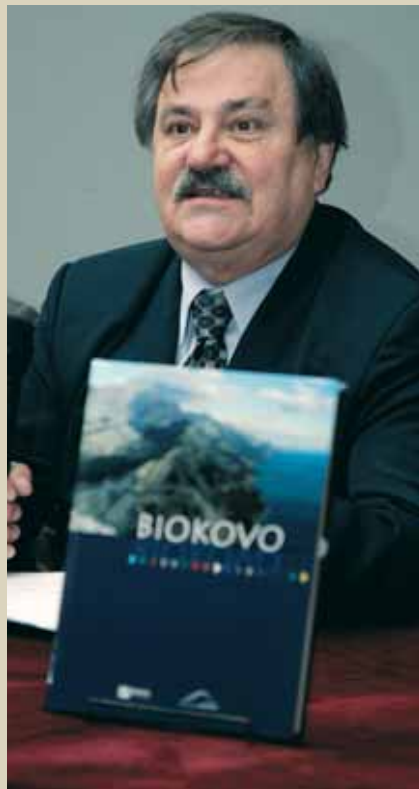

HBKUD "Lemeš"; najbolji tekst Marjan Kiš; najbolja sporedna muška uloga Darko Vojnić Hajduk, HKUD "Ljutovo"; najbolja sporedna ženska uloga Bernardica Ivanković, Mala scena; najbolji glumački par Marija Bagi i Dragan Markanović, HBKUD "Lemeš".

Prepuna dvorana gledatelja različite dobi imala je prilike vidjeti vrlo kvalitetne amaterske predstave. Ljutovčani su dobro poznati po svojim uspješnim predstavama tijekom svih ovih godina održavanja Festivala čiji su oni utemeljitelji i kao vrijedni entuzijasti nastoje ga sačuvati već trinaest godina.

Festival amaterskog teatra otvorio je ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov odavši priznanje organizatoru HKUD-u "Ljutovo" na trudu i ustrajnosti, istaknuvši: "Dramsko stvaralaštvo u hrvatskim udrugama nije često zastupljeno. U našim društvima najviše postoji folklor, tradicijska kultura, dok je stvaralaštvo u području drame manje zastupljeno. To ranije nije bilo tako, kad nije bilo mas-medija i interneta, drama i dramsko stvaralaštvo bilo je prisutno ne samo u gradu nego i u selima."

Dan uoči otvorenja Festivala kao gosti su nastupili članovi Amaterskog kazališta "Petar Hektorović" iz Starog Grada s Hvara s komedijom "Junačina Prčetine gornje". (Marija Hećimović)

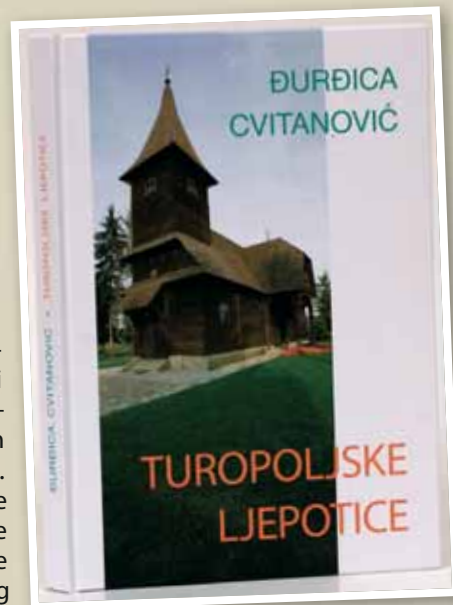

IZVRSTAN PRIKAZ BIOKOVA

Fotomonografija "Biokovo", objavljena krajem 2008. godine u izdanju nakladnika "Graphis" i sunakladnika Javne ustanove "Park prirode Biokovo", predstavljena je nedavno u Zagrebu. O knjizi su govorili direktor JU "Park prirode Biokovo" Ante Cvitanović, urednik monografije mr. Roman Ozimec te recenzenti dr. Nenad Buzjak i doc. dr. Mladen Kučinić. Svi govornici zahvalili su grupi od čak 16 autora tekstova i 30 autora fotografija, koji su na 292 stranice u boji donijeli izvrstan prikaz Biokova, od geografije i geologije, preko flore i faune, pa do sakralne arhitekture i ostalih kulturno-povijesnih spomenika na biokovskome području. Posebna zahvala upućena je pokojnome franjevačkom svećeniku Juri Radiću, teologu i prirodoslovcu, "duhovnom ocu" Parka prirode, osnivaču "Malakološkoga muzeja" i Instituta "Planina i more", o kojemu je poglavlje u monografiji napisao o. Gabrijel Jurišić. Predstavljajući su napomenuli kako monografija želi potaknuti na brižniji odnos prema "dragulju naše baštine", a podjednako je namijenjena i dobrim poznavateljima Biokova i onima koji će tek posjetiti krajolik gdje "gore cvjetaju kamenjem".

'TUROPOLJSKE LJEPOTICE' ĐURĐICE CVITANOVIĆ

U knjizi u izdanju *Kajkavskoga spravišća* riječ je o drvenim seljačkim crkvama turopoljskoga kraja koje su, prema autoričinim riječima, u baroknoj arhitekturi sjeverne Hrvatske najviši doseg narodnoga graditeljstva. Kapelice su bile mnogobrojne, posebno na područjima gdje je uspijevao hrast lužnjak, i ta vrsta spomenika kulturne i sakralne baštine proriđena je na jedva četrdesetak primjeraka izgrađenih od 17. stoljeća do kraja 19. stoljeća. Tradicija gradnje u drvu najdublje se ukorijenila u Turopolju, području koje se smatra kolijevkom drvene sakralne arhitekture u Hrvatskoj, gdje se - zbog tradicije i čvrstoće hrasta od kojega su sazdane - i sačuvalo najviše kapela. Od tih vrhunskih djela sakralne i narodne graditeljske baštine Cvitanović je iscrpno obradila tri kapele - sv. Jurja u Lijevim Štefankima, sv. Barbare u Velikoj Mlaci i sv. Ivana Krstitelja u Buševcu. Podatke i izvore autorica je pronašla u glinskome, sisačkome, karlovačkome, jastrebarskome i mrežničkom dekanatu.

"POREČ, GRAD I SPOMENICI"

Knjiga povjesničara umjetnosti dr. Milana Preloga (Osijek 1919. - Zagreb 1988.) "Poreč, grad i spomenici" u izdanju Instituta za povijest umjetnosti predstavljena je nedavno u Pomorskom i povijesnom muzeju Hrvatskoga primorja u Rijeci. Prvo izdanje knjige "Poreč, grad i spomenici" tiskano je prije oko pedeset godina, a u njoj je, prema riječima akademika Tonka Maroevića, objavljena prva sustavna interpretacija graditeljskoga naslijeđa na hrvatskome prostoru, "prvi put je jedna urbana struktura sagledana u cjelini i razmotrena u svim aspektima svoje dijakronije i složene stratifikacije". Uz akademika Maroevića, knjigu su predstavili urednica knjige Snješka Knežević i Marijan Bradanović s riječkoga Filozofskoga fakulteta. Milan Prelog obilježio je svojim radom kao znanstvenik i teoretičar, konzervator i sveučilišni profesor više od četrdesetljeća hrvatske povijesti umjetnosti.

'DIJALOGOM KROZ STOLJEĆA' JANJE PRODAN

Dr. Janja Horvat (r. 1951. u Santovu/ Hercegszántó, Mađarska) pripada vodećim intelektualcima u sklopu etničke elite Hrvata u Mađarskoj. Profesorica je na Katedri za hrvatski jezik i književnost Slavističkoga instituta Sveučilišta u Pečuhu. Godine 2008. navedeni "Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj" objavio je zbirku znanstvenih i stručnih radova dr. Janje Prodan, pod naslovom "Dijalogom kroz stoljeća". Recenzent knjige je cijenjeni hrvatski kroatist, prof. dr. Stanislav Marjanović. Rad koji u ovoj knjizi treba posebno pohvaliti svakako je "Poetika naslova". Svi koji se bave prevodenjem trebali bi ga pročitati jer, kako ispravno zaključuje dr. Janja Prodan, "svako književno djelo (jednako tako i kazališno i filmsko) kada prelazi jezičnu granicu i postaje činjenicom jedne druge literature (kulture), postaje i ostaje prepoznatljivo upravo po naslovu, koji stoji u suštinskom odnosu sa sadržajem djela, njegovom porukom ili tematikom". Kao baštinica dviju starih i razvijenih europskih kultura, ona navedenu istinu osjeća i kao svoj svakidašnji život. Knjiga "Dijalogom kroz stoljeća" vrijedan je prilog hrvatsko-mađarskim kulturnim vezama i proučavanju povijesti ovih veza. (Đ. Vidmarović)

Gordana Turić: "U viteza krunica"

Zagrebački branitelji dobili su dosad najveći spomenik za svoje herojstvo u Domovinskom ratu. No, to nije novi spomenik na nekom gradskom trgu. Ovaj put to je spomenik na papiru, u knjizi! Štoviše, u čak pet knjiga! Udruga roditelja poginulih branitelja Domovinskog rata grada Zagreba i Gordana Turić, koja je i autorica, upravo su izdali i predstavili monumentalno peterosveščano djelo pod nazivom "U viteza krunica: Zagreb u hrvatskom obrambenom i osloboditeljskom Domovinskom ratu. Spomenica životima darovanim idealu hrvatske države". U pet knjiga, na 3.586 stranica, objavljeno je čak 3.317 fotografija i 1.126 crteža. Glavninu knjiga čine biografije zagrebačkih branitelja, popraćene njihovim fotografijama, koji su poginuli u ratu, ili su nestali, ili su kasnije stradali u različitim okolnostima. Glavnina ovih biografija, njih 1.236, i rođenih Zagrepčana, i onih koji su imali u njemu boravište, odnosi se na vrijeme do 15. siječnja 1998., do dana kada je hrvatsko Podunavlje ponovno reintegrirano u sastav hrvatske države, i kada je zapravo i simbolično završena srpska okupacija Hrvatske. U knjigama su objavljene biografije 745 poginulih branitelja, 41 nestalog te njih još 450 koji su stradali u različitim okolnostima. Tu su još imena i osnovni podaci o 29 branitelja koji su također poginuli i umrli, ali o njima nije bilo moguće dobiti detaljnije podatke. Ni to nije, međutim, sve. Jer u posljednjoj, petoj knjizi objavljeni su i najosnovniji podaci o još sedamstotinjak zagrebačkih branitelja koji su umrli i nakon 15. siječnja 1998. godine. Urednik ove edicije je Miro Brčić, crteži su djelo Želimira Ivanovića, a dizajn je djelo Tihonija Brčića. (Večernji list)

Promocija knjige u Zagrebu

Uskoro "100 tamburaša" u Beču

Nakon domovinskih koncerata, najveći tamburaški orkestar na svijetu, "hrvatska tamburaška reprezentacija", marljivo se priprema za prvi inozemni koncert Hrvatsku tamburašku rapsodiju koja će se održati 14. svibnja u *Wiener Konzerthausu* u Beču. "Prvi je to iskorak jedinoga i najvećega tamburaškog orkestra da gostuju izvan domovinskih granica u jednoj takvoj uglednoj dvorani", naglasio je Martin Vuković, predsjednik društva "Šokadija" Zagreb. Uz orkestar "100 tamburaša" (ove godine sudjeluje 106 tamburaša), u programu će sudjelovati i tamburaši iz zemlje domaćina, Austrije: Ivica Orlić (Beč), Aleksander i Konrad Robica (Uzlop)...

Filjak u središtu novoga diskografskog projekta

Početkom travnja predstavljen je novi diskografski projekt kojemu je u središtu pozornosti prerano umrli Ranko Filjak, a projekt nudi sjajne interpretacije cijenjenoga hrvatskog pijanista i glazbenoga pedagoga. Predstavljanje je bilo upriličeno u HNK u Zagrebu, a nazočni su bili Prerad Detiček,

Milan Horvat, Marija Barbieri, Vladimir Krpan, Dalibor Cikojević te Martina Filjak, umjetnikova kći. Važan je podatak da je upravo ona glazbena urednica projekta. A Martina Filjak je, zajedno s producenticom izdanja Marijom Barbieri, nakon dugoga preslušavanja golemoga snimljenog repertoara Ranka Filjaka, koji se nalazi u fonoteci Hrvatskoga radija, odabrala snimke za ovaj značajni CD. Treba istaknuti da je prerano umrli Ranko Filjak pijanist izrazite osobnosti te je zaslužan i za prve hrvatske izvedbe nekoliko kapitalnih djela svjetske pijanističke literature. I za kraj još jedna dobra vijest: u pripremi su monografija i trostruki CD u izdanju *Orfeja* s Filjkovim najboljim interpretacijama. (A. Fa.)

MATICA PRIPREMA NOVU RUBRIKU POD NAZIVOM "Matičin fotoalbum"

Imate li sliku za Matičin fotoalbum? Ako niste sigurni, pretražite stare albume, kutije, ladice, tavane... tamo se, zasigurno, krije 'blago' za našu rubriku.

Kakve nas fotografije zanimaju?

U načelu, sve fotografije koje imaju veze s Hrvatima diljem svijeta, dakle snimke koje prikazuju njihov obiteljski, radni, društveni, vjerski... život. Vremenski raspon je od najstarijih fotografija do onih snimljenih krajem prošloga stoljeća.

Kako slati fotografije?

Vaša nam je fotografija potrebna isključivo u digitalnom obliku. Dakle, klasičnu fotografiju treba kvalitetno skenirati, i to u zadovoljavajućoj rezoluciji, i zatim poslati na e-mail adresu: casopis.matica@gmail.com

No, to nije sve...

Fotografiju treba što detaljnije i potpunije potpisati. To znači napisati sve poznate (ili pretpostavljene) podatke, kao npr. gdje i kada je fotografija snimljena, što i tko je na fotografiji (osobe, udruge, događaji, zgrade, krajolici i sl.), tko je snimio i tko je vlasnik fotografije.

Objava i pohranjivanje

Sve fotografije koje zadovoljavaju našim stručnim i tehničkim kriterijima bit će pohranjene u fotoarhivi Muzeja hrvatskog iseljništva u osnivanju. Ujedno ćemo nastojati da što veći broj fotografija objavimo u *Matici* kao i na našem WEB portalu (www.matis.hr).

Neka i vaša fotografija, koju ćete možda već u sljedećem broju *Matice* ugledati, bude kamenčić u velebnom mozaiku hrvatske iseljeničke povijesti!

MATICA magazine is preparing a new section called the Matica Photo Album. Readers will create the section with their submissions of emigrant-topical photos. The photos will be accepted in digital form at the e-mail address casopis.matica@gmail.com. All photos meeting the criteria will be stored in the photo archive of the future Croatian Emigrant Museum.

zabavna

- 1** **Halid Bešlić** - Dvadesete
album: Halid Bešlić 08, 2008. / Hit Records
- 2** **Miroslav Škoro** - Domovina
HRF 2009.
- 3** **Leo i Trenk** - Poljubac pomirenja
Zlatne žice Slavonije - Požega 2008.
- 4** **Zoran Jelenković** - Divlja ruža
Hit Records
- 5** **Neda Ukraden** - Kad sam kod kuće
HRF 2009.
- 6** **Armin** - Ne mogu da te ne volim
Hit Records
- 7** **Miroslav Škoro** - Jorgovan
Hit Records
- 8** **Magazin** - Voda teče
HRF 2009.
- 9** **Maja Blagdan** - Sretna žena
Croatia Records
- 10** **Maja Šuput** - Poljubi me kraj rijeke
Hit Records

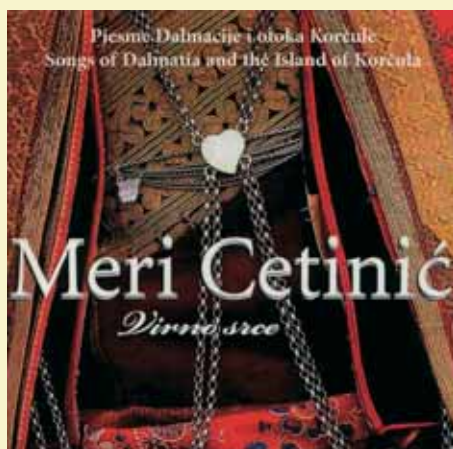
pop&rock

- 1** **Toše Proeski** - Srećo ne krivi me
Hit Records
- 2** **Franka Batelić** - Pjesma za kraj
Hit Records
- 3** **Tony Cetinski** - Od milijun žena
Hit Records
- 4** **Rusvaj** - Što će mi ljubav
Hit Records
- 5** **Hari i Nina** - Ne mogu ti reći što je tuga
album: HRF, 2009. / HRF 2009.
- 6** **T.B.F.** - Data
Menart
- 7** **Bojan Marović** - Svejedno
Hit Records
- 8** **Priljavo Kazalište** - Da mogu ispočetka
album: Tajno Ime, 2008. / Croatia Records
- 9** **Ramirez** - Sedam
DOP/Menart
- 10** **Pink studio** - Jutro poslije
DOP/Menart

U2 će u Zagrebu održati dva koncerta

Zbog nezapamćenog interesa obožavatelja za zagrebački koncert 10. kolovoza, U2 će u sklopu svoje turneje nastupiti u Zagrebu i 9. kolovoza, objavili su organizatori i zagrebački gradonačelnik Milan Bandić na konferenciji za novinare. Sa 63.000 prodanih ulaznica u samo dva sata, prodaja u Zagrebu srušila je sve rekorde i to je najbrže rasprodani koncert na otvorenome u ovome dijelu svijeta, rekao je Vladimir Ivanković, direktor lokalnoga organizatora Lupa promocije. Aktualna turneja U2 prva je nakon turneje "Vertigo" 2005./2006., a prati je njihov 12. studijski album "No Line On The Horizon".

Novi CD Meri Cetinić "Virno srce"

Glazbenica i autorica iznimnog talenta i zavidne karijere nakon trogodišnje stanke pripremila je, kao i uvijek s puno entuzijazma, novi album za svoju mnogobrojnu publiku. Poznata Splićanka blatskoga podrijetla, uvijek vjerna svojim korijenima, nazvala je album *Virno srce* uz posebnu napomenu da je riječ o pjesma-

ma Dalmacije i otoka Korčule. Kada uzmete ovaj CD u ruke, odmah ćete postati svjesni profinjenosti, pažnje i ljubavi s kojom je pripreman. Apsolutno sve govori tome u prilog, od izbora fotografija sjajnoga Ive Pervana preko tekstova do, naravno, glazbe i interpretacije. *Virno srce* sadrži 13 pjesama, što tradicionalnih, što autorskih, a kao gosti se pojavljuju i Ivana Burić, klape Fa Lindo, Tiramol i Ivan Grozni, zatim Sandro Bačić (koji je uz Meri i producent albuma), Vinko Didović, Ante Cetinić i mnogi drugi.

ŠUME REPUBLIKE HRVATSKE

najvrijednije prirodno bogatstvo

Republika Hrvatske ima gotovo 250 godišnju tradiciju u gospodarenju šumama na načelima racionalnosti, održivosti i potrajnosti. Gotovo 95% naših šuma su prirodne s velikim blagotvornim utjecajem na okoliš pa ne čudi što je Hrvatska peta zemlja u Europi po količinama pitke vode. Republika Hrvatska je šumovita zemlja, šumama i šumskim zemljištem prekriveno je čak 44% kontinentalne površine, a više od 80% šuma je u državnom vlasništvu kojim gospodare Hrvatske šume d.o.o. U 2002. godini Hrvatske šume d.o.o. dobile su akreditirani certifikat FSC za čitavu površinu od 2,0 milijuna hektara što je međunarodna potvrda da se našim šumama gospodari racionalno, dugoročno održivo i prema strogim ekološkim, socijalnim i ekološkim standardima.

Hrvatske šume su riznica biološke raznolikosti RH jer u njima nalazimo više od 260 autohtonih drvenastih vrsta i približno 4500 biljnih vrsta, dok je gospodarski značajno čak 60 autohtonih vrsta drveća. U našim šumama raste najvrsniji hrast lužnjak u svijetu. Za njega vrijedi uzrečica da je poput dragulja među biserima, posebice se to odnosi na slavonski hrast kod Vinkovaca. Hrvati su kroz povijest pokazali da znaju s drvom. Višestoljetna tradicija u preradi i obradi drva ima niz uspješnih primjera. Bačve francuskih vinara u prošlosti su često bile izrađivane iz slavonske hrastovina, a upravo naš *Quercus robur* krase mnoge palače Južne Amerike. Parlamenti, crkve, prestižni hoteli i luksuzne vile u svojim promidžbenim materijalima danas ističu kako ih – pored niza drugih umjetnina i vrijednosti – krase i hrast iz Slavonije.

Klimatske promjene uvjetovane ljudskom aktivnošću jedan su od najvećih izazova vremena u kojem živimo. Upravo su šume te koje smanjuju alarmantne količine ugljičnog dioksida u atmosferi. Tijekom jednog dana, jedan hektar šume veže oko 900 kg ugljičnog dioksida, a u isto vrijeme oslobađa oko 600 kg kisika. Zbog toga je potrajno gospodarenje, koje podrazumijeva korištenje šuma na način i u obimu koji ne vodi do njihova propadanja već do stalnog povećanja drvene zalihe, garancija da će u blagodatima naših šuma uživati i budući naraštaji.

Monumentalne pisanice za promociju turizma

Na inicijativu Koprivničko-križevačke županije, na zagrebačkome Trgu sv. Marka postavljena je velika uskrсна pisanica, djelo Udruge hlebinskih slikara i kipara naive, koju je simbolično primio predsjednik Vlade RH Ivo Sanader. Tim projektom županijske Turističke zajednice želimo promovirati našu županiju i naivnu umjetnost koja je svojevremeno u svijetu bila prepoznatljiva, rekao je župan Koprivničko-križevačke županije Darko Koren. U posljednjih 15 godina naiva je zamrla, a tim projektom želimo oživjeti fenomen naive i promovirati ga diljem svijeta, rekao je Koren napomenuvši kako je još jedna pisanica postavljena na Trgu bana Jelačića, a da će ukupno osam biti postavljeno u Hrvatskoj te isto toliko u svijetu. Za taj jedinstveni projekt interes su pokazale i turističke zajednice velikih europskih gradova te će tako jaja biti postavljena u velikim svjetskim metropolama.

Skulptura 'Mladenci' u kiparevu rodnom kraju

U komunalno-hortikulturno uređenome parku na predjelu Gaza kraj Trilja, u Sinjskoj krajini, nedavno je otkrivena brončana skulptura 'Mladenci', rad akademskoga kipara Stipe Sikirice. Skulpturu su u nazočnosti mnoštva posjetitelja otkrili splitsko-dalmatinski dožupan Luka Brčić i mladi alkar Mario Šušnjara, a Sikirica je i njome udahnuo i osvježio kulturnu baštinu ne samo triljskog kraja. Kipar Sikirica je svime oduševljen, no kaže kako skulptura 'Mladenci' ne simbolizira njegov povratak zavičaju jer ga sa sobom nosi od rođenja. Radostan je što su njegovi sumještani dobili tu skulpturu koju su odavno željeli. "Moja rodna Jabuka i Trilj su dobili prvi likovni punkt, odnosno oplemenjeni prostor, koji sam nosio cijeli život", rekao je kipar. (N. Musulin)

Predstavljen hrvatski dvoručni robot

Projekt temeljen na najmodernijoj robotskoj tehnologiji u Hrvatskoj "Automatska montaža dvoručnim robotom" predstavljen je nedavno na Fakultetu strojarstva i brodogradnje u Zagrebu. Direktor Hrvatskoga instituta za tehnologiju (HIT) Pero Munivrana obavio je redoviti nadzor projekta i o njemu razgovarao s novinarima. "Robot je tehnološko čudo i nastavak je ranijeg projekta", rekao je Munivrana, dodavši kako ga financiraju HIT i hrvatske tvrtke. Napomenuo je kako HIT s dva milijuna kuna financira taj projekt, odnosno složeni robotski sustav koji bi poput čovjeka trebao obavljati složene operacije montaže. Smatra kako će robot pojačati automatiku u industriji jer već sada može zamijeniti rad dva do tri čovjeka.

Za 'bijeले rode' u Čigoču

Direktor Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost Vinko Mladineo i ravnateljica Javne ustanove za zaštićene prirodne vrijednosti Sisačko-moslavačke županije Marija Vizner potpisali su ugovor kojim Fond s gotovo 200.000 kuna podupire projekt "Bijela roda", odnosno sanaciju krovišta kuća na kojima se gnijezde rode. Potpisivanju je nazočila i predsjednica saborskog Odbora za zaštitu okoliša Marijana Petir, koja je inicijator toga projekta.

Vesna Petrić Miss Moda & Musica

U Räberhusu, Niederbipp (SO) izabrani su 28. 3. 2009. ovogodišnji Miss i Mister Moda & Musica. U mnogobrojnoj publici (čak i iz susjednih zemalja) bile su obitelji i prijatelji natjecatelja, a izbor je organiziran da bi pružio priliku talentiranim pjevačima i manekenima. Uz osam finalista i osam finalistica, sudjelovala je i Hrvatica Vesna Petrić (21, Langenthal). Vesnu je, nakon pet sati programa međunarodni žiri proglasio pobjednicom natjecanja Miss Moda & Musica 2009. Pobjeda je Vesni osigurala ugovor s modnom agencijom u Švicarskoj s kojom će raditi idućih godinu dana. Na pobjedi joj je, uz obitelj, čestitala i hrvatska zajednica u Švicarskoj, a vijest objavio portal www.hrvati.ch

RUKOMETNI PORAZI I POBJEDE

Hrvatski prvak u rukometu, zagrebačko Croatia osiguranje, nije se uspjelo plasirati u polufinale Lige prvaka. Nakon što je prvi dvoboj protiv njemačkoga prvaka Kiela u Zagrebu završio bez pobjednika (28 : 28), Nijemci su u uzvratu slavili s 31 : 27. Rukometašice Podravka Vegete uvjerljivom su pobjedom na domaćem terenu protiv bečkog Hypa osvojile Regionalnu ligu. Inače, hrvatske rukometašice će u kvalifikacijama za EP sljedeće godine igrati s reprezentacijama Makedonije, Nizozemske i Litve. Dvije prvoplasirane ekipe izborit će nastup na kontinentalnoj smotri koja će se od 9. do 19. prosinca 2010. održati u Norveškoj i Danskoj. Hrvatska muška reprezentacija nakon pobjede u gostima protiv Slovačke ostvarila je i očekivanu pobjedu nad Grcima čime je s Mađarskom gotovo osigurala nastup na EP-u u Austriji sljedeće godine.

GOLOVI KLASNIĆA I EDUARDA ZA REPREZENTACIJU

Hrvatski nogometaši uspješno su odradili prvu kvalifikacijsku utakmicu u 2009. te slavili u gostima protiv Andore 2 : 0. Oba pogotka za Hrvatsku pala su u prvome poluvremenu, a postigli su ih "povratnici" Ivan Klasnić i Eduardo da Silva. Protiv već sada "starih mušterija" iz Andore, koje smo pobijedili u svih šest utakmica uz razliku pogodaka 24 : 0, izabranici Slavena Bilića nisu pružili nimalo sjajnu predstavu, naprotiv, igrali su baš onoliko koliko je bilo dovoljno. U 15. minuti Hrvatska je odigrala sjajnu akciju, iz prvih dodira, koju je završio Klasnić udarcem u suprotni kut andorskoga vratara. Konačni rezultat postavio je Eduardo da Silva u 35. minuti uklizavši na Klasnićovo dodavanje ispred vratara.

JUGOPLASTIKA ZA SVA VREMENA

Početkom travnja (6. travnja) prošlo je 20 godina od kada su košarkaši splitske Jugoplastike ostvarili povijesni uspjeh kada su kao potpuni autsajderi prvi put osvojili titulu prvaka Europe. Legendarna momčad trenera Božidara Maljkovića na "Final Fouru" u Münchenu nije bila favorit u društvu Maccabija, Barcelone i Arisa, no na krilima Tonija Kučka, Dina Rađe, Velimira Perasovića, Gorana Sobina i ostalih sjajnih igrača Splitsani su pokorili Europu osvojivši prvi od triju uzastopnih naslova prvaka. Osim Jugoplastike, s tri naslova zaredom može se pohvaliti samo ASK Riga (1958. - 1960.).

JUG POBJEDNIK REGIONALNE LIGE

Vaterpolisti dubrovačkoga Juga Croatije osiguranja osvojili su naslov prvaka regionalne Jadranske lige. Jugaši su natjecanje završili s 39 osvojenih bodova, jednim više od drugoplasiranoga crnogorskog Jadrana CKB iz Herceg-Novoga. Treće mjesto s 36 bodova osvojio je crnogorski Primorac iz Kotora, a četvrto zagrebačka Mladost s jednakim brojem bodova kao i kotorski Primorac. Inače, poredak u regionalnoj ligi odlučivao je i o početnim mjestima u doigravanju za naslov prvaka Hrvatske, koji brani Jug CO. Dubrovčani su osigurali prvo mjesto za doigravanje, a Mladost drugo.

ANČIĆ PREDAVAČ NA HARVARDU

Najbolji hrvatski tenisač Marin Čilić zadržao je 18. mjesto na ATP ljestvici, a Ivo Karlović popravio je plasman za jedno mjesto i trenutačno je 26. Mario Ančić, koji se oporavlja od bolesti, pao je s 30. mjesta na 33., a Ivan Ljubičić ostao je na 68. mjestu. Tijekom nastupa na američkome kontinentu Mario Ančić gostovao je na proslavljenome američkom sveučilištu Harvardu, gdje je održao predavanje na Pravnome fakultetu. Ančić je studentima predavao o ugovorima u profesionalnome športu i razvoju ATP Toura, a zatim odgovarao na njihova pitanja, počašćen što je dobio priliku da održi predavanje na jednome od najboljih fakulteta na svijeta.

PRESKARU POBJEDA, ZAGREBU SP

Boksač Mario Preskar nakon tri runde i ne baš kvalitetne borbe pobijedio je Zuraba Nonijašvilija u ukrajinskome Čerkasiju. Preskar je predajom protivničkoga kuta došao do 15. pobjede u karijeri, a Gruzijcu nanio šesti poraz. U Zagrebu je održano 10. svjetsko prvenstvo u sinkroniziranome klizanju, na kojem su nastupile 23 ekipe s 460 klizačica iz 18 zemalja. To je, nakon 2004. godine, drugo svjetsko prvenstvo u sinkroniziranome klizanju koje se organizira u glavnome gradu Hrvatske koji je postao jedini grad s dvostrukim domaćinstvom. Pobjedu je odnijela ekipa Kanade, dok su hrvatske predstavnice zauzele 20. mjesto.

ĆIRO I BIH PREMA SP-U U AFRICI

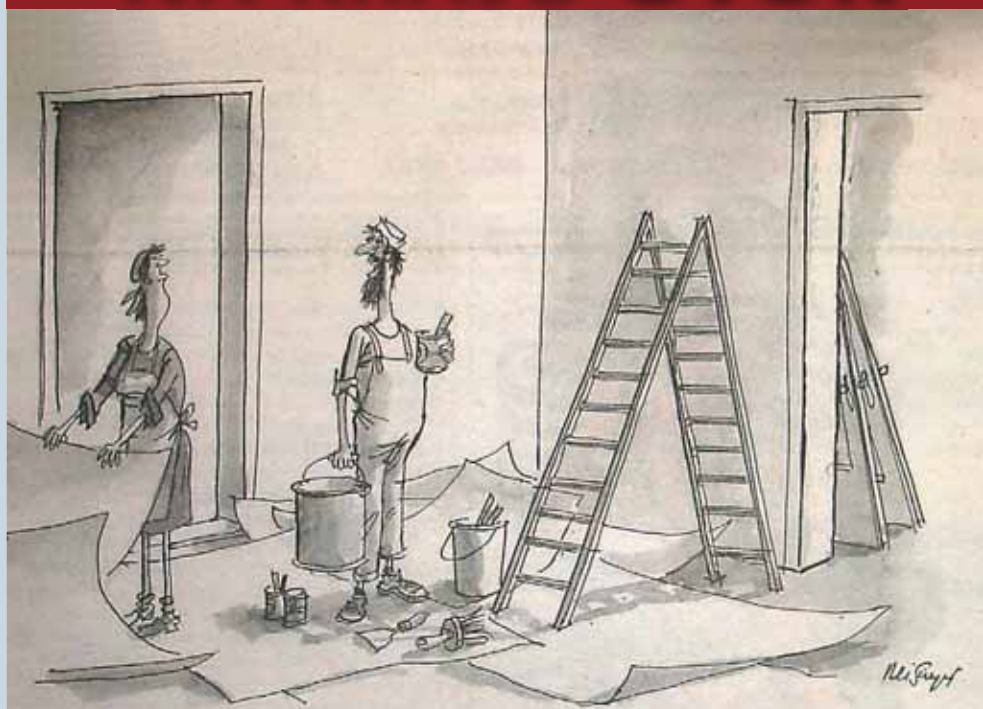
Dvije pobjede Bosne i Hercegovine protiv Belgije (4 : 2 u gostima i 2 : 1 u Zenici), tijekom europskih kvalifikacija za SP 2010. godine, gurnule su momčad Ćire Blaževića u poziciju najugodnije- ga iznenađenja izlučnoga natjecanja. Posjetitelji službene stranice Međunarodne nogometne federacije (fifa.com) najviše su impresionirani reprezentacijom Bosne i Hercegovine koju vodi Miroslav Ćiro Blažević. BiH se trenutno nalazi na drugome mjestu kvalifikacijske skupine 5 s 12 bodova iz šest utakmica. Španjolska je prva s maksimalnih 18 bodova, a do kraja kvalifikacija Ćirini "vitezovi" moraju još igrati protiv Armenije, Estonije, Turske i Španjolske, a povijesni plasman na SP-u samo je u njihovim rukama jer s glavnim suparnikom Turskom igraju na domaćem terenu.

DINAMO OPET VODI U 1. HNL-U

Nogometaši Dinama ponovno su vodeća momčad T-Coma 1. hrvatske nogometne lige. Dinamo je slavio u trile- ru u Vinkovcima protiv Cibali- je s 4 : 3 i tako iskoristio poraz Hajduka koji je izgubio u Osijeku 1 : 0. Slavonci su se tako pokazali ka glavni 'krojači' prvenstva jer su Vinkovčani prije dva kola uspjeli na svojem travnjaku osvojiti bod protiv Hajduka, a Osijek na gostovanju kod Dinama. Inače, Dinamo je popravio plasman za jedno mjesto na najnovijoj mjesečnoj ljestvici najboljih svjetskih klubova prema izboru Instituta za nogometnu povijest i statistiku (IFFHS). Sa 144 boda drži 57. mjesto, a značajni skok učinio je i Hajduk, koji se sa 188. mjesta probio na diobu 159. mjesta.

NA KRAJU OTON

— *Kao slikar bio sam uporni pobornik modernih tendencija. Međutim, u zadnje vrijeme sam se preorijentirao na čisti realizam.*

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

**Za svakog po
nešto - kultura,
školstvo, znanost,
šport, manjine,
nakladništvo,
informacije,
muzej...**

"Misija Hrvatske matice iseljenika je očuvanje i razvitak hrvatskoga kulturnoga identiteta, materinskoga jezika i običaja Hrvata koji žive izvan matične zemlje. Uz kulturne i društvene aktivnosti podupiremo projekte iz svih područja ljudske djelatnosti od gospodarstva do športa, koji doprinose afirmaciji hrvatskoga imena u svijetu."

— Danira Bilić, ravnateljica HMI-a

Čitajte - Maticu, Hrvatski iseljenički zbornik i WEB portal HMI

Sudjelujte u našim ljetnim programima:

**RADIONICA
NARODNIH
NOŠNJI -
"HRVATSKA
ETNORIZNICA"**

Pučića, otok Brač,
20. - 30. srpnja

**LJETNA ŠKOLA
HRVATSKOGA
FOLKLORA**

Biograd na moru,
10. - 21. kolovoza

**SEMINAR
"STVARANJE
KAZALIŠTA"**

Pučića, otok Brač,
19. - 28. lipnja

**ŠKOLA HRVATSKOGA
JEZIKA I KULTURE**

(za djecu od 9-16 godina)

Novi Vinodolski,
20. - 31. srpnja

**ECO-HERITAGE
TASK FORCE**

Rovinj, 19. srpnja -
8. kolovoza

**ŠKOLA
HRVATSKOG
JEZIKA I KULTURE**

Zagreb,
28. lipnja - 25. srpnja

Adresa središnjeg ureda: **HRVATSKA MATICA ISELJENIKA / CROATIAN HERITAGE FOUNDATION**

Trg Stjepana Radića 3, 10 000 ZAGREB, HRVATSKA / CROATIA

tel: (+385 1) 61 15 116, fax: (+385 1) 61 11 522, E-mail: hmi-info@matis.hr WEB: www.matis.hr

HMI DUBROVNIK

Kralja Tomislava 5
20 000 DUBROVNIK
tel: (+385 20) 43 68 10
E-mail: hmi@du.htnet.hr

HMI PULA

Carrarina 7 (bivša Balotina)
52 100 PULA
tel: (+385 52) 38 24 50
E-mail: pula@matis.hr

HMI RIJEKA

Trpimirova 6
51 000 RIJEKA
tel: (+385 51) 21 45 57
E-mail: hmi-ri@ri.t-com.hr

HMI SPLIT

Nodilova 1
21 000 SPLIT
tel: (+385 21) 32 19 04
E-mail: bbezicfi@inet.hr

HMI VUKOVAR

Županijska 74
32 000 VUKOVAR
tel: (+385 32) 45 05 72
E-mail: vukovar@matis.hr